

YENİ ÇAĞ

- Lenin yılı
- Luis Korvalan: Şili halkı iktidarı eline alıyor
- İv. Abacief: Bulgaristan tarımında yeni aşama
- An. Fantis: NATO ve Kıbrıs
- A. B.: Ateş çemberinde 10 yıl
- M. Varnenska: Kamboçya cinayetinin bilinmeyen yanları
- A. Masyagin: Bolşevik Partisinin kaynağı

Özel sayfalar

TKP'den FKP'ye kutlama mesajı

- E. Yalaza – K. Caner: 1970'te Türkiye'de devrim hareketinin gelişmesi
- Mim Saracoğlu: Günümüzün çözüm bekleyen 1 numaralı sorunu
- Yeni Çağ'dan okuyuculara mektup

12 (78)
Aralık
1970

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri:

Luis Korvalan

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri

Andreas Fantis

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi Genel Sekreter Vekili

Ivan Abacref

**Bulgaristan Komünist Partisi MK Politbüro üye adayı,
Vratza ili BKP Komitesi Birinci Sekreteri**

TÜSTAV

YENİ ÇAĞ

Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!

12 (78)

Aralık

1970

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Lenin yılı

V. İ. Lenin'in doğumunun yüzüncü yıldönümü olan 1970 yılı da tarihe karışmış bulunuyor.

Fakat, Karl Marks'la Fridrih Engels'in ortaya koydukları yüce davayı geliştiren, toplumu devrim yolu ile yenileştirme savaşının fikri temelini teşkil eden öğretinin yaratıcılarından biri olan büyük Lenin, yapayeni sosyalist uygarlığı kuran hergünkü yaratıcı emekte, uluslararası işçi sınıfı ile onun komünist öncüsünün kahramanlıkları dolu savaşında, ulusal kurtuluş ve anti-emperyalist hareketinin her zaferinde yaşamaya devam edecektir. Onun dehâsı, insanlığın XX. yüzyıldaki tüm gelişmesi üzerine damgasını vurmuştur. Leninizmin gerçek önemi, ileride, dünyanın devrimsel yenileşmesinin her aşamasında gittikçe daha tam olarak ortaya çıkacaktır.

Olaylarla alabildiğine yüklü geçmesine, bir jübile yılı olmasına rağmen bu bir yılın sonuçlarına bakarak, Leninizmin çağsal dünya için taşıdığı büyük önemi kavramak güçtür şüphesiz. Lâkin, şu da şüphesiz ki, büyük olaylarla yüklü olan bu jübile yılı, komünist hareketinin, tüm kurtuluş hareketinin ve insanlığın bütün fikri hayatının tarihsel bir kılavuzu olmuştur.

1970 yılı, her şeyden önce, *Leninizmin muazzam etkisinin yoğun bir ıspatıdır. Kendisi de bu etkinin artmasına büyük ölçüde yardım etmiştir.* Tarihte hiçbir öğreti akıllar üzerinde bu derecede etkili olamamış, bu derecede güçlü politik örgüt ve akımların eylemlerine yön verememiş, bu derecede geniş ve derin halk hareketini çağımızın Marksizm-Leninizmi gibi coşturamamıştır.

Komünist ve işçi partileri, 1969'da yapılan Uluslararası Danışma toplantısının çağrısına uygun olarak, Lenin törenlerini hazırlama ve yürütme alanında büyük bir faaliyet göstermişlerdir. Bunların reel ürünleri bugün gözümüzün önündedir: Lenin'in yüzüncü doğum yılı ile ilgili eylemler, dünya sosyalist sistemi ülkelerinin güclenmeleri sürecinin derin-

leşmesinde, uluslararası komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelleri üzerinde birleşmesinde, birleşik bir anti-emperyalist hareketin örgütlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Komünistler, Lenin jübilelerinde, onun vasiyetlerini gerçekleştirmeye, Leninci fikirlerin devrim pratiğinde yaratıcı olarak geliştirip uygulamaya, sağcı ve «solcu» oportünizme karşı olduğu gibi, bilimsel komünizmi yozlaştırmak için sarfedilen çabalara karşı da amansız bir savaş yürütmeye azimli olduklarını göstermişlerdir.

Lenin jübilesi, yalnız komünist hareketinin sınırları içinde kalmamıştır. Çağımızın bütün ilerici politik akımlarına katılanlar arasında Marksizm-Leninizm öğretisine karşı yeni bir ilgi atılımı yaratmıştır. Zamanımızın şöyle bir özelliği vardır: Bilimsel komünizm mevzilerinde yer almayan, fakat emperyalizme ve sömürge köleliğine karşı olan, demokrasi ve barış isteyen kimseler dahi, bugün, çağımızın aktüel problemlerine doğru bir cevap bulabilmek için Lenin'e başvurmaktadırlar. Leninizmin eskimiş olduğunu ve bilimsel-tekniksel devrim çağındaki toplumun ihtiyaçlarına uymadığını ileri süren sınıf düşmanlarımızın bu iddialarının temelsizliğine bundan daha güzel bir ispat, bir delil var mıdır!

Burjuva propagandası, Lenin jübilesini fırsat bilerek, hayatın çoktan reddettiği bazı fikirleri tekrar su yüzüne çıkarmak için çabalar harcamış, örneğin, Leninizmin sadece Rusya'ya özgü bir karakteri olduğunu, Marksizmden farklı bulunduğunu ve bunlara benzer iddiaları tekralayıp durmuştur. Zaten sınıf düşmanlarımızdan başka bir şey de beklenemezdi. Fakat şurası da dikkate değer: Onlar şu veya bu yoldan Leninizmin temelini çökertme denemeleri yaparlarken, Lenin'in büyüklüğünü, insanlık için yaptığı hizmetlerin azametini reddetmek cesaretini kendilerinde bulamamışlardır.

Şu da zamanımızın özelliklerinden biri olarak gösterilebilir: Sağlığında, tıpkı Karl Marks ve Fridrih Engels gibi, kuduzca polis takibatı altında tutulmuş olan Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin önderi, bugün, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından da resmi törenlerle anılmaktadır, tarihteki rolü, birçok uluslararası konferanslarda, sempozyumlarda, toplantılarda vb. de inceleme konusu olmaktadır.

Nisan ayında Moskova'da yapılan ve Leninizm öğretisinin enternasyonalist karakterini ortaya koyan törenler, Lenin'in yolundan yürüyenler için, ulusal kurtuluş ve sosyal ilerleme uğrunda savaşanlar için gerçek bir uluslararası bayram olmuştur. Bu törenlere, sosyalist ülkelerin, genç ilerici devletlerin, komünist ve işçi partilerinin, solcu sosyalistlerin, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'daki ulusal demokratik parti ve hareketlerin delegeleri katılmıştır.

Lenin yılının *diğer bir yönü de, komünist ve işçi partilerinin teorik ve örgütsel eylemlerinin önemli derecede aktifleşmiş olmasıdır.*

V. İ. Lenin'in eserlerini yayınlama alanında da büyük işler başarılmıştır. Birçok ülkede Lenin'in toplu eserlerinin yayınlanması tamamlanmıştır, bazılarında bu iş devam etmektedir. Bellibaşlı eserleri yeniden yüksek tirajlarla basılmıştır. Bunlar, en yaygın, en çok okunan eserleridir ve milyonlarca insan, yeni hayatın nasıl kurulacağını, bu yeni hayat uğrunda nasıl savaşılacağını öğrenmektedir.

Uluslararası komünist hareketinin seçkin eylemcileri, kardeş partilerin ve sosyalist ülkelerin yöneticileri, dünyadaki çeşitli memleketlerin Marksizm bilgileri, Lenin ve Leninizm için kitaplar, makaleler ve raporlar yazıp yayınlamış, nutuklar söylemişlerdir. Lenin'in mirası ve Leninizmin aktüel sorunları üzerinde marksistler arasında uluslararası teori toplantıları yapılmıştır. Dergimiz de bu işe katkıda bulunmak için «Leninizm ve çağımız» konulu bir konferans tertiplemiştir. 40 memleke bilim işçilerinin katıldığı bu toplantıda yapılan konuşmaların önemli bir kısmı, kardeş partiler yöneticilerinin aynı konudaki makaleleriyle birlikte 4—5'inci sayımızda yayınlanmıştır. Ayrıca, diğer sayılarımızda da, Leninizmin ışığı altında günün sorunlarını inceleyen makaleler ve aynı zamanda komünist hareketi emektarlarının V. İ. Lenin'e dair anıları neşredilmiştir.

Şunu güvenle söyleyebiliriz ki, Lenin yılındaki yaratıcı çalışmaların tümü, Marksizm-Leninizmin propagandasına ve gelişmesine, kardeş partilerin somut eylemlerinin tahliline, sağcı ve «solcu» oportünizmin daha derin ve daha delilli eleştirilmesine önemli katkılar sağlamıştır. V. İ. Lenin'in yaşam ve eylemleri, Marksizm-Leninizmin geçtiği tarihsel yol, dünya devrim süreci, sosyalist devrim, sosyalist ve komünist toplum kuruculuğu hakkındaki bilgimiz derinleşmiştir. Bunun, hiç şüphesiz ki, teorik çalışmaların daha yaygınlaştırılmasında, kardeş partilerin kadrolarını yetiştirmelerinde, bu kadroların başarılı propaganda eylemi yürütmelerinde büyük faydası olacaktır.

Lenin jübelesi zamanında yapılan fikri-politik çalışmalar, komünist ve işçi partilerine, saflarını çoğaltmak, yığınlarla bağlarını kuvvetlendirmek, çeşitli sosyal tabakalar arasında otoritelerini yükseltmek olanağını sağlamıştır. Bu, Lenin yılının gözle görülür pratik sonuçlarından biridir.

Dergimizin 1970 yılına ait birinci sayısının başyazısı şu başlığı taşıyordu: «Lenin yılı». 1970 yılına ait son sayımızın başyazısı da aynı başlık altında çıkıyor: «Lenin yılı» . . . Yıl geçti. Fakat, Lenin yüzyılı devam ediyor. Lenin yüzyılı. Çünkü, insanlığın ileri hareketi, devrimci öğretimin gücünü ve doğruluğunu ispat eden yeni yeni deliller getiriyor. Ve çünkü tarih, Lenin'in öngörülerine göre gelişiyor.

Lenin yılı ile ilgili haberler

LENİN JÜBİLESİ YILINDA DÜNYA KOMÜNİST PARTİLERİNİN SAFLARINDA ARTIŞLAR OLMUŞTUR. İŞTE BİRKAÇ DELİL:

- Arjantin Komünist Partisi, Lenin'in 100'üncü doğum yıldönümü gününe kadar parti ve komsomol saflarına yeni 15 bin üye kazanma kampanyası açmıştı. 22 Nisanda elde edilen sonuç şöyleydi: Parti'ye 11.567, komso-mola da 5.748 üye yazılmıştır. Bunların çoğu işçidir.

- Fransız Komünist Partisi Lenin jübilesi yılında kendi kuruluşunun 50'inci yıldönümünü kutlamıştır. Partinin Fransız emekçileri arasında otoritesinin büyüdüğünü şu deliller göstermektedir: 15 Eylül'e kadar partiye 35 bin kişi üye olmuştur. Bunlar, işçi ve diğer sosyal tabakaların temsilcileridir. Yapılan tahminlere göre yıl sonuna kadar bunların sayısı 40 bini, parti acaklarının tüm sayısı da 19.500'ü bulacaktır.

- Hindistan Komünist Partisi, üyelik cüzdanlarının yenileştirilmesi işini Lenin'in yüzüncü jübile yılı kampanyası içinde tamamlamıştır. Partinin üye sayısı, 171.386'dan 242.968'e yükselmiştir. Artış yüzde 41'dir. Üyelerin yarısı sanayi ve köy işletmesi işçileriyle yoksul köylülerdir.

- İtalyan Komünist Partisi, üyelik cüzdanlarını her yıl yeniler. 1970 yılının Ekim ayına kadar, Lenin yılı münasebetiyle Lenin'in resmini taşıyan parti cüzdanları bir milyon 492 bin Parti üyesine verilmiştir. Bunların 100 binden fazlası yeni üyedir.

- Uruguay Komünist Partisi, bu yıl iki jübile kutlamıştır. Birisi, Lenin'in yüzüncü yıldönümü, diğeri de Partinin 50. kuruluş yıl dönümü. Bu jübileler dolayısıyla yapılan kampanyalar sırasında Partiye 9 bin yeni üye kazanılmıştır.

- Bilindiği gibi, gizli çalışmanın binbir zorluğu içinde faaliyet gösteren Türkiye Komünist Partisinin 50. kuruluş yıl dönümü de 10 Eylül'de kutlanmıştır. Türkiye Komünist Partisi, gerek Lenin jübilesi, gerekse kendi jübilesi dolayısıyla geniş kampanyalar yürütmüş, işçiler, emekçiler ve diğer sosyal tabakalar arasında Leninizm fikirlerini yaymak, partinin otoritesini genişletip güçlendirmek için gayret göstermiştir.

Lenin'in eserleri 50'den fazla memlekette yayınlandı

V. İ. Lenin'in eserleri şimdiye kadar 118 dilde yayınlanmıştır. Bu alanda birkaç örnek verelim:

Almanca	548 defa	Norveççe	25 defa
İngilizce	378 defa	Lehçe	265 defa
Bengalce	16 defa	Portekizce	25 defa
Bulgarca	193 defa	Rumence	241 defa
Macarca	209 defa	Sırb-Hırvatça	116 defa
Viyetnamca	109 defa	Slovakça	116 defa
Hollanda dilinde	53 defa	Tamilce	4 defa
Yunanca	43 defa	Telugca	4 defa
Danimarka dilinde	20 defa	Türkçe	21 defa
Endonezya dilinde	20 defa	Orduca	6 defa
İspanyolca	204 defa	Fince	15 defa
İtalyanca	188 defa	Fransızca	161 defa
Kore dilinde	95 defa	Çekçe	190 defa
Makedonca	5 defa	İsveççe	45 defa
Malaizce	3 defa	Japonca	202 defa
Marathice	8 defa		
Mogolca	99 defa		

Sovyetler Birliği'nde V. İ. Lenin'in eserlerinin tirajı, Rusça ve diğer dillerde 367.000.000'u geçmiştir.

• Lenin'in en çok okunan eserleri yüze defadan fazla basılmıştır. Örneğin, «Komünizmin çocukluk hastalığı solculuk, Sovyetler Birliği'nde çeşitli dillerde 176 defa basılmış, genel tirajı 6 milyonu bulmuştur. Bu eserin, Avusturya, Avusturalya, Arjantin, Belçika, Brezilya, Birma, Büyük Britanya, Danimarka, Hollanda, Hindistan, Yunanistan gibi kapitalist ülkelerde de yüzde fazla basımı yapılmıştır.

Şili halkı iktidarı eline alıyor

LUIS KORVALAN

Kısmi başarılar ve geçici yenilgilerle geçen uzun bir mücadeleden sonra, Şili'de, en ardıcıl anti-emperyalist ve anti-oligarşik güçler iktidara geçti.

3 Kasım 1970'te sosyalist Salvador Allende hükümeti görevine başladı. Halk Birliği blokunu meydana getiren bütün güçlerin temsilcileri bu hükümette görev aldılar. Bu suretle Şili tarihinde yeni bir bölüm açılmış, ülkenin kaderinde bir dönüm başlamış bulunuyor. O'Higgins ve Reka-beren'in ülkesi, köklü devrimci dönüşümler, ulusal ve toplumsal kurtuluş, gerçek demokrasi ve sosyalizm yoluna girmiştir.

Tarihsel önemi olay bir olay

Küba devrimi zaferi Güney Amerika'da ulusal kurtuluş savaşlarını büyük ölçüde etkiledi. Bundan sonra da, emperyalizm ve oligarşinin saldırgan dönemi başladı. Bunların bir ellerinde kırbaç, öbür ellerinde uyuşturucu maddeler vardı. Satılmışların Domuz körfezinde karaya asker çıkarmaları, Küba'nın ablukası, Brezilya ve Arjantin'de «goriller»in devlet darbeleri, Dominik Cumhuriyeti'ne müdahale, Uruguay'da ve diğer ülkelerdeki terör dalgaları, bu genel saldırının birer epizodu idiler. Bir yandanda «ilerleme için ittifak» isimli malûm program da yürürlüğe kondu. Birleşik Amerika bu politikasıyla, reformların uygulanmasından yana çıkan, aynı zamanda emperyalizmin başlıca çıkarlarına dayanak olan Lâtin Amerika burjuvazisinin belirli tabakalarını desteklemek ve kuvvetlendirmek amacını güdüyordu. Ne var ki, Lâtin Amerika'da şimdiki durumun başlıca özelliği şudur: Gericilerin atılımları, gücünü hızla kaybetmekte ve girişimi yeniden kıta halkları ellerine almaktadırlar.

Şili halkının zaferi, tek başına bir olay değildir. Lâtin Amerika halklarının bağımsızlık ve ilerilik için yürüttükleri savaşın yeni atılımlarına sıkı sıkıya bağlıdır. Peru'da, general Velasko Alvarado hükümetinin ilerici yolu, Bolıvy'a'da gerici darbenin suya düşmesi ve daha solcu bir hükümetin iktidara geçmesi, Uruguay ve Arjantin emekçilerinin ekonomik istekleri ve vatandaşlık özgürlüklerini savunmak için giriştikleri güçlü hareketler, Venezüella Komünist Partisi'nin serbest politika alanına çıkması, Şili halkının zaferi ve daha birçok olay, Lâtin Amerika'da bir hayli önemli ve sevindirici değişiklikler meydana gelmekte olduğunu göstermektedir. Amerikan emperyalizminin kıtadaki diğer halkların özgürlüklerini elde etmelerini engellemek için Kübayı tecrit etme plânları suya düşmüştür.

Tarihsel açıdan Lâtin Amerika halklarının bağımsızlık savaşlarının yeni aşaması, sosyalizm yoluna yönelmeleri Küba devrimi ile başlamıştır. Küba

devrimi, başlıca sorumluluğunu Amerikan emperyalizminin taşıdığı ekonomik güçlüklerle rağmen kuvvetlenmekte ve gelişmektedir. Bu devrim, batı yarımküresi halklarına, sorunlarının gerçek çözümünün, ancak, emperyalist tekellerin hâkimiyetinden ekonomik bakımdan kurtulmaları, tam politik bağımsızlıklarını elde etmeleri, oligarşiyi tasfiye etmeleri, gündemde duran devrimci dönüşümleri gerçekleştirmeleri ve nihayet sosyalizmi kurmaları yoluyla sağlanabileceğini açık-seçik göstermektedir. Şili'de elde edilen başarı, bu tarihsel eğilimi doğrulamaktadır.

Şili'deki en ilerici sosyal-politik güçler, Amerikan emperyalistlerinin en gerici sağcı guruplarının muhalefetine ve oyunlarına rağmen iktidara geçtiler. Amerikan emperyalizmi, 1965'te Dominik Cumhuriyeti'nde yaptığı gibi askerî müdahaleye geçemedi. Bu sefer kestaneleri başkalarının eliyle ateşten çekmeyi başaramadı ve başaracağı da benzemez. Şili ve Peru, Şili'de hristiyan-demokratlar iktidarda iken de iyi komşuluk ilişkileriyle birbirlerine bağlıydılar. Bütün emareler, iki ülke arasındaki ilişkilerin, Allende hükümeti iktidarında daha iyi, daha aktif ve' daha dostça olacağını gösteriyor. Son yıllarda Şili-Bolivya ilişkileri de, iki ülke arasında diplomatik bağlantı olmamasına rağmen iyi idi. Bu iki kardeş ülkede meydana gelen politik değişiklikler, karşılıklı anlayışın artacağı, Santiago ve Lâ Paz hükümetlerinin diplomatik ilişkiler kuracakları umidini haklı olarak uyandırıyor. Arjantin'e gelince, gerçi orada, Kordilierler ardında yayılan «miasma» tehlikesi hakkında bir takım sesler (örneğin İsaak Rohas'ın sesi) duyuluyor, ama, biz Arjantin halkının derin demokratizmine ve dostluğuna güveniyoruz. Arjantin halkı, dün nasıl Kore'ye ve Dominik Cumhuriyeti'ne Arjantin birliklerinin gönderilmesini engelliyebildiyse, bugün de, saldırının ilk alâmetleri belirdiği zaman muhakkak ki Şili'nin yanında yer alacaktır. Arjantin Başkanı General Livingston'a, *Konfirmado* isimli haftalık dergiye verdiği mülâkatta aşağıdaki sözleri söyleten de, Arjantin halkının bu duyguları olmuştur: «Salvador Allende'nin zaferi, yalnız Şili'yi ve Şililileri ilgilendiren bir sorundur, bunun için sadece Şili halkının yetkileri çevresine girer.»

Amerika Birleşik Devletlerinde bile, sağduyulu sesler duyulmaktadır. Birçok politikacı ve basın organı, Birleşik Amerika'nın, Şili'deki değişikliklerden hoşlanmamasına rağmen, bu değişikliklere katlanmaktan başka birşey yapamayacağı görüşünü belirttiler. Diğer birçokları da, Küba'ya cepheden saldırının, neticede, Birleşik Amerika'yı Lâtin Amerikalıların gözünden düşürmüş olduğu kanısındalar. Elbette, Amerikan emperyalizminin Güneydoğu Asya'da ve Orta Doğu'da önemini ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki demokratik güçlerin artmasını da hesaba katmamız gerekir.

4 Eylül 1970'teki Şili seçimlerinin sonuçlarını ve zafer kazanan solcu güçler koalisyonunun iktidara geçmesini Lâtin Amerika halkları büyük

bir ilgi ve heyecanla karşıladı. Uruguay, Venezüella, Arjantin ve diğer ülkelerde emekçiler, sevinçlerini yığinsal gösterilerle dile getirdiler. En çeşitli partilerin temsilcileri (sosyal demokratlar, radikaller, nasyonalistler, hristiyan demokratlar ve elbette bütün kıtanın komünistleri) Allende'nin zaferini büyük bir olay olarak kutladılar. Şili halkının hiç kimse tarafından tartışma konusu olamayacak derecede haklı, yasal zaferi, bu zaferin bütün Güney Amerika'da genel bir memnunluk ve dayanışma ile karşılanması, demokratik ve sosyalist güçlerin büyük uluslararası etkisi ve daha birçok etken, Amerikan emperyalizminin ve Lâtin Amerika gericiliğinin, Şili'de ortaya çıkan duruma boyun eğmek zorunda olduklarını açıkça göstermektedir.

Allende'nin halk hükümeti, yığinsal halk hareketinin dalgalarıyla iktidara yükseldi. Bu zaferden önce, sınıf savaşının bütün cephelerinde büyüklü küçüklü sayısız çarpışmalar oldu.

Salvador Allende, seçimlerde nisbi bir oy çoğunluğu elde etti. Bunun içindir ki, başkan seçimi sorununun kesin çözümü Kongrenin genel oturumuna kaldı. Halk Birliği partileri azimli davrandılar, politik olgunluklarını, prensiplere bağlılıklarını gösterdiler, esnek taktik kullandılar. Bir yandan halkı harekete geçirirken, öte yandan hristiyan demokratlarla anlaşma yollarını aradılar. Hristiyan demokratların adayı Radomiro Tomić'in programı, solcu partilerin programıyla önemli derecede uyuşmaktaydı. Böylece, en gerici çevreleri tecrid etmek ve bu çevrelerin, halkın iktidara geçmesini engelleme gayretlerini suya düşürmek mümkün oldu. Hristiyan demokratların da, politik sorumluluk duygusuyla hareket ettiklerini kabul etmemiz gerek. Bunun sonucu olarak, parlamento oylarının yüzde 75'i Allende'nin zaferini perçinledi.

«Şili örneği», devrimci sürecin metot ve biçimlerinin her ülkede özellikleri olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan, Sovyetler Birliği Komünist Partisi XX. Kongresi'nin ortaya koyduğu ve komünist hareketin 1960 danışma toplantısında benimsemiş olduğu tez çok doğrudur. Buna göre, işçi sınıfının ve diğer güçlerin sosyalizm uğrunda yürüttükleri mücadelede, iktidarı ele geçirmek ve devrimci değişiklikleri gerçekleştirmek için silâhlı yoldan başka yollar da vardır. Böyle bir olanağın kendi ülkelerinde olup olmadığına, bunun gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine ve gerçekleştirme yolunun ne gibi özellikler taşıyacağına, ancak o ülkelerin devrimcileri karar verebilir. Bunun içindir ki, Şili komünistleri, kendi tecrübelerini, devrimci süreçte izlenen yollar ve biçimler arasında, bütün diğer ülkelere uygulanabilir bir model olarak ileri sürmek niyetinde değildirler.

Solcu partiler, hükümeti kurdular, yani politik iktidar mekanizmasının devlet yönetiminde başlıca rol oynayan kısmını ele geçirdiler. Fakat oligarşi yasama ve adli organlarda önemli mevzileri hâlâ elinde bulundurmaktadır. Yığinsal enformasyon araçları da oligarşinin elindedir.

Ekonomide ise, Amerikan emperyalizmi ile birlikte hâkim mevkiller tutuyor. Bu demektir ki, bir yandan Şili halkı ve hükümeti, öte yandan da emperyalizm ve oligarşi arasında aralıksız çatışmalar dönemine girilmektedir. Başkan Allende hükümeti, seçim programının gerçekleştirilmesi yolunda ilk adımları attı. Ve gericiler derhal seslerini yükselttiler; olayların doğal gelişmesini engellemek için denemelere giriştiler. Bundan sonra da girişeceklerdir. Bunun içindir ki, halkın gelecekte, silâhlı mücadelenin herhangi bir biçimini uygulamaya zorlanması ihtimal dışı değildir. Demek ki bugün ödev, değişimlere karşı çıkanları köşeye sıkıştırmak, ellerini kollarını bağlamak, ülkeyi, gericilerin sürüklemek isteyecekleri bir iç savaştan korumaktır.

Fakat, gelecekte bizleri nasıl tehlikeler beklerse beklesin, bir dış müdahale tehdidi nereden ve nasıl gelirse gelsin, şunu cesaretle söyleyebiliriz ki, Şili halkı ve silâhlı kuvvetleri, ülkelerini kesinlikle savunacaklardır. Şili halkı, iç gericiliğin her türlü baltalama eylemlerini de sonuçsuz bırakabilecektir.

Mücadelerinin bütün güçlükleri ve gelecekte bizi bekleyen çatışmaların sonucu ne olursa olsun, şunu söyleyebiliriz ki, halkın seçim zaferi, Şili'de amacı sosyalizm kurmak olan ilk ardıcıl anti-emperyalist ve anti-oligarşik hükümetin kurulması, çağımız tarihine, Lâtin Amerika kıtasının en önemli olaylarından biri olarak geçecektir.

Birlik, zaferin garantisidir

Şili Komünist Partisi, halk birliğinin kurulmasında ve seçim zaferinin sağlanmasında büyük bir rol oynadı. İşçi sınıfının ve bütün halkın birliğinin kurulmasını hedef edinen partinin doğrultusu, Şili devrimi hakkında hazırladığı görüş, taktiğinin kararlılığı ve esnekliği, yığınlar arasındaki azimli çalışmaları bu zaferde sonuç belirleyici bir etken olmuştur.

Komünist Partisi'nin son iki kongresinde hazırlanıp kabul edilen doğrultu, sosyalistlerle komünistler arasında karşılıklı anlayışın kuvvetlendirilmesinde, geniş bir halk birliği cephesinin kurulmasında ve daha hristiyan-demokrat rejimi koşulları içinde, gerek hükümette gerekse muhalefette bulunan bütün ilerici güçlerin, muhalefette ve hükümetteki gericilerle karşı savaşta birleştirilmesinde özellikle büyük bir rol oynamıştır.

Şili Komünist Partisi'nin ve Komünist Gençlik Federasyonu'nun, bu savaşta, açık ve gizli düşmana, azılı gericilere ve kendilerini aşırı sol diye tanıtanlara karşı mücadele etmesi gerekiyordu. Bu sonuncular «seçim yerine silâh» şiarını ortaya atmışlardı. Dört yana iftira kusuyorlardı. Partimizin yöneticilerine ve üyelerine «Sibaritler», «reformistler», «tutucular», «gelenekçiler», «yeni burjuvalar», «parlamento koltuklarına yapışanlar»

«statüko savunucuları» ve benzeri lekeleri sürüyorlardı. Amerikalı sözde — marksist Maylz Volpin ve diğer «sulcular» Şili solcu güçlerinin seçimlerde zafer kazanmalarının imkânsız olduğunu tekrarlayıp duruyorlardı. Fakat bütün bu gayretler boşa çıktı. Komünist Partisi ve Komünist Gençlik Federasyonu, doğrultusunun yerinde oluşuna kesinlikle inanarak, tutumunda direndi, savaşa, aktif ve kaynaşmış bir halde devam etti.

Fakat, elde edilmiş olan zafer, yalnız Komünist Partisi'nin ya da diğer bir partinin siyaseti ve gayretlerinin ürünü değildir. Halk Birliğinin bütün partileri, ortak dâvaya küçük ya da büyük katkıda bulundular. Ve her birinin bu katkısına ihtiyaç vardı. Herhangi birinin bloktan eksikliği felâketle sonuçlanabilirdi.

Şili halkının zaferi, bütün diğer halkların kendi tecrübelerinden öğrendikleri şu gerçeği desteklemektedir: Devrimin hangi yolu seçilirse seçilsin, bunun konkre gerçekliğe tamamiyle uygun olması gerekir. Yol doğru olarak seçilmişse, zaferin anahtarı, mücadelede ve işçi sınıfının birliğinde, bütün halk güçlerinin birliğindedir.

Halk Birliği Cephesi'nde, halkla sıkı birlik halinde bulunan demokratik güçler, komünistler, sosyalistler, eski hristiyan demokratlar, radikaller, sosyal demokratlar ve bağımsız sol gruplar birleştiler. Marksistler, katolikler, masonlar, halk yığınlarının çeşitli toplumsal tabakalardaki ve ideolojik inançlardaki temsilcileri anlaşmaya vardılar. Şili halkının tüm sosyal tabakaları ve politik plüralizmi Halk Birliği Cephesinde bütünleşti. Bu olmadan, zafere ulaşılamazdı.

Çeşitli halk akımlarının karşılıklı anlayışı ve birliği, siyasal ve dinsel inançlarından bağımsız olarak emekçilerin ve halk yığınlarının ortaklaşa katıldıkları eylemlerde perçinleşti. Ortak eylemler, fabrikalarda, büyük malikânelerde, bürolarda, üniversitelerde ve mahallelerde, her yerde yeni bir hız kazanıyor. Dikkat, en çeşitli demokratik hedeflere çevrilmektedir: hem geciktirilemeyecek isteklerin gerçekleştirilmesine, hem ana sorunun, politik iktidar sorununun çözümüne.

Mücadelemiz, bunun için, yalnız seçim kampanyasıyla sınırlanmamış, her cephede yürütülmüştür. Seçim kampanyası sırasında bir çok ortak eylemimiz oldu, Şili İşçi Birliği Merkezi tarafından örgütlenen ulusal grev bunların önemlileri arasındadır. Görüldüğü gibi Halk Birliği Cephesi, sadece parti yöneticileri arasındaki bir anlaşmanın değil, yığınların yürüttüğü savaşın, yığınların iradesini gerçekleştirme savaşının bir sonucudur. Halk Birliği Cephesi, herşeyden önce, emekçilerin, bütün halkın ortak eylemleri ve karşılıklı anlayışı sayesinde gerçekleştirebilmiştir.

Seçimlerin arifesinde 14.800 Halk Birliği komitesi kuruldu. Bu komitelerde, aralarında birçok partisiz de olmak üzere, yüzbinlerce savaşı birleşti. Komiteler, işletmelerde, mahallelerde faaliyetlerine devam

edeceklerdir. Yeterli paraları ve teknik araçları olmamasına rağmen, bu komiteler, geniş çapta bir seçim ajitasyonu yürüttüler, yığınların siyasal eğitimine yılmadan devam ettiler, Halk Birliği programını halka anlattılar, en hayati ihtiyaçların karşılanması için emekçilerin ve bütün halkın savaşını örgütlediler ve alevlendirdiler. Halk hükümetinin faaliyeti döneminde komiteler, toplumsal mücadelenin itici gücü olacaklardır.

Demokratik güçlerin birleşmesini sağlayan etkenlerden biri olan yığınların ortak eylemleriyle birlikte, baş düşmana — emperyalizme ve oligarşiye — karşı savaşta, burjuvazinin ideolojik saldırılarına, özellikle anti-komünizm ve anti-sovyetizmin çeşitli belirtilerine, aynı zamanda sekte ve sağcı eğilimlere karşı çetin bir mücadele yürütmemiz gerekiyor. Bu mücadele Halk Birliği'ni güçlendirmenin gerekli unsurlarından biridir.

Halk Birliği içindeki karşılıklı ilişkiler sistemi de çok önemlidir. Bu ilişkilerin değişmez biçimi şudur: Cepheye katılanların hepsi görüşlerini ifadede hak eşitliğine sahip olmalıdırlar ve kararlar oybirliği ile alınmalıdır. Bu normlara mutlak şekilde riayet edilmedikçe, çeşitli solcu partiler arasında anlayış, yalnız iyi bir niyet olmaktan öteye geçemez.

Pratik açıdan hemen hemen aynı derecede önemli olan başka bir nokta da şudur: Politik tartışmalarda diğer partilerin temsilcilerini kırarak sözler kullanmaktan kaçınmalıyız, onların psikolojilerini, ideolojilerini, ayrı ayrı kişilerin ve bütün grupların tepkilerini, hatta koalisyona katılanların tutum ve davranış tarzlarını incelemeliyiz; çeşitli partilerin ve örgütlerin yöneticileri ve üyeleri arasında, kardeşçe, samimi ilişkilerin doğmasına yardımcı olmalıyız. Partilerarası ilişkiler sanatını iyice öğrenmeliyiz. Bu sayede birbirimizi daha iyi anlar, davranışlarımızda daha esnek oluruz ve daha iyi anlaşabiliriz.

Seçimlerden ve halk hükümetinin kurulmasından sonra kuvvet oranı yeni düzen lehine değişmiştir. Hristiyan Demokrat Partisi (HDP) muhalefette olmasına rağmen, hükümete karşı mücadele etmiyor. Üyelerinin çoğunluğu, hükümetin plân tedbirlerinin bir kısmını desteklemeye hazır. Fakat özellikle önemli olan mesele, HDP adayına oylarını vermiş olan yığınların, şimdi solcu partiler etrafında birleşmeleridir. Alesandri'ye oy verenler arasında da, görüşlerini olumlu yönde değiştirenlere raslanıyor. Bütün bunlar, tüm anti-emperyalist ve anti-oligarşik güçler birliğinin kuvvetlenmesi olanaklarını genişletmektedir.

Şili devriminin özelliği, sınıfların ve çeşitli halk tabakalarının çıkarları, gericiliği tecrid etmemizi, gericiliğin kışkırtıcı plânlarını suya düşürmemizi, yabancı müdahaleyi önlememizi, emperyalist baskıya karşı koymamızı ve nihayet hükümeti en geniş bir şekilde desteklemeyi örgütlememizi gerektirmektedir. Bütün bunları gerçekleştirmek için de, halkın birliğini kuvvetlendirmek, gerçekten yenilmez bir güç haline getirmek lâzımdır.

Şimdi başlıca sorun işte budur. Ve bunun önümüzdeki en yakın günlerde çözülmesi gerekmektedir.

Devrimci dönüşümler programı

Şili Başkanı Salvador Allende'nin seçilmesi, kendisinin de dediği gibi, bir insanın değil, bütün halkın zaferidir. Gerçekten de Allende'nin seçilmesi, sosyal-politik güçlerin, Halk Birliği Cephesi'nin köklü devrimci dönüşümler programı etrafında toplanmalarının sonucudur. Bu program, yabancı tekelleri sermaye ve finans oligarşinin elinde bulunan doğal zenginliklerin, özel bankalarla sigorta şirketlerinin, dış ticaretin ve büyük ticaret işletmelerinin, en önemli sanayi tekellerinin ve genellikle ülkenin ekonomik ve toplumsal gelişmesini belirleyen bütün ekonomi kollarının devletleştirilmesini öngörmektedir. Programa göre, hristiyan-demokrat hükümeti tarafından başlatılmış olan tarım reformu derinleştirilecek ve uygulanması hızlandırılacaktır.

Halk hükümeti ekonomide üç sektöre yaşama hakkı verecektir: toplumsal mülkiyet sektörü (şimdi devlet mülkiyetinde bulunan ve bundan sonra kamulaştırılacak olan işletmeler buraya dahildir), özel mülkiyet sektörü (zanaatçılar, küçük ve orta tüccarlar, çiftçiler ve sanayiciler buraya dahildir), karma sektör (devlet sermayesiyle özel sermayenin ortak işletmeleri buraya dahildir).

Programda şöyle denmektedir: «Devlet, ekonomi politikasını, üretimin denetlenmesi, yönlendirilmesi ve finanse edilmesi, teknik yardım, vergi politikası ve dış ticaret mekanizmaları yoluyla, ve devlet sektörünün yardımıyla plânlı ekonomi çerçevesi içinde yürütecektir.» Bu politikanın hedefi, «üretim güçlerini alabildiğine geliştirmek amacıyla ekonominin hızlı ve desantralize kalkınmasını sağlamak, işverimliliğinin artırılması ve gerek ekonominin bağımsız gelişmesi gereklerini, gerekse emekçilerin insana yakışır yaşayış koşullarının sağlanması yolundaki gayretleri karşılayabilmek için teknik kaynaklarını en yararlı şekilde kullanmaktır.»

Programda, sağlık işleri, konut yapımı ve eğitim alanında sosyal ve kültürel nitelikte bir çok tedbirin uygulanması öngörülmektedir. Program, halkın hayatı ihtiyaçlarını ve en güzel emellerini dile getirmektedir. Devlet yapısıyla ilgili olarak, bütün ülkede ulusal, bölgesel ve mahalli düzeyde üniter devlet düzeni kurulmasını öngörmektedir; egemenliğin en yüksek organı, tek meclisli parlamento (halk meclisi) olacak ve Şili halkının egemenliğini dile getirecektir. Yüksek adli organı (yüksek mahkemeyi) tayin etmek bu meclisin işidir. Yüksek mahkeme de, adliye sisteminin tek veya çok kolejiyal organlarını kuracaktır.

Halk temsilcileri organlarının tümü, genel, gizli ve dolaysız seçimler yoluyla meydana getirilecektir. Programda ayrıca şöyle denilmektedir: «Halk devletinin her düzeyinde spesifik görevlerle yükümlü sosyal örgütler kurulacaktır. Bunların ödevleri, sorumluluğa katılmak ve kendi alanlarında girişimlerde bulunmak, yetki çevrelerine giren sorunları incelemek ve karar almak olacaktır.»

Programda, dış politikanın temel ilkeleri de belirtilmiştir: Yeni hükümet, bütün devletlerle ilişkiler kurmayı gerekli görmekte, her ulusun kendi kaderini tayin etmesi ve içişlerine karışmazlık ilkelerini savunmaktadır, ülkenin egemenliğine zarar veren anlaşma ve antlaşmaları gözden geçirerek, bunları duruma göreye değiştirecek ya da yürürlükten kaldıracaktır. Sömürgeciliği, yeni-sömürgeciliği, ırk ayrımcılığı ve antisemitizmi suçlamaktadır; Viyetnam halkını, Arap halklarını ve saldırganlığa ya da emperyalist baskıya karşı savaşan bütün halkları kesinlikle desteklemektedir.

Programda, Lâtin-Amerika koşullarıyla ilgili olarak, Amerika Devletleri Örgütünün, Birleşik Amerika emperyalizminin ajanı ve aracı olduğunun açıklanması öngörülmekte, pan-amerikanizmin her biçimine karşı mücadele etmek, Lâtin-Amerika ülkelerinin uluslararası itibarını kuvvetlendirmek, Lâtin Amerika ülkelerinin yeni bir temsil organını kurmak, emperyalizme bağlılıktan ve sömürünün her biçiminden arınmış bir ekonomi temelinde Lâtin Amerika ülkelerinin entegrasyonunu gerçekleştirmek gereği belirtilmektedir; aktif bir dış politika izlenmeli, Şili'nin gelişmesiyle ilgili önemli sorunlarda iki taraflı anlaşmalar imzalanmalı, askıda kalmış bütün sınır meseleleri müzakereler yoluyla çözümlenmelidir.

Bu uyumlu ve amaca yönelik program, Şili'nin emperyalizm hâkimiyetinden kurtarılmasına, oligarşi temellerinin yıkılmasına, ülkenin geri kalmışlığının yenilmesine, bağımsız ve modern ekonominin kurulmasına, devletin yeni hukuki temellerinin atılmasına, demokrasinin genişlemesine ve sosyalizmin kurulmasına yönelmiştir.

Program, Şili'nin tarihsel gelişmesinin ve kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının gerektirdiği hayati derecede önemli bütün isteklere karşılık vermektedir. Programda öngörülen bütün bu dönüşümler ve somut tedbirler, Şili gerçekliğinin objektif tahlili sonucunda tespit edilmiştir. Ülkenin çözüm bekleyen sorunları, halkın psikolojisi ve bilinç düzeyi, bunların bir an önce gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Halk, kendi tecrübelerine dayanarak gitgide daha iyi bir şekilde anlamıştır ki, sorunlarının çözümü ve daha iyi bir hayat isteğinin gerçekleşmesi, ancak toplumsal reformların yapılmasıyla, ülkenin idaresine kendisinin ve katılımıyla ve Halk Birliği Cephesi programının uygulanmasıyla mümkündür. Halk Birliği Cephesi'nde birleşen partiler, bu programı uygulamak, anayasa ve kanunlar çerçevesinde — şimdi mevcut olan kanunlar ve demokrasi temelinde hazırlanacak yeni kanunlar çerçevesi içinde — devrimci dönüşümleri gerçekleştirmek yükümünü üzerlerine almışlardır.

Anayasa ve kanunlar, hükümete büyük yetkiler vermektedir. Fakat bütün devletleştirme politikası ve devlet düzeninin değiştirilmesi işi, parlamentonun desteğiyle gerçekleştirilmelidir. Halk Birliği partileri Ulusal Kongrede mutlak çoğunluğa değil, nisbi çoğunluğa sahiptirler. Bu

durum, büyük güçlükler doğurmaktadır. Fakat Halk Birliği partileri, Hristiyan Demokrat Partisiyle programlarında da uyuşmakta oldukları en önemli sorunların çözümünde işbirliği yaparlarsa, özellikle halkın desteğini ve aktif bir şekilde işlere katılmasını sağlayabilirsek, bu güçlükler yenilebilir.

Demek ki, hatta şimdiki devlet kuruluşları çerçevesinde bile ilerleme yolunda bazı olanaklar mevcuttur. Fakat bu kuruluşlar eninde sonunda değiştirilmeli, devrimci dönüşümler politikasının, Şili halkı çoğunluğunun çıkarlarına hizmet edebilecek hale getirilmelidir. Yürütme kuvvetiyle yasama kuvveti arasında anlaşmazlık çıkacak olursa, anayasa, yürütme kuvvetine, iktidarda bulunduğu sürede bir defaya mahsus olmak üzere halk oyuna başvurduktan sonra parlamentoyu dağıtma yetkisini vermektedir. Bu hakkın kullanılmasını gerektiren bir anın gelmesi muhtemeldir.

Kısacası ne yapılacağı biliniyor. Bunu halk ta, hükümet te biliyor. Sorunlar ve ertelenmeyecek ödevler biliniyor. Fakat Şili devrimi, belirli ölçüde, tecrübe edilmemiş, henüz geçilmemiş bir yolda geliyor. Bunun kendine özgü özellikleri var. Dönüşümlerin ve tedbirlerin hangisi öncelikli ve hangi tempo ile gerçekleştirilecektir? Bu meselenin çözümü yalnız yeni hükümetin kesin kararına değil, başka etkenlere de bağlıdır. Hatalı bir adım atmamak için ihtiyatlı olmak lâzımdır. Her savaşıma, her çatışmaya zafer elde etme inancıyla girerken, gerek ülke çapında, gerekse uluslararası çaptaki kuvvetler oranını doğru olarak değerlendirmek gerekir. Halkın yeni yeni guruplarını toplumun aralıksız dönüşümü işine çekmek suretiyle güçleri toplamaya devam edilmelidir.

Halk, köklü dönüşümler için bilinçli olarak oy verdi. Bunu yaparken, ulusal sorunların tek çözüm yolunun dönüşümler yolu olduğunu biliyor ve maddi refah, kültürel kalkınma ve toplumsal adalet hakkındaki asırlık emellerinin gerçekleştirilmesini istiyordu. Halkımız, bunun kolay olmayacağını da biliyor, fakat her türlü fedakârlıklar pahasına kurtuluşunu elde etmeye hazırdır.

Ödev: halk devleti kurmak!

Şili'deki devrimci süreç birçok teorik ve pratik sorun ortaya çıkardı; Başarılı gelişmesi ve nihayi amacı olan sosyalizme varılması bu sorunların çözümüne bağlıdır. Komünist Partisi'nin kanısınca, Şili gerçekliğinin pekçok özgün yanları bulunsa da, sosyalizme doğru geçiş döneminde yürürlükte olan genel kanunları gözden uzak tutmamak gerekir. Örneğin hükümetin sınıfsal yapısı ve devletin yeni hukuksal yapısı, silâhlı kuvvetlerin görevi, proletaryanın ve Komünist Partisi'nin rolü gibi birçok sorun bununla ilgilidir. Lenin, tüm dünya devrimcilerinin dikkatini sübjektizmin ve hayattan kopmuş şemaların tehlikesine çekmiş ve bu konuda

yazmıştı: «Bütün uluslar sosyalizme ulaşacaklar. Bu kaçınılmaz bir şey. Fakat hepsi aynı biçimde varmayacaklar. Her biri, demokrasiye şu veya bu biçimde katkıda bulunacak, proletarya diktatörlüğüne bir yenilik katacak, toplumsal hayatın çeşitli alanlarında yapılan sosyalist dönüşümlere şu veya bu tempoyu getirecektir. Geleceği *bu bakımdan* «tarihsel materyalizm adına» bozulanık monoton bir renkte göstermeye kalkışsak, teorik bakımdan bundan daha sefil ve pratik bakımdan bundan daha gülünç bir şey olamaz: bu, suzda boyacılığından başka bir şey değildir» (V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 30, s. 123).

1970 yılında Şili'nin konke koşullarında bu sorunların görünüşü nasıldır?

Yürütme kuvveti halkçı partiler eline geçmiş bulunuyor. Üç Komünist millet vekili, üç sosyalist, üç radikal, iki sosyal demokrat, Halk Hareketi Birliği (HDP'den ayrılanların kurdukları parti) ile Bağımsız Halk Eylemi'nin birer temsilcisi ve bir partisiz Bakanlar Kurulunun üyeleri oldular. Bütün mahalli iktidar organlarında, sorumlu mevkilere, merkez idarelerinde, kilit mevkilerine, elçiliklere, delegasyonlara ve diğer makamlara Cumhurbaşkanının, solcu güçler koalisyonu temsilcilerinin güvenini kazanmış kişiler atanıyor. Bazılarının mahalli çıkarlara ağırlık vermeleri ve devlet cihazının çeşitli halkalarında şu ya da bu partinin etki alanlarının kurulması tehlikesi de gözönünde bulundurulmaktadır. Hükümet cihazının kurulması hakkındaki siyasal anlaşmada (programa ek'tir) bu konuda şöyle deniliyor: «Her düzeydeki yönverici organlarda ve devlet yönetiminin en önemli alanlarında halk hükümetine dahil bütün güçler temsil edilecektir, bunlar gerek kendi aralarında, gerekse emekçilerin ve halkın toplumsal örgütleriyle ittifak halinde faaliyette bulunacaklardır.»

Bu, kısacası, çok partili bir hükümettir ve kendisini meydana getiren güçlerin koordine eylemleriyle işgörmektedir. Bu hükümet tipi, ülkenin ihtiyaçlarına ve geleneklerine uygundur. Zira sosyal değişimler için bir değil, birçok politik guruplaşma mücadele etmektedir. Ve çok partili düzenin de yüzyıldan fazla bir geçmişi vardır.

Program da aynı zamanda şöyle deniliyor: «İşçilerle memurların, köylüler, ev kadınları, üniversite öğrencileri, aydınlar, zanaatçılar, küçük ve orta işverenlerin ve diğer emekçi tabakalarının sendikaları ve diğer örgütleri, iktidar organlarının kararlarının hazırlanmasına katılacaklardır. Örneğin, sosyal sigortalar kurumunda, gizli oylama ile yapılacak demokratik seçimlerle sigortalıların özerk yönetimi sağlanacaktır. Devlet işletmelerinin yönetiminde ve üretim komitelerinde işçi ve memurların temsilcilerine yer verilecektir. Ev komiteleri ve halkın diğer örgütleri, konut dairelerinin faaliyetlerini, kanunun tanıdığı yetkiler ve haklar çerçevesinde ve uygun bir düzeyde denetleyebileceklerdir. Bu örnekler, yeni bir anlayışı, halkın devlet organlarının çalışmasına katılması için gerçekçi ve etkili olanakların mevcut olduğunu göstermektedir.»

Halk Birliği, emekçilerin ve halkın gerçek iktidarına uygun bir yeni devlet yapısı kurmak için mevcut devlet dairelerini yenileştirmeyi kendi ödevi saymaktadır. Programda, hükümetin bunlarla ilgili olarak almak istediği tedbirler belirtilmekte ve şöyle denilmektedir: «Yeni politik anayasa, halkın devlet yönetimine yığınsal olarak katılmasını kanunlaştıracaktır.»

Bu amaca varılabilmesi için belirli bir zamana, birçok idari ve politik tedbirin alınmasına ihtiyaç var. Bu yönde çalışmalara başlanmıştır. Başkan Allende'nin görevine başlamasından birkaç gün önce, emekçilerin, bütün halkın ve bu arada devlet memurlarının birçok örgütü alınması gereken âcil tedbirlerle ilgili tasarılar hazırladı ve yeni hükümete bu konuda bilgi verdi. Halkın yaratıcı gücü, devlet cihazına, dinamik olarak ve bürokrasiye gömülmeden çalışabilmesinde yardımcı olacaktır. Halkın, çözüm bekleyen ödevlerin başarılmasındaki güçlükleri ve mevcut olanakları anlaması da, onların toplumsal sorumluluk duygusunu ve disiplinini artırmaktadır.

İşçi sınıfının ve Komünist Partisi'nin rolü

Halk hükümeti programının gerçekleştirilmesinde işçi sınıfına önemli rol düşmektedir. İşçi sınıfı, mücadelesinin şerefli gelenekleri, yüksek düzeydeki sınıf bilinci sayesinde politik hayatta yönetici rol oynamaktadır. İşçi sınıfının güçlü bir örgütü vardır. Bu, devlet sektörü ile özel sektördeki hemen hemen bütün işçi ve memurları birleştiren Şili Sendikalar Birliği'dir. Şili Sendikalar Birliği (KUT) kendisine bağlı olmayan sendikalarla sıkı ilişkiler kurmuştur ve işçiler, memurlar, köylüler, küçük tüccarlar, küçük işverenler, aydınlar ve uzmanlar üzerinde büyük bir etkisi vardır. İşçi sınıfı, ulusun başlıca gücü olarak memlekette büyük bir rol oynamaktadır. Gerici bir devlet darbesi hazırlayanların plânlarının herşeyden önce işçi sınıfı tarafından önlenmiş olması da bunu ispat etmektedir. Seçimler sırasında Allende'nin en fazla oyu, proletaryanın en güçlü, en savaşkan, siyasal bakımdan en gelişmiş olduğu eyaletler ve şehirlerde almış olması da dikkate değer.

Komünist Partisi, proleter partisidir, ama güttüğü birlik politikası sayesinde, gençliğe, köylülere, yaratıcı aydınlara, öğretmenlere ve uzmanlara büyük etki yapmaktadır; Komünist Partisi, halk güçlerinin proletarya yanında toplanması için büyük bir gayretle çalışmaktadır. Sosyalist Partisi'nin de emekçi yığınlarla sıkı bağları var, orta tabakalar arasında itibarı büyük. Komünistler ve sosyalistler, 14 yıldan fazladır omuzomuz savaşıyorlar. İşçi hareketinin ve sosyal-politik savaş yönetiminin birçok meselesini birlikte çözüyorlar. Komünistler, sosyalist dostlarıyla karşılıklı anlayışı derinleştirmeyi devrimci görevleri arasında sayıyorlar.

Emekçilerin ve bütün halkın, ülkenin yönetimine katılması için devlet iktidarının her alanında ve her düzeyinde olanaklar açılmıştır ve gitgide

daha fazla açılacaktır. Ödevimiz, halkın katılımıyla bir hükümet kurmak değil, halkın yönettiği ve sonuç belirleyici gücün işçi sınıfı olduğu bir devlet yaratmaktır. Bundan ötürü proletaryanın etkinliği, çokluğu, bilinçliliği, sınıf disiplini ve örgütlülüğü, — diğer halk tabakalarına karşı olarak değil, onlarla ittifak halinde, ortak çıkarları savunarak —, hükümetin başarılı faaliyetini garanti edebilir ve proletaryaya özgü olan nitelikler (savaşta kararlılığı, reformları yarı yolda kalmadan gittikçe kökleştirerek uygulama azmi) bu işte kendisine yardımcı olmaktadır.

Zorluklarla karşılaşılmıyacağını söylemek manâsız olur. Güçlüklerimiz elbette olacak. Fakat, halk hükümetinde temsil edilen çeşitli sosyal ve politik güçler arasındaki ilişkilerde anlayışın iç güçlüklerle hâkim olacağını haklı olarak beklemekteyiz. Halk Birliği'nin bütün parti ve örgütleri, programın uygulanmasını samimi ve dürüst olarak istiyor. Hatta bu parti ve örgütlerin sınıf yapılarına ve program ilkelerine baktığımız zaman şu gerçeği daha iyi görebiliriz: Onlar, birlikte yaşayabilir ve işbirliği yapabilirler, yapmaları da lâzımdır. Ortak sorunları olan, barışmaz sınıfların bulunmıyacağı toplumun kurulmasında da işbirliği yapabilirler ve yapmaları da gerekir. Bundan çıkarılacak sonuç şudur: Çok partili hükümet, sosyalizm koşullarında da devam edebilir. Ülkemizin sosyalizme doğru ilerlemesinde kendisine özgü özelliklerinden biri de, işte bu çok partili sistem olacaktır.

Bu durum, çeşitli demokratik akımlar arasında ideolojik mücadeleyi, fikir çatışmalarını safdışı etmez. Halk Birliği Cephesi'nin kurulması, halk arasında yapılan politik ve ideolojik çalışmaların sonucudur. Halk hükümetinin başarısı, bu çalışmaların devamına bağlıdır. Komünist Partisi bu gerçeğe dayanarak, halk partileri arasındaki karşılıklı anlayışın, daima geçerli bir faktör olarak kalması gerektiği kanısına varmıştır.

Oligarşi, muhalefet, ordu

Oligarşiye gelince, ona karşı tutumumuz tamam tersidir. Oligarşi, belirtilen dönüşümlerin azılı düşmanıdır, ona karşı amansız bir politik mücadele yürütülmektedir ve yürütülecektir. Halk hükümetinin hedefi, oligarşinin ekonomik gücünü temelinden yıkmak, maddi dayanağını yoketmektir.

Halk Birliği programının gerçekleştirilmesi ve sosyal gelişme, sınıf çelişmelerinin ve sömürücü sınıfların ortadan kalkmasını sağlamalıdır.

Halk Birliği hükümetinin karşısında politik muhalefet varlığını sürdürmektedir. Programda da belirtildiği gibi, «Muhalefetin maddi ve ideolojik temeli var oldukça ve elbette kanunun çizdiği çerçeve içinde faaliyet göstermesi şartıyla muhalefeti tanımak lâzımdır.

Silâhlı Kuvvetler konusunda Halk Birliği'nin görüşü şudur: Silâhlı Kuvvetlerin ulusal niteliği ve mesleki bilgileri kuvvetlendirilmeli, Silâhlı

Kuvvetler askeri bilim ve askeri teknik temelinde bütün yönleriyle geliştirilmeli, ülkenin ekonomik gelişmesine de katkıda bulunacakları dikkate alınmalı, fakt bu hiçbir zaman, ulusal egemenliği koruma gibi başlıca görevlerinin yerine getirmesinin zararına olmamalıdır. «Silâhlı Kuvvetlerin maddi ve teknik donatımı sağlanmalı, haklı ve demokratik bir ücret, terfi ve emeklilik düzeni kurulmalı ve bu düzen, subaylara, astsubaylara ve erlere gerek hizmet sürelerinde, gerekse emekliliklerinde uygun bir maddi geçim temin etmeli, aynı zamanda, her birine hizmet süresinde ancak yeteneklerine göre reel terfi olanakları vermelidir.»

Başkan Allende'nin defalarca belirttiği gibi, Halk Birliği partileri, Silâhlı Kuvvetlere ya da onların herhangi bir birliğine karşı savaş yürütmekten iktidara geldiler. Ordu, iktidar mücadelesine katılmadı, halkın zaferi Ulusal Kongre tarafından perçinlendiği zaman, hükümeti açıkça tanıdı. Yüksek mesleki şerefine uygun olarak anayasaya ve kanunlara saygı gösterdi. Aşırı sağcı unsurlar, bu ilkelere sadık kaldığı içindir ki Silâhlı Kuvvetler Başkomutanı general René Şnayder'i öldürdüler.

Elbette, Silâhlı Kuvvetlerin yetiştirilip örgütlendirildiği ortamı ve özellikle son yıllarda mesleki eğitimlerinin Pentagon'un etkisi altında yürütülmüş olduğunu hesaba katmamazlık edemeyiz. Fakat bu, ordunun, emperyalizmin ve yönetici sınıfların sadık hizmetkârı olduğu anlamına gelmez. Kara kuvvetleri ile deniz kuvvetleri, bağımsızlık savaşımızda doğdular. Her üç askeri kuvvet türünün erleri ve astsubayları fakir halk tabakalarından, subaylarının hemen hemen tümü orta tabakalardan gelmektedir. Oligarşi'nin ve en zengin burjuvazinin temsilcileri, oğullarına uzun zamandan beri askerlik mesleğini seçtirmiyorlardı. Şunu da unutmamak gerek ki, artık hiçbir sosyal kuruluş, dünyayı sarsmakta olan sosyal fırtınalar ve korkunç bir sefalet içinde yaşayan yüz milyonlarca insanın dramı karşısında ilgisiz kalmamaktadır.

Dominik Cumhuriyeti Silâhlı Kuvvetlerinin, Birleşik Amerika'nın müdahalesi sırasında ne tutum aldıklarını hatırladığımız ve Peru askeri hükümetinin ilerici niteliğini düşündüğümüz zaman, ordu hakkında hüküm verirken dogmatik olmamak gerektiğini anlarız. Gerçi askeri kuruluşların da reforma ihtiyaçları vardır, fakat bu, zorla yapılmamalıdır. Bu dönüşümler askerlerin çevresinde doğmalı, onların kendileri bu reformların zorunluğuna inanmalıdırlar.

Üst tarafını ise zaman ve hayat gösterecektir.

Son olarak şunları söylemek gerekir: Devletin, devlet kuruluşlarının niteliği ve işçi sınıfının rolü sorunları, herşeyden önce pratik alanda çözümlenecektir. Halkın birliğini zayıflatmaya değil kuvvetlendirmeye, yeni hükümetin eylemlerini güçlendirmeye ve genişletmeye çalışırken, bu sorunların çözümü için de çalışılmış olmaktadır. Elbette bütün bunlar bir gün içinde gerçekleştirilemez. Ama, ülkenin idaresini ellerine alan

güçlerin niteliği, hükümetin sınıfsal yapısında ve yönünde köklü bir değişiklik meydana geldiğini göstermektedir. Bu değişiklikler zorunlu olarak bütün devlet yapısını da etkileyecektir. Yeni hukuk devleti bir halk devleti olmalıdır!

Yeni toplumun kurulması yolunda

Yeni gerçekliğin ve yönetimlerin yorumları devam ediyor ve bu durum, bizleri ağır hatalara düşmekten koruyor. Biz bu yorumumuzda durumun ancak doğruya yakın bir tahlilini yapmış bulunuyoruz.

Halk hükümetinin çözmek zorunda olduğu sorunlar son derecede karmaşıktır: 200.000 kişi işsizdir, 500.000 konut inşa etmek lâzım, yeteri kadar okul ve hastahane yok, dış borçlar 2 milyar doları aşıyor, bütçe açık veriyor, sanayi donatımları eskimiş, tarım geri kalmış durumda. Bu sorunları, ancak zenginlerin çıkarlarına karşı, Halk Birliği programı tarafından öngörülen devrimci dönüşümlerin uygulanmasına yönelik yeni bir politikayla çözmek mümkündür. Fakat emperyalist tekeller ve oligarşi bu politikaya karşı direniyorlar ve direnecekler de.

Gericilik, bencil çıkarlarını savunmak için elinden gelen herşeyi yapabileceğini gösterdi. Seçim kampanyası sırasında anti-komünizmin bütün silâhlarını seferber etti, yalan söyledi, iftira etti, teröre başvurdu. Halkın zaferini duyar duymaz da hemen ekonominin dezorganize edilmesi, terörün artırılması yoluna başvurdu. Şimdilik bir hükümet darbesi yapmadı ama, kısırtıcılık faaliyetlerine, hatta bir dış müdahaleye hâlâ umut bağlıyor. Gericilik kuvvetleri, halk hareketini içten çökertmeye çalışıyorlar, partileri ve yöneticilerini kirletmeye uğraşıyorlar, konformizm ve reformizmi sivriltmeye gayret ediyorlar ve böylece halk hükümetini iflâs ettirmeye ya da devirmeye çabalıyorlar. Halk Birliği güçleri bütün bunları hesaba katmıştır ve bundan sonra da katacaktır.

Halk Birliği Cephesi, iktidarı mücadele yoluyla aldı, hem de bütün politik sorunları halkla birlikte, halkın desteğiyle çözerek. Birlik halinde bir halkın, düşmanlarını yenecek gücte olduğuna, her türlü engeli aşabileceğine ve yeni toplumu kurabileceğine kesinlikle inanarak, bu politikayı devam ettirmelidir.

Bulgaristan'da köy ekonomisinin gelişmesinde yeni aşama: tarım-sanayi kompleksleri

IVAN ABACIEF

Leninci kooperatif plânının memleketin somut-tarihsel koşullarına yaratıcı bir şekilde uygulanması sayesinde sosyalist temeller üzerinde yeni baştan kurulan köy ekonomisinin çehresi baştan başa değişmiş ve önünde geniş gelişme perspektifleri açılmıştır.

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi köyde oluşan dinamik gelişmeyi dikkatle izlemekte ve bilimsel öngörülükle yönetmektedir. Bugünkü aşamada, üretimin artırılmasıyla yüksek kaliteli ucuz mamul elde etme ödevleri, sanayi metodlarının tarım alanlarına geniş ölçüde uygulanmasını gerektirmektedir. Köy ekonomisi üretiminin aralıksız olarak yoğunlaştırılıp ihtisaslaştırılması bu aşamalara ulaşmanın en doğru yoludur.

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesinin Nisan (1970) Plenumu bu problemleri incelemiştir. Todor Jivkov yoldaş tarafından bu plenumda okunan raporda, sosyalist toplumun gelişmesi ve ihtiyaçları derin bir bilimsel ve eleştirel tehlilden geçirilmiş ve partinin köy ekonomisi alanındaki yeni ödevleri belirtilmiştir. Plenum, köy ekonomisinin gelecekteki ekonomik, sosyal-politik sorunlarına yeni çözümler getirmiş, gerekli kararları almıştır.

Partinin bu yeni doğrultusu, Bulgaristan'da üretim güçlerinin gelişmesiyle ilgili objektif kanunlara ve köy ekonomisinin yoğunlaştırılmasında (konsantrasyonunda) ulaşılan yüksek düzeye dayanmaktadır.

Bilindiği gibi, üretimin yoğunlaşması, objektif ekonomik kanunların etkisi altında biçimlenen yasal bir süreçtir. Yoğunlaşmanın karakterini, derecesini ve biçimlerini, üretim güçlerinin ulaştığı düzey ve üretim ilişkilerinin olgunluğu belirler. Köy ekonomisinde yoğunlaşma aynı kanunlara tâbidir ve hem yatay, hem de dikey yönlerde, yani büyük bölgesel üretim işletmeleri kurmak ve bunların ulusal gelirin elde edilmesindeki rollerini artırmak suretiyle gerçekleşir. Günümüzde özellikle bilimsel-tekniksel devriminin yaygınlaşması, yoğunlaşma üzerinde büyük etkiler yapmaktadır.

Kapitalizmin köy ekonomisini yoğunlaştırma süreci, çok sayıda küçük ve orta işletmelerin iflâs etmesine, emekçi yığınlarının büyük çoğunluğunun yoksullaşmasına, kapitalizmde temel çelişkinin derinleşmesine ve sınıf savaşının keskinleşmesine sıkı bağlarla bağlıdır. Marksizm-

Leninizmin kurucuları bu noktaya defalarca dikkati çekmişlerdir. Lenin büyük ve küçük işletmecilik sorunu üzerindeki revizyonist görüşlere karşı mücadele ederken şunları belirtiyordu: «Bilim ve teknik her ileri adımında kapitalist toplumdaki küçük işletmeciliğin temellerini kaçınılmaz olarak ve amansızca yıkmaktadır» (V. İ. Lenin, Toplu eserleri c. 17, s. 21).

Günümüzde, Batı Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinde, Birleşik Amerika'da ve Kanada'da objektif ekonomik kanunların etkisi altında meydana gelmekte olan yoğunlaşma ile yanyana milyonlarca küçük köy işletmecisi iflâs etmekte ve sosyal çelişkiler keskinleşmektedir. Yoğunlaşma konusunun bu ülkeler basınında günlük olaylar arasında ver alması hiç de raslantı değildir. Batıda Mansholt plânı hararetle tartışılmaktadır. Ortak Pazar ülkeleri köy ekonomilerinin durumunu tahlil eden bu rapora göre, 1980 yılının sonuna kadar 5 milyon köy işletmesi tamamiyle ortadan kalkacaktır.

Sosyalizmde yoğunlaşma ve ihtisaslaşma tamamiyle başka şartlar altında gerçekleşiyor. Sosyalist ülkelerde maddi üretim kollarındaki yoğunlaşma sosyalist üretim ilişkilerine bağlı bulunmakta ve bunlar tarafından teşvik edilmektedir. Yoğunlaşma memleketin sosyal-ekonomik gelişmesiyle ilgili genel plânın yardımıyla devlet tarafından yönetilmektedir. Bu durum, bilim ve tekniğin gelişmesine uygun şekilde ve halkın aralıksız artan ihtiyaçları gözönünde tutularak, üretimin ve bu arada köy ekonomisi üretiminin yoğunlaşmasına olanaklar sağlamaktadır.

Diğer sosyalist ülkelerde olduğu gibi Bulgaristan'da da köy ekonomisindeki yoğunlaşmanın karakteristik özelliklerinden biri şudur: Yoğunlaşma kapitalist ülkelerde olduğu gibi küçük özel köy işletmelerinin iflâsı ve bundan doğan ekonomik, politik ve sosyal çelişkilerin derinleşmesiyle değil, köylülerin emek kooperatif tarım işletmelerinde (tekezeselerde) birleşmeleriyle gerçekleşmektedir. Toprağı işliyen köylülerin maddi ilgilerini artırmak bakımından bu yoğunlaştırma yolunun önemi büyüktür. Köylüler kooperatif işletmelerine kendi eserleri gözüyle bakmakta ve kooperatifleri daha da geliştirmek için canla başla çalışmaktadırlar.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti anayasası gereğince toprak işliyenindir. Köylü, toprağı istediğı gibi kullanma hakkına sahiptir. Fakat Bulgaristan'da artık toprak alım-satımı yoktur. Esasen özel kullanım için toprak alım-satım isteğı de kalmamıştır. Bu durum, büyük üretimin yalnız «kutsal» özel mülkiyetin temeline dayanarak gelişebileceğı hakkındaki burjuva görüşlerinin çürüklüğünü şüphe götürmez bir şekilde ortaya koymaktadır.

Memleketimiz köy ekonomisinin diğer bir özelliğı de bu işin ardıcıl olarak yapılmasıdır. Köy ekonomisi sosyalizm kuruculuğunun her aşamasına uygun şekilde gelişmiştir.

1944—1958 dönemi kapsayan *birinci* aşamada özel köylü işletmeleri kooperatifleştirilmişti. Bulgaristan köylüsünün çoğunluğunu içine alan

3.500 emek-tarım kooperatif işletmesi kurulmuştu. 1968 yılının sonlarına doğru köy ekonomisini sosyalist temeller üzerinde kurma süreci tamamlanmış ve ülkedeki bütün köy ekonomisi topraklarının % 93'ü tarım kooperatiflerinde (Tekezese) ve devlet tarım işletmelerinde (Dezese) birleştirilmişti. Küçük köy işletmelerinin sosyalist kooperatif işletmeler haline gelişi kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde köy ekonomisinin yoğunlaşmasından başka şey değildi.

Bu dönemde yoğunlaşma süreci, şiddetli sınıf savaşı içinde geliyordu.

9 Eylül 1944'ten sonra, politik alanda çözümlenmiş olan «kim kimi» sorunu artık ekonomik alanda da çözümlenmeye başlanmıştı. Bu arada, kooperatifçilikte bazı yanlışlıklar yapılmıştı. Bazı önemli sorunlar önceden dikkatle incelenmeden çözümleniyordu; tecrübe, kadro ve uzman yetersizliği vardı. Fakat ilk adım atılmış, yol açılmıştı. Köy ekonomisinin bu birleşme, kooperatifleşme, yoğunlaşma ve ihtisaslaşma aşamasına tarihsel açıdan bakıldığında zaman, Bulgaristan Komünist Partisi'nin sosyalizm kuruculuğunun karmaşık problemlerini büyük bir ustalikle çözdüğü apaçık görülür.

1958—1969 yıllarını kapsayan *ikinci* aşama, emek kooperatif tarım işletmelerinin büyüme dönemidir. 3.290 orta tarım kooperatifi 1959 yılında genişletilmiş 972 işletme haline getirilmişti. Kooperatif işletmelerinin genişletilmesi süreci bundan sonra da devam etmiştir.

Kurulmuş olan maddi-teknik dayanak ve köy işletmelerinin yönetiminde elde edilen tecrübeler, TKZS'lerin genişletilmesine temel oldu ve memleketin ekonomik gelişmesi yeni bir aşamaya yükseldi. Bulgaristan bir sanayi-tarım ülkesi haline geldi. Memleketin sanayi üretiminde yıllık ortalama kalkınma hızı % 13.6 idi. Sanayide yeni çağsal sektörler kuruldu. Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesinin tarihsel Nisani (1956) Planunda T. Jivkov yoldaşının başkanlığında yeni bir parti yönetimi seçildi. Plenum geçen dönemin geniş bir tahlilini yaptı ve memleketin ileri doğru gelişmesinin bellibaşlı yönlerini belirtti. Partinin aldığı tedbirler köy ekonomisindeki üretim güçlerinin gelişmesi için de yeni ve geniş ufuklar açtı.

Köy ekonomisinin yoğunlaşma ve ihtisaslaştırılması alanında bundan sonra birbirini izleyen iki aşama, çağsal makine tekniği ile agro-teknik köy ekonomisi üretiminde geniş ölçüde uygulanmasını sağladı. Bütün bunlar ekonomide gelişmeyi hızlandıracak unsurlardı.

Bulgaristan köy ekonomisinin şimdiki durumu nedir?

Hâlen ülkede 795 TKZS ve 301 DZS vardır. Her TKZS'nin ortalama 4.136 hektar işlenir toprağı mevcuttur. 3.200 hektardan fazla toprağı bulunan TKZS'ler bütün emek tarım kooperatiflerinin % 57.2'ni teşkil etmekte ve işlenir toprağın % 76.8'ni kapsamaktadırlar.

Ülkede, 1969 yılında bir hektardan elde edilen ortalama gelir şöyledir: mısır 4.130 kg; buğday 2.470 kg; ayçiçeği 1.890 kg. Bulgaristan, ana bitkilerden elde ettiği gelir bakımından gelişmiş ülkeler arasında yer almış bulunmaktadır. Hayvansal ürünlerin üretiminde de önemli bir artış vardır. Ülkemiz bütün ana köy ekonomisi bitkileri alanında büyük bir üretici haline gelmiştir, ürünlerinin önemli bir kısmını dünya pazarına ihraç etmektedir.

Yoğunlaşma, ayrı ayrı işletmelerde olduğu gibi, iller ve bütün ülke ölçüsünde de ihtisaslaşma sürecini derinleştirdi. Bu alanda hayvancılık ve tahıl üretiminde daha hızlı bir gelişme oldu. Hayvancılıkta bölgelerin somut mahalli koşulları gözönünde bulundurularak ihtisaslaştırılmış büyük fermalar kuruldu. Örneğin, Vratsa ilindeki bütün TKZS'lerde önceleri hayvancılığın 4 kolu da geliştiriliyordu; iri boynuzlu iş hayvanları, koyun, domuz ve kümes hayvanları yetiştiriliyordu. Fakat tarım kooperatiflerinin genişletilmesi ve yoğunlaştırılması üzerine durum değişti. Aynı ilde 1959 yılında 41 tarım kooperatif işletmesinde 84 kümes hayvanları ferması vardı. 1969 yılında ise, genişletilme sonucu olarak kümes hayvanları fermaları 28-e indirildi ve bunlar 19 işletmede toplandı. Buğday ve ayçiçeği üretimi en elverişli bölgelere yoğunlaştırıldı. Buğday için memleketin kuzey ve güney doğu bölgeleri, ayçiçeği için de kuzey bölgesi uygun görüldü. Köy ekonomisi bitkilerinin kendilerine en elverişli doğa ve iklim koşullarında yetiştirilmeleri sayesinde işlenir topraklarda önemli bir artış oldu, aynı zamanda tarımda verimlilik arttı.

Emek-kooperatif ve devlet tarım işletmelerini genişletme kararının zamanında alınmış doğru bir tedbir olduğunu hayat gösterdi ve bu tedbirler köy ekonomisi üretiminde ekonomik etkinliğin yükselmesini sağladı.

Köy ekonomisinde yoğunlaşma sürecinin üçüncü aşaması şimdi başlamıştır. Bunun en büyük niteliği tarım-sanayi komplekslerinin kurulmasıdır.

Ülke ekonomisini hızlı tempolarla geliştirmek, halkın yaşayış düzeyini aralıksız olarak yükseltmek için köy ekonomisinde üretimi artırmak, maliyet değerini ucuzlatmak, emek verimini ve randımanı artırmak lâzımdır.

T. Jivkov yoldaşın Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesinin Nisan (1970) Plenumunda belirttiği gibi, bugünkü koşullarda mevcut tarım kooperatifleri, ne kadar da büyük olsalar, olanaklarını tüketmişlerdir. Bu yüzden bilimsel-tekniksel devrimin ulaşımalarını en iyi bir şekilde uygulamak ve köy ekonomisini sanayi temellerine oturtmak için yeni bir yoğunlaşmaya gidilmesi kaçınılmazdır.

Köy ekonomisinin daha fazla yoğunlaştırılmasını gerektiren objektif ve subjektif faktörleri ve genellikle bütün ekonominin gelişme eğilimlerini göz önüne alan plenum, tarım-sanayi komplekslerinin köy ekonomisinin yoğunlaşmasında en elverişli bir şekil olduğunu belirtmiş ve uygulanmasını tavsiye etmiştir.

Tarım-sanayi kompleksleri, gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu döneminde köy ekonomisini yoğunlaştırmada nitelikçe yeni bir aşamadır.

Komplekslerle güdülen amaç, sanayi teknolojisini köy ekonomisine uygulamaktır. Bunun için belirli makro-bölgelerdeki tarım işletmeleri (TKZS ve DZS'ler) birleştirilir ve bunlarda üretimin optimâl yatay entegrasyonu (bütünleşmesi) gerçekleştirilir. Bu bölgesel birleşmelerde köy ekonomisi üretiminin sanayi ile birleşmesi için (yani dikey entegrasyon için) en iyi koşullar sağlanmaktadır.

Bir yıl önce ülkenin bazı illerinde ilk deneme tarım-sanayi kompleksleri kuruldu. Bu tecrübe, yeni usulün etkili olduğunu ispat etti. Vratsa ilinde faaliyette bulunan iki kompleksin elde ettikleri sonuçlar bu başarıyı doğrulamaktadır. Vratsa şehrindeki tarım-sanayi kompleksi ortalama 38 bin 700 hektar araziye sahip olan yedi TKZS'yi kapsamaktadır. Bu komplekslerde birleşen kooperatifler ekonomik bakımdan zayıftı, toprağın verimsizliği yüzünden tarım geri kalıyordu. Örneğin, Mezdra tarım-sanayi kompleksine dahil işletmeler, önceleri kooperatörlerin emeğinin ödemesini garantilemek için devletten yılda 1 milyon 200 bin — 1 milyon 600 bin leva kadar yardım alıyorlardı. Kompleksin sadece bir yıllık çalışması sonucunda 518 bin leva kâr sağlandı. Halbuki kompleksin 890 bin leva civarında zarar edeceği tahmin ediliyordu. Vratsa kompleksi ise önceki yıla kıyasla, 3 milyon 615 bin leva (sâfi 5 milyon 248 bin leva) tutarında fazla ürün elde etti.

Yoğunlaşma ile ihtisaslaşmanın gerçekleştirilmesi ve üretimle yönetimin iyi örgütlenmesi bu sonuçların alınmasında başlıca rolü oynadı. Öceleri Vratsa kompleksinde buğday ekilen arazi 201 bloku kapsıyordu. Şimdi ise buğday 45 büyük blokta, mısır ise 119 yerine 45 blokta yoğunlaştırılmış bulunmaktadır. Hayvancılıkta da yoğunlaşma yapılmıştır. Önceleri 22 inek ferması vardı, şimdi ise 14'tür.

Kompleksler çerçevesi içinde mikro-dikey entegrasyon imkânları da yaratıldı. Örneğin, Mezdra tarım-sanayi kompleksinde elma bahçelerini, camakânlıkları, konserve fabrikasını ve aynı zamanda ürünlerin alım ve satım örgütünü kapsayan «Meyve ve Sebze» kooperatifi kuruldu. Bu kuruluş, üretimde işleme ve sürüm çevriminin kapatılmasını ve kalitenin pazarın isteklerine göre ayarlanmasını sağladı. Şimdi bu komplekste çeşitli tarım ürünleri işleyen 5 fabrika ile bunların yan ürünlerini işleyen işletmeler kurulmuştur. Kampeksle bağlı köylerde sanayi işleri yapan yardımcı küçük işletmeler genel sanayi kombinasında birleşmişlerdir.

Her iki tarım-sanayi kompleksinde, bunlara dahil bütün işletmeler temsilcilerinin katılmasıyla yönetim kurulları meydana getirilmiştir. Komplekslerin yönetim kurulları, bellibaşlı üretim sorunlarını çözmekte, yatırımlar için ayrılacak sermayeleri tespit etmekte, gereken teknik malzemeyi sağlamakta, işgücüne ihtisaslarına göre iş vermekte, üretim işlerini

örgütlemekte ve benzeri faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Ürünlerin sürümüyle ilgili anlaşmalar onların kontrolleri altında yapılmaktadır. Fakat TKZS yöneticilerinin de yapacakları işler vardır. Bunlar, kompleksin yönetimine katılmakta, alınan kararları gerçekleştirmekte, yetkileri alanındaki üretim kolektiflerinin mali ve ekonomik faaliyetlerini yönetmektedirler.

Vratsa ilinde yeni 4 tarım-sanayi kompleksi kuruldu. Bunlarla birlikte ildeki komplekslerin sayısı yediye çıkarıldı. Her komplekste köy ekonomisi bitkilerinin ihtisaslaştırılması ve çağdaş sanayi teknolojisinin uygulanması doğal, iklimsel ve ekonomik koşullara göre yapılmaktadır. Örneğin, merkezi Orâhovo şehri olan «Dunav» tarım-sanayi kompleksinin (ki bu işletme 43 bin 5 yüz hektar işlenir toprağa sahiptir) temel üretimi olan geliştirilmiş bağcılığın yanında tahıl ve hayvancılık kolları da olacaktır. Hayvancılıkta başlıca kümes hayvancılığına yer verilecektir. İlde üretilmesi gereken bütün yumurtaların %100'ü burada üretilmektedir.

Tarım-sanayi kompleksleri yepyeni problemler doğuruyor. Bunların kurulmasıyla örgüt ve yönetimin geleneksel yapısında bazı değişiklikler olacaktır. Zamanla üretim ve yönetimin şimdiki bölgesel kooperatif örgütleri yerlerini tarım-sanayi iş kollarına terkedeceklerdir. Hayvancılıkta, tarımda ve diğer kollarla ihtisaslaşmış büyük işletmeler ve aynı zamanda toprakları mevcut sınırlarda belirlenecek olan tahıl ürünlerinin üretimi için genişletilmiş brigadalar (ekipler) kurulacaktır.

Tarım-sanayi kompleksleri, köy ekonomisinde sanayi metodlarının geniş ölçüde uygulanması için gerekli koşulları hazırlamaktadır. 1975 yılına kadar bütün zahire ve ayçiçeği üretimi sanayi temelleri üzerinde yapılacaktır. Bu uygulamaya kümes hayvanı, domuz, dana eti ve yumurta üretiminde de geçilecektir. Zahire, ayçiçeği ve şeker pancarı ekilecek araziler daha şimdiden önemli ölçüde artırılıyor. Örneğin, Vratsa ilinde 1975 yılına kadar, şimdiki 763 tarım bloku yerine 55 blokta zahire bitkileri, şimdiki 535 blok yerine 42 blokta mısır yetiştirilmesi öngörülmektedir. Yeni bağların, meyve ve sebze bahçelerinin hazırlanmasına da başlanmıştır.

Bütün ülkede durum böyle olacaktır.

1975 yılına kadarki dönemde, ülkede domuz eti üretiminin 40.9'nun 32 domuz kombinasında, yumurta üretiminin %52'sinin 9 kümes hayvanı fabrikasında, kümes hayvanı eti üretiminin %95'inin 16 kümes hayvanı kombinasında ve dana eti üretiminin %52'sinin 21 işletmede toplanması öngörülmektedir.

Tarım-sanayi kompleksleri bilim ve teknik alanındaki buluşlardan faydalanılması için geniş olanaklar yaratmaktadır. Bitki hastalıklarına ve zararlılara karşı savaşta preparat ve gübrelerin kullanılması yeni bir temel üzerinde gerçekleştirilecektir. Her komplekste tarım-kimya labora-

tovarları kurulmaktadır. Bu laboratovarlar, kimyanın köy ekonomisine geniş ölçüde girmesini sağlayan başlıca üretim ve bilim merkezleri olacaktır. Devlet zahire ofisleriyle birlikte zahire ambarları kurulmaktadır. Zahireler biçerdöverlerden doğrudan bu ambarlara taşınacak, temizlenecek, sonra da başka yerlere sevkedilecek veya korunacaktır.

Tarım-sanayi kompleksleri örgütlenmesi, köy ekonomisi yönetiminin yeni bilimsel temeller üzerinde kurulması sürecini hızlandıracaktır. Komplekslere dayanılarak, sibernetik-otomatik yönetim sistemlerinin projeleri hazırlanmaya başlanmıştır. Bu alanda çok geniş olanaklar vardır.

Hükümetin onayladığı bir programa göre, köy ekonomisi ihtiyaçlarını karşılamak için ülkede 10 elektronik hesaplama merkezi kurulmaktadır. Bunlar, Tarım ve Beslenme Sanayii Bakanlığı'nın elektronik hesaplama merkezlerine bağlıdır. Her komplekste aktif yönetim sağlanması için kontrol sistemi örgütlenmiştir.

Örneğin Vratsa ilinde birkaç yıl önce kurulan makineyle hesaplama merkezinde elektronik hesaplama tekniğinden faydalanılıyor. Burada 80 hesaplayıcı-programist çalışıyor. Çok sayıda hesaplama makinası satın alınmıştır. Komplekslerimizin enformasyonunun bir kısmı artık bu merkezlerde hazırlanıyor.

Vratsa ilinde köy ekonomisinin yoğunlaşması ve iktisaslaşması programının gerçekleştirilmesi, ekonomik etkinliğin önemli ölçüde artmasını sağlayacaktır. 1967 yılın kıyasla 1975'te genel köy ekonomisi ürününün $\frac{0}{0}$ 70, safi ürünün ise $\frac{0}{0}$ 90 artması plânlaştırılmıştır. Vratsa tarım-sanayi kompleksinde broyler (paketlenmiş kümes hayvanı eti) kombinasyonunun kurulmasıyla daha şimdiden kümes hayvanı etinin mali değeri kilogram başına (ildeki ortalama mali değere kıyasla) yaklaşık olarak iki kat ucuzlamıştır.

★

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Plenumu, tarım-sanayi kompleksleri kurulmasında yönetim prensiplerine büyük önem verilmesini tavsiye etmiştir.

Bunlardan birincisi gönüllülük prensibidir. Plenumda belirtildiği gibi, komplekse girmek, mevcut komplekslerden birini seçmek, kompleks kurulduktan sonra da ortak işletmelere ve üretime katılmak sorunlarını çözmek hakkı işletmelere verilmiştir.

Vratsa ilinde tarım-sanayi komplekslerinin kurulmasıyla ilgili bu prensipler uygulanırken yürüttüğümüz aydınlatıcı faaliyetler sırasında birçok güçlüklerle karşılaştık. Fakat, mahalli incelemelerimiz, doğru çözüm yolunu bulmamıza yardım etti. Kompleks kurulmasıyla ilgili sorunların, işletme yöneticilerinin, kooperatörlerin ve devlet tarım işletmelerinde

çalışan işçilerin fikri sorulmadan büro başlarında çözümlenebileceğini sanmak yanlıştır.

Yeni dâvaya inanarak gönül rızasıyla çalışmaktan büyük bir kuvvet doğmaktadır.

İkinci prensip, tarım-sanayi kompleksleri kurulmasının bilimsel doğruluğu ve gerekliliğidir. Bu prensibin uygulanışı çeşitli faktörlerin ekonomik göstergeler üzerindeki etkisini göz önünde bulundurarak birkaç çeşit proje hazırlanmasını gerektirir. Kompleksin kurulmasına ancak yüksek ekonomik fayda sağlayacağı ispat edildikten sonra karar verilir.

Üçüncü prensip, komplekse giren emek kooperatif tarım işletmeleri ve devlet tarım işletmelerinin başına buyurukluğuyla örgüt biçiminin korunmasıdır. Bizim şartlarımıza bu durum, devlet ve kooperatif işletmelerinin tecrübesinden faydalanılmasını sağlamaktadır. Kooperatif düzenimizin biriktirdiği olumlu her şey korunacak ve tarım-sanayi komplekslerinde geliştirilecektir.

Dördüncü prensip, kompleksin toprak (teritoryal) birliğidir. Bu zorunluk köy ekonomisi üretiminin özel niteliğinden ileri gelmektedir. Komplekse, toprak, iklim ve ekonomik benzerlikleri olan bölgelerdeki işletmeler girmelidir. Bu, ihtisaslaşma sürecinin derinleştirilmesini ve sanayi teknolojisinin kullanılmasını kolaylaştırır. Komplekslere mülkiyet biçimi göz önüne alınmaksızın, belirli bölge emek kooperatif tarım işletmeleri ve devlet tarım işletmeleri katılabilir.

Beşinci prensip, tarım sanayi komplekslerinin demokratik bir yönetime sahip olmalarıdır. Bu yönetim, yöneticilerin belirli bir süre için seçilmesini, işçi ve kooperatörlerin yönetime katılmasını, yöneticilerin üyelere hesap vermesini ve faaliyetlerinin halk tarafından kontrol edilmesini öngörmektedir.

Tarım-sanayi komplekslerinin faaliyeti, yalnız köy ekonomisi üretiminin çerçevesi içinde kalmamakta, kendi bölgelerindeki bütün ekonomik — sosyal politik ve kültürel hayatı kapsamaktadır. Bunlar göz önünde tutularak, hâlen işletme ilişkilerinin ve sosyal-yaşamsal olanakların ve benzerlerinin plânlaştırılması ve öngörülmesi yolunda birçok sorunlar çözümleniyor. Parti organları için yeni çalışma biçimleri aranıyor.

Tarım-sanayi komplekslerinin kurulması sayesinde, köy ve şehir arasındaki eşitsizliğin kaldırılması ve köy ekonomisi emeğinin bir çeşit sanayi emeğine dönüştürülmesi gibi önemli sosyal-ekonomik problemlerin çözümü için yeni perspektifler açılmaktadır.

Sosyalizmde, köyle şehrin çıkar ve amaçları bir olduğu için, bunlar aynı ekonomik temel üzerinde gelişirler. Fakat, köy ve şehir arasında

ayrılıklar da vardır. Bu ayrılık, ekonomik gelişme düzeylerinin aynı olmasından ileri gelmektedir. Köy, emeğin otomatikleşmesi, kültürel-yaşamsal koşullar ve halkın yaygıyş düzeyi bakımlarından şehirden geri kalmıştır.

Köy ekonomisinin maddi — teknik temellerinin geliştirilmesi ve yetkinleştirilmesi, köy ve şehir arasındaki ayrılıkların gitgide ortadan kaldırılmasında güçlü bir etken rolü oynamaktadır. Kapitalist ülkelerde olduğu gibi sosyalist ülkelerde de bu temelin geliştirilmesi, yoğunlaşmanın hızlandırılmasıyla birlikte yürür. Kapitalist ülkelerde sosyal eşitsizliğin artmasına, köy ve şehir arasında çelişkilerin derinleşmesine yol açan bu yasal ekonomik süreç, sosyalizmde maddi — teknik temelin ve ona bağlı olarak yoğunlaşmanın geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesi, köyle şehir arasındaki ayrılıkların giderek yok edilmesini sağlamaktadır.

BKP'nin politikası her zaman, köyle şehrin sosyal-ekonomik ve kültürel-yaşamsal koşullarının eşitleştirilmesine yöneltilmiştir. Bu tarihsel ödevin yerine getirilmesi için yaratılan koşullar şunlardır: Modern köy ekonomisine sahip büyük ve zengin köylerimiz var. Burada emeğin büyük bir kısmı makineleştirilmiştir. Kooperatörler emeklerine karşılık yüksek kazanç elde etmektedirler (Hatta bazı köylerde kooperatörler orta ücretli sanayi işçisi kadar para almaktadır). Kendilerine emekli maaşı, çocuk parası veriliyor, diğer sosyal ve kültürel kolaylıklar sağlanıyor. Tarım-sanayi kompleksleri kurulması, hiç şüphesiz, bu süreci daha da hızlandıracaktır.

Köy ekonomisinde sanayi teknolojisi uygulanması sayesinde emek üretimi gitgide daha da artacaktır. Traktörist, şoför, montör ve biçerdöver makinisti gibi mekanizatörlerin sayısı artacak, hayvancılık mekanizatörü gibi yeni meslekler ortaya çıkacaktır. Yüksek derecede makineleştirilmiş ve otomatikleştirilmiş büyük hayvancılık işletmelerinde çalışan işçiler daha şimdiden sadece denetim ödevi yapmaktadırlar. Hayvancılık mekanizatörlüğü mesleği köylü kadınlara yeni olanaklar sağlamaktadır.

Değişen üretim koşulları, köy ekonomisinde çalışanların iktisasslaşmasında, kültür düzeyinde ve ihtiyaçlarında kaçınılmaz olarak nitel değişiklikler yaratacaktır.

Vratsa ilinde yapılan hesaplamalar, 1975 yılına kadar, köy ekonomisinde çalışanların sayısında $\frac{1}{10}$ 36 olanında azalma olacağını gösteriyor. Köy ekonomisinde çalışanların $\frac{1}{10}$ 70'i özel teknik eğitim görecektir. Köyde serbest kalan iş gücünün bir kısmı, ülkemizin hızla gelişen sanayiinde, diğer kısmı da hizmetler alanında iş bulacaktır.

Komplekslerin kurulup gelişmesi, köy bağındırık işlerinin geniş ölçüde iyileştirilmesini sağlayacaktır. Yeni modern kamu binaları inşaatı, yeni yol yapımı gibi sorunlar artık her köyün kendi çabasıyla değil, tarım-sanayi komplekslerinin birleşik gücüyle gerçekleştirilecektir. Hükümet, illerde

bilimsel-proje hazırlama merkezleri kurulmasını kararlaştırmıştır. Tarım-sanayi merkezlerinin bilimsel projeleri bu merkezlerde hazırlanacaktır. Kompleks bölgesindeki her yeni işyeri, mimar, mühendis, iktisatçı ve matematisyenlerin yardımıyla hazırlanacaktır.

BKP MK Birinci Sekreteri T. Jivkof Plenumda yaptığı kapanış konuşmasında, köy ekonomisinde mülkiyet biçimlerinin geliştirilmesi sorunu üzerinde önemle durmuştur. Bilindiği üzere, ülkemizin köy ekonomisinde iki mülkiyet biçimi vardır. Bunlardan biri (TKZS) denilen kooperatif mülkiyeti, diğeri ise (DZS) adı verilen devlet mülkiyetidir. Tecrübe, gerek kooperatif, gerekse devlet mülkiyetinde değişiklikler yapılması zamanı geldiğini ortaya koymuştur. Tarım-sanayi kompleksleri, köy ekonomisindeki iki mülkiyet biçiminin yakınlaşmasını ve bütünleşmesini sağlayacaktır, Tarım-sanayi komplekslerinde, emek kooperatif tarım işletmeleri ve devlet tarım işletmeleri için tek ücret tarifesı, bütün üretim çevrimi için tek yasal sistem, tek mali sistem ve tek demokratik prensipler sistemi uygulanacaktır.

Kısacası komplekslerde, tarım ve devlet kooperatifleri arasındaki ayrılıkların ancak bazıları geçici bir zaman için kalabilecektir. Köy ekonomimizin gelişmesindeki yeni dönemin belibaşlı özellikleri işte bunlardır. Köy ekonomimizdeki yeni yoğunlaşma biçimi, tabiatıyla henüz kesinlikle tamamlanmış değildir. Bu yeni dönemin üstünlükleri ancak tarım-sanayi kompleksleri köylülerin ekonomik ve politik hayatında sonuç belirleyici bir etken haline geldiği zaman açık seçik ortaya çıkmış olacaktır. Bu yeni yoğunlaşma biçimi, somut koşullara ve yeni ödevlere uygun olarak yetkileşip gelişecektir.

NATO Kıbrıs'ın bağımsızlığını tehdit ediyor

ANDREAS FANTIS

Günümüzde dünya sosyalist sistemi durmadan güçlenmekte, kapitalist ülkelerde sınıf savaşı şiddetlenmekte, ulusal kurtuluş savaşları aralıksız olarak yeni mevziler kazanmaktadır. Sömürgecilik sistemi artık çökmüş, kapitalizm onulmaz bunalımlara sürüklenmiştir. İşte bu koşullar içinde anti-komünizm ve özellikle bunun en belirgin biçimi olan anti-sovyetizm, tekelci kapitalizmin politika ve ideolojisinde temel taşı haline gelmiştir.

Bunun nedenini anlıyabilmek için çağımızın tarihsel gelişme koşullarını gözönünde bulundurmak gerekir. Bilindiği üzere İkinci Dünya Harbi sadece Alman faşizmi ile Japon militarizminin askeri-politik yenilgisini sağlamakla kalmamıştır. Başında Sovyetler Birliğinin bulunduğu anti-faşist güçlerin elde ettikleri zafer Avrupa ve Asya'da birçok ülkenin kapitalist sistemden kopmalarına yol açmış, Küba devriminin zaferi sonucunda da Batı yarım-küresinde sosyalist bir devlet meydana gelmiştir.

İkinci Dünya Harbi'nin tarihsel bakımdan çok önemli bir sonucu da, dünya sömürgecilik sisteminin çöküşüdür: Yüzyıllarca metropollerdeki egemen sınıfların barbarca baskısı altında yaşayan sömürgelerdeki yüz milyonlarca insan özgürlüğe kavuşmuştur.

İki dünya harbi arasındaki dönemde, Rusya'daki Ekim Devriminin etkisi altında gelişen ulusal kurtuluş savaşları emperyalizmi zayıflatmıştı. Fakat, emperyalistler yine de sömürge dünyasının muazzam bir kısmını ellerinde bulundurmaya devam ediyorlardı. Netekim 1938 yılında mevcut sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerin toplamı dünya topraklarının yüzde 59.9'unu, dünya nüfusunun da yüzde 63.3'ünü teşkil ediyordu. 1968 yılında ise bu oran toprak bakımından yüzde 4'e, nüfus bakımından ise yüzde 1.1'e düştü. Sömürge imparatorluklarının kalıntıları üzerinde 70'ten fazla yeni devlet meydana geldi. İngiliz sömürgecilerine karşı yürütülen uzun ve fedakârca savaşlardan sonra kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti bunlardan biridir. Akdeniz'in doğu bölgesindeki bu küçük devletin nüfusunun yüzde 80'i Rum, yüzde 18'i de Türk'tür.

İşte bütün bu etkenler, emperyalizmin egemenliğini köklerinden sarstığından, bu sistem insanlığın kaderinde çözümleyici rol oynama niteliğini kaybetti. Şimdi emperyalizmin tüm saldırı politikası kapitalizmin çöküş sürecini her türlü araçla geciktirme çabalarına dayanmaktadır. Bunu için de komünizm aleyhtarlığı silâhından gitgide daha geniş ölçüde faydalanmaktadır.

Anti-komünizm yeni bir olay değildir. Sovyet devleti yeni kurulduğu dönemde ona karşı askeri müdahaleye girişildiği, ekonomik ablukalar uygulandığı ve dünyadan tecrit etme siyaseti güdüldüğü sıralarda baş vurulan binbir kıskırtıcılığı haklı göstermek amacıyla anti-komünizm silâhı bol bol kullanılmıştı. Faşizmin geliştirilmesi ve İkinci Dünya Harbi'nin hazırlanması hep anti-komünizm bayrağı altında sağlanmıştı. «Soğuk harp», atom bombası şantajı, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı siyasal ve ideolojik tertipler de keza aynı bayrak altında yürütülmüştür.

Harpsonu döneminde, uluslararası gerginliğin artırılması ve özellikle Amerikanın kanadı altında saldırgan NATO paktının kurulması sırasında yine anti-komünizme başvuruldu. Böylece, bazı Batı Avrupa ülkeleri askeri-stratejik alanlar haline getirildi, politikaları ise, suni olarak ABD'nin çıkarlarına göre ayarlandı.

NATO, uydurma bir «komünizm tehlikesi»ne karşı savunma bahanesiyle askeri kompo ve darbe plânları hazırlıyor ve fırsat buldukça bunları uyguluyor. Bu cinsten bir bahaneyle emperyalizm, Kıbrıs'ın egemenlik ve bağımsızlığına engel oluyor. Yeni — sömürgeciliğin emperyalist entrikaları, Kıbrıs'ta normal hayatı her şeyden önce NATO ile ve bu pakta bağlı ajanlarla durmaksızın altüst ediyor, Kıbrıslı Rumlarla Türkler arasındaki kendi işlerini tek devlet çerçevesi içinde barış yoluyla düzenleme görüşmelerini baltalıyor. NATO'yu yöneten saldırgan çevreler Adada vatandaş harbini körüklemek suretiyle Kıbrıs devletinin işlerine karışmak ve bağımsızlığına son vermek amacını güdüyor.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin, kurulduğu günden beri NATO'nun daimi hedefi halini geldiğini söylemek herhalde abartma olmasa gerek. Bu saldırgan blokun, Amerikan ve İngiliz emperyalistlerinin direktiflerine göre hareket eden Akdeniz'in doğu kesimindeki temsilcileri, Kıbrıs için de, Yunanistan'da albayları iktidara getiren «Prometeus» cinsinden plânlar hazırlıyorlar. Böylelikle de bu küçük devletin varlığına kastediliyor. Doğu Akdeniz bölgesinde barış tehlikeye sokuluyor, Yakın Doğu'da gerginliğin artmasına yol açılıyor.

1964 yılında Adanın işgali için yapılan denemeler başarısızlığa uğramıştır, çünkü Kıbrıs Cumhuriyeti hükümeti ve halkı, başta Sovyetler Birliği olmak üzere barışçı devletlerin desteğiyle emperyalistlere karşı direnmiştir. Bunun üzerine ABD Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan «Açeson» plânı ortaya atılmıştır. Bu plânda, Kıbrıs'ta NATO'ya veya bu saldırgan pakt üyelerinden birine ait bir üs kurulması, «Enosis» (Adanın Yunanistan'la birleşmesi) paravanası ardında Cumhuriyetin ortadan kaldırılması, Türkiye'ye «toprak terkedilmesi» tasarlanmaktaydı. Söz konusu plân Kıbrıslılar tarafından kesinlikle reddedildiği halde, bunun çeşitli biçim-

leri, NATO'daki emperyalistler tarafından suni olarak yaratılan Kıbrıs sorununun «çözümlemesi» için hâlâ ileri sürülmektedir.

Atina'daki askeri cunta da Kıbrıs karşı entrikalarını ve Cumhuriyetin işçilerine karşıma eylemlerini NATO'nun yardımıyla artırmaktadır. Atina'da CIA'nin doğrudan işe karışmasıyla, Kıbrıs hükûmetinin devrilmesini ve «Açeson plânı»nın uygulanmasını gözönünde bulunduran «Astrapi» («Yıldırım») adı altında bir plân hazırlanmıştır.

Durumu güçleştirmek ve toplumsal hayatı çığıından çıkarmak için, NATO, Kıbrıs'ta «Ulusal Cephe» adı verilen illegol örgütten bir «beşinci kol» olarak faydalanmaktadır. Bu örgüt Atina'daki cunta ve Kıbrıs Silâhlı Kuvvetlerinde hâlâ önemli mevkiler işgal eden Yunan subaylarının gerici takımıyla sıkı bağlar kurmuştur. Bundan bir süre önce Cumhuriyet hükûmetinin aldığı tedbirler sonucunda «Ulusal Cephe»nin eylemleri açıklanmış ve bu örgütün en faal üyelerinden bir kısmı tutuklanmıştır. Emperyalizmin ücretli ajanlarının meydana getirdikleri bu yıkıcı-terörist örgütle aşırı faşist elemanlar, NATO'nun «Çifte Enosis» adı verilen gizli plânını gerçekleştirmek amacını gütmekteydi. Bu plâna göre Kıbrıs'ın taprak bütünlüğüne son verilecek, toprakları Amerikan-İngiliz emperyalistlerinin NATO'daki müttefikleri olan Yunanistan ve Türkiye arasında paylaştırılacaktı. Bunun ilk aşamasını bir hükûmet darbesi ve Başkan Makaryos'un mevkiinden uzaklaştırılması teşkil edecekti. Teröristlerin plânında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin parolize edilmesi (plânda gerçekten de «paralize» sözcüğü kullanılmıştır) ve daha sonra Kıbrıs'ın özgürlüksever halkının NATO boyunduruğına alınması tasarlanmaktaydı.

Amerikan emperyalistleri başta olmak üzere NATO'daki saldırgan çevreler, Kıbrıs sorununa, Yakın Doğuda'ki ekonomik ve stratejik çıkarları açısından bakmaktadırlar. Bilindiğı üzere emperyalistler, Arap halklarının ulusal kurtuluş savaşlarının baskıları altında bu bölgedeki mevzilerini yitirmektedirler. NATO yöneticilerinin Kıbrıs sorununu «çözümleme» konusundaki acelecilikleri bundan ileri gelmektedir. Bu konu NATO'nun ilkyaz toplantısında ele alındığı gibi, Nikson'un san Avrupa gezisinde Napoli'de düzenlediğı ABD'nin Yakın ve Orta Doğu elçilerinin toplantısında da başlıca sorunlardan biri olmuştur. ABD Dışışleri Bakan yardımcılarında R. Deyvis'in bu yıl Kıbrıs'a yaptığı yıldırım ziyaret sırasında teklif ettiğı «iyi niyet» hizmetleri ve Amerikanın Kıbrıs sorununun çözümlemesiyle ilgili sözde «barışçı» çabaları, Yunan-Türk anlaşmazlıkları yüzünden NATO'nun güney-doğu kanadında sarsılan «birliğı» sağlamlaştırmayı ve Amerika'nın Doğu Akdeniz'de zayıflayan mevzilerini kuvvetlendirmeyi amaç ediniyordu. İsrail saldırısını aktif olarak ve gitgide daha geniş ölçüde destekliyen ABD, «fantom» uçakları için «batırılmaz» cinsinden bir uçak gemisi daha sağlamak ve jandarma rolündeki 6. Filoya bir «liman» daha bulmak hedefini gütmektedir. Böylelikle de Kıbrıs halkının

dostu olan Arap devletlerine karşı savaşı şiddetlendirmek, bu ülkelerdeki ilerici rejimleri ortadan kaldırarak emperyalizmin egemenliğini kurmak niyetindedir.

Bu emperyalist politika Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ulusal ve devletsel menfaatlerine baştan aşağı aykırı olduğu gibi, Akdeniz'deki diğer barışçı paklar için de tehlikelerle doludur.

Kıbrıs olayları şu tartışma götürmez gerçeği bir kere daha doğrulamıştır: Adada yabancı üsler ve askeri birlikler bulundurulması, NATO ile ajanları tarafından anti-komünist eylemler tertiplenmesi daima gerginliğin kaynaklarıdır. Adada sadece İngiliz hükûmetinin daha 1959 yılında «kayıtsız-şartsız» faydalanmak hakkını elde ettiği askeri üsler kurulmakla kalmamış, ayrıca 20.000 seçkin asker yerleştirilmiştir. Bunların yanısıra «lüzum görüldüğü takdirde» Kıbrıs'ın içişlerine karışma yetkisine sahip Yunan ve Türk askeri birlikleri de bulundurulmaktadır. Nihayet Adada, Amerika Birleşik Devletleri'nde yetiştirilen 1.500 «uzman»ın yönetiminde, casuslukla görevli güçlü radyo istasyonları faaliyettedir.

Emperyalistlerin kuvvet kullanma tehditlerine paralel olarak yürütülen bu kuduzca anti-komünist faaliyetin amacı halkımızı parçalamak, başta Sovyetler Birliği olmak üzere güçlü ve güvenilir dostları olan sosyalist ülkelerden ayırmaktır. Ama istedikleri sonucu elde edemeyeceklerdir.

Kıbrıs halkının yurtseverlik birliğini yıkmak isteyen emperyalistler Kıbrıs'ın «Akdeniz Kübası» haline gelmesi tehlikesinin mevcut olduğuna, Adada her şeyin komünistlerin elinde bulunduğuna dair masallar uydurmakta ve dünyaya yaymaktadırlar. Emperyalizmin uydurmalara dayanan bu propagandasının amacı yurtsever güçleri şaşırtmak, vatandaşlar arasından bazı tabakaların ve her şeyden önce küçük burjuva zümrelerinin gözünü korkutmak, böylelikle de Kıbrıs halkının bütünlüğünü dinamitlemektir. Kıbrıs'ta güya komünist bir rejim kurulacağına dair yalanları emperyalistler özellikle seçimönü kampanyası ve bu yaz yapılan parlamento seçimleri sıralarında geniş ölçüde yaymışlardır. Fakat seçmenlerin ezici çoğunluğu, partimizin, Emekçi Halkın İlerici Partisi'nin (AKEL), ülkenin bağımsızlığını pekleştirmek, tarafsızlık politikası sürdürmek ve bütün barışçı ülkelerle dostluk bağlarını geliştirmek amacına yönelik doğrultusunu desteklemiştir. Vatandaşların büyük çoğunluğu, partimizin tuttuğu yolu desteklemekle uluslararası emperyalizmin ve yerli gericilerin entrikalarına lâyık olduğu darbeyi indirmiştir.

İspata lüzum yoktur ki, Kıbrıs devletini ortadan kaldırma plânlarıyla şu amaçlar da güdülüyor: memleketteki demokratik hareketi ezmek, Kıbrıs işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının partisini yoketmek.

Halkımız, ülkenin bağımsızlığını savunma politikası izleyen hükûmetin başında bulunan Başkan Makaryos'a karşı suikast düzenleyen, AKEL Partisi'nin Genel Sekreterini ve diğer siyaset adamlarını ortadan kaldırma

teşebbüslerinde bulunan emperyalistlerin cânıyane plânlarını 'çok iyi anlamaktadır. Kıbrıs halkı, anti-komünist ve anti-sovyet isteriye, emperyalistlerin, yerli ve yabancı ajanlarının komplolarına demokratik Kıbrıs'ın özgür ve bağımsızlığını istemekle karşılık vermektedirler.

Kıbrıslılar, ülkenin bölünmesi veya Adada NATO'nun çıkarlarına elverişli bir kukla rejim kurulması amacını güden entrikaları kesinlikle kınamaktadırlar. Ülkedeki ilerici güçler yıllardır NATO üyesi devletlerin (ABD, İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın) Kıbrıs'ın içişlerine karışma denemelerine karşı azimle savaşılmaktadır.

Kıbrıs halkının, ülkenin tam bağımsızlığı ve emperyalizmin plânlarının bozguna uğratılması için yürüttüğü aralıksız savaşın öncülüğünü yapan AKEL bütün yurtsever güçlerin birliği uğrunda aralıksız çabalar harcamakta ve Kıbrıs halkından, izlenen ulusal politika temeline dayanan halk, ordu ve hükümet arasındaki sarsılmaz birliği gözbebeği gibi korumasını istemektedir.

Kıbrıs'ın düşmanları tarafından izlenen anti-komünizm kampanyasına karşı savaşta AKEL'in halk yığınları arasında yürüttüğü gayretli politik ve ideolojik çalışmalar güçlü bir araçtır. Marksizm-Leninizmin yenilmez teorisiyle silâhlanmış olan, yurtsever bir politik ve taktik doğrultu izleyen partimiz, anti-komünist propagandayı, emperyalistlerle onların ajanları tarafından Kıbrıs'a karşı hazırlanan komploları daimi surette açıklamaktadır.

Emperyalizmin politika ve ideolojisinin özünü teşkil eden anti-komünizm emperyalistlerin dünya sorunlarının çözümlenmesini yeniden kendi ellerine almalarını sağlayamaz. Komünist ve işçi partilerinin uluslararası danışma toplantısının ulaştığı sonuçlarda belirtildiği gibi, emperyalizmin» . . . kaybettiği tarihsel inisiyatifi yeniden ele geçirmesinin ve çağdaş dünyanın gelişmesini geri döndürmesinin imkânsız olduğu gitgide daha açık olarak görülmektedir.

Ateş çemberinde on yıl

Tropik ormanlarının geçit vermeyen sarmaşıkları arasında açılan küçük bir alanda, omuzlarındaki otomatik silâhları ve geniş kenarlı şapkalarıyla Viyetnamlı savaşılar, düşman mevzilerine küçük, fakat son derecede güçlü piyade roketleri fırlatıyorlar. Her patlamadan sonra, simsiyah gecenin karanlığında ardarda şimşekler çıkıyor. Ateş edilen yerden birkaç kilometre ötede bulunan Amerikan askeri üssünde şiddetli infilâklar duyuluyor, uçaklar ve helikopterler alev alev yanıyor, cepâne ve akaryakıt depoları havaya uçuyor, paniğe kapılan saldırganlar kaçacak yer arıyorlar.

Dünya basını Güney Viyetnamda kurtuluş uğrunda çarpışan Halk Silâhlı Kuvvetlerinin bu cinsten savaşları hakkında sık sık bilgiler veriyor. Halk Silâhlı Kuvvetlerinin seyyar birlikleri hava alanlarına ve Amerikan-Saygon askerlerinin müstahkem mevkillerine sistemli olarak baskınlarda bulunuyorlar. Bu gibi savaşlar ülkenin her tarafında veriliyor. Yurtseverler, düşman kuvvetlerine ormanlarda olduğu gibi, pirinç tarlalarında, köylerde ve şehirlerde, hattâ Saygon'un içinde bile hücum ederek, çetin çarpışmalara girişiyorlar.

Viyetnam halkının özgürlük ve bağımsızlık savaşı, azmin ve yığıtlığın tam bir sembolü haline gelmiştir ve bu mertlik bütün ilerici insanlığı hayran ettiği gibi, sömürden ve baskıdan kurtulmak, emperyalistleri defetmek isteyen başka ülkeler için mükemmel örnek teşkil etmektedir. Bu kahramanca savaşın örgütleyicisi ve esinleyicisi, on yıldır ateş çemberi içinde eylem yürüten Güney Viyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'dir.

1960 yılının kış aylarında, gizli çalışma yolu tutmuş olan yurtseverlerden bir kısmının teşebbüsü üzerine, Güney Viyetnam'da Amerikan emperyalizminin desteğiyle kurulan gerici kukla rejime karşı ölüm-kalım savaşı yürüten örgütleri ve halk tabakalarını temsil edenlerin katıldıkları bir kurucu kongre düzenlendi. Partizanların Saygon birliklerinin işgalinden kurtardıkları topraklarda yapılan bu kongre 19 Aralık gecesi Güney Viyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin meydana getirilmesine dair tarihi kararını aldı. Bu cepheye, 7 milyon kadar vatandaşı bir araya getiren 20 parti ve örgüt katılıyordu. İşçiler, köylüler, üniversite gençliği, aydınların ve ulusal burjuvazinin temsilcileri, toplumsal durumlarına, dini inançlarına ve siyasal görüşlerine bakılmaksızın bütün yurtseverler cephenin bayrağı altında bir araya gelmiş oluyordu. Kabul edilen eylem programında, Amerikan maşası kukla rejimin devrilmesi, ulusal ve demokratik bir koalisyon hükümetinin kurulması, barışın sağlanması, bağımsız bir ekonomi meydana getirilmesi, ulusal ve ilerici kültürün geliştirilmesi, ülkenin Kuzey ve Güney bölgeleri arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi, yurdun barışçı yollarla birleştirilmesi öngörülmekteydi. Ulusal Cepheye giren bütün

yurtsever güçlerin başlıca çıkarlarını yansıtan bu program, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin 1962 yılı başlarında toplanan kongresinde onaylanmış oldu.

Geçen on yıl içinde cephenin otoritesi ve etkisi durmaksızın artmıştır. Ulusal Kurtuluş Cephesi (UKC), sadece ülkenin kırsal bölgelerinin muazzam bir kısmını kontrol etmekle kalmadı, saldırganların ve kukla hükümet makamlarının eli altında bulunan kasaba ve şehirlerde de aktif eylemlere girişti. Kurtarılmış bölgelerde olduğu kadar, düşmana ait birliklerin işgalindeki birçok kesimlerde demokratik ve sebest seçimler yoluyla ilçe, il ve eyalet çaplarında halk iktidarı organları meydana getirildi. Bu sistemin örgütlenmesinde en yüksek aşamayı 1969 yılı Haziranında Güney Viyetnam Cumhuriyeti'nin ilanı ve bunun Geçici Devrimci Hükûmetinin kurulması teşkil etmiştir.

UKC son derecede karmaşık koşullar içinde çalışmak zorunda kaldığı halde, kontrolü altında bulunan topraklarda önemli toplumsal-ekonomik değişiklikler yapmayı, halkın hayatını bir hayli iyileştirmeyi başardı. Gerçekleştirilen köklü toprak reformu sayesinde fakir köylülere 2.5 milyon hektar toprak dağıtıldı, karşılıklı yardım grupları meydana getirilerek, yüzbinlerce köylünün gönüllü olarak birleşmesini sağlayan kollektif tarım işletmelerinin temelleri atıldı.

UKC kurtarılmış bölgelerde öğretim işlerinin geliştirilmesine, sağlık hizmetlerinin örgütlenmesine büyük bir önem verdi. Bu sayede çocuklar ve yaşlılar için birçok okullar, çeşitli meslekleri öğreten kurslar açıldı; hekim, öğretmen, tarım mühendisleri yetiştiren öğretim merkezleri meydana getirildi. Köylerde ve obalarda sağlık örgütleri kuruldu. Halk iktidarının kontrolü altında bulunan topraklarda gazeteler, dergiler yayınlanmakta, broşürler basılmakta, amatör sanat grupları tarafından temsiller verilmektedir.

Fakat UKC'nin asıl eylemi Güney Viyetnam'daki geniş halk yığınlarını, saldırganlara ve kukla rejime karşı yürütülen savaş için seferber etmesidir. Şu on yıl içinde, Cephe'nin yönetmenliği altında halk silâhlı kuvvetleri entanzif olarak geliştirildi. Bu ordunun özelliğini, çok iyi yetişmesi, tam disiplinli olması ve yüksek bir devrimci bilince sahip bulunması teşkil etmektedir. Viyetnam halkının, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerden gördüğü büyük ve çok yanlı yardım sayesinde, UKC, son yıllarda Viyetnam'ın koşullarına tamamiyle uygun, çeşitli ve en modern harp araçlarıyla donatılmıştır. Halk ordusunun savaşçıları, harp sanatını iyice benimsemek ve yığinsal kahramanlıklar yaratmak suretiyle son derecede fazla sayıda askere ve ateşli silâhlara sahip olan saldırganlara gitgide daha ağır darbeler indirmektedirler.

Amerikalıların yayınladıkları rakamlara bakılacak olursa 1 Kasım 1970'te Güney Viyetnam'daki Amerikan askeri personelinin sayısı 400 bini, Güney Kore, Tayland, Avustralya ve Yeni Zelanda'dan kiralanan

askerlerin sayısı da 60 bini buluyordu. Bunların yanısıra Güney Viyetnamlı yurtseverlere karşı saldırılara 60 bin mevcutlu 7. Amerikan filosu da katılmaktadır. Nihayet bütün bunlara Amerikalı generallerin komutası altında bulunan ve sayıları 1 milyon 100 bine varan kukla Saygon hükûmeti askerlerini de eklemek lâzım. Yani saldırganların elinde 1 milyon 600 bin asker, birkaç bin bombardıman uçağı ve helikopter, büyük sayıda tanklar, ağır toplar ve harp gemileri bulunmaktadır.

Fakat emperyalizmin izlediğı «kuvvet» politikası ile, sahip olduğı gerçek olanaklar arasındaki çelişkiler artık daha açık olarak belirmeye başlamıştır. Viyetnam bu bakımdan bir örnektir. Komünist ve İşçi Partileri 1969 Uluslararası Danışma Toplantısında belirtildiğı gibi: «Viyetnamlı yurtseverlerin savaşı göstermiştir ki, özgürlük ve bağımsızlık uğrunda savaşan ve Sovyetler Birliğı'yle diğer sosyalist ülkeler ve yeryüzündeki barışçı güçler tarafından desteklenen halkları dize getirmek mümkün değildir». Son 10 yıl içinde UKC'nin ve Güney Viyetnam Geçici Devrimci Hükûmetin'in yönetimindeki Güney Viyetnamlı savaşçılar, Amerika Harpşileri Bakanlığı'nın birçok plânlarını başarısızlığa uğratmışlardır. Saldırganların, kurtarılmış bölgeleri «tarama ve yoketme» usulleriyle cezalandırma taktiğı iflâsa uğramıştır. Keza «köyleri barışa kavuşturma» adı altında jandarma hareketlerine girişmek ve köylüleri, halk ordusunu desteklemelerini engellemek için silâh zoruyla «stratejik köyler» diye anılan toplama kamplarına sürmek gibi ceza tedbirleri de onlara bir fayda sağlamamıştır. Nihayet saldırganların «toprakları temizlemek ve muhafaza etmek» amacıyla aktif savunma işini örgütleme çabaları da sonuç vermemiştir. UKC savaşçılarının 1969 ilkyazında başlayarak, yaz aylarında da süren başarılı silâhlı eylemleri, saldırganları, şehir, askeri üsler ve müstahkem mevkiilerde savunmaya geçmek zorunda bırakmıştır.

Güney Viyetnam halkının artmakta olan direncini her ne pahasına olursa olsun ezmek amacını güden Amerikan emperyalizmi, harp kavramına sığmıyan ve çeyrek yüzyıl önce Nürenberg uluslararası askeri mahkemesinde şiddetle cezalandırılan câniyâne yığinsal imha araçlarına başvurmaktadır. Amerikan uçakları, Güney Viyetnam'a, adım adım bombalar yağdırmakta, köyleri ve obaları napalm alevleriyle taramaktadır. Amerikalı emperyalistler câniyâne davranışlarında Hitlerçileri de aşarak, insanlarla birlikte tarlaları ve plântasyonları da mahvetmek amacıyla Güney Viyetnam'da geniş ölçüde zehirli maddeler kullanmışlardır. Paris'teki «Fayar» yayınevi tarafından yayınlanan «Amerikalıların Viyetnam'daki cinayetlerinin kara kitabı» adlı eserde belirtildiğıne göre, saldırganlar Güney Viyetnam'da, zehirli maddelerle 1 milyon 300 bin kişinin ölümüne sebep olmuşlardır. Bombalarla, napalm alevleriyle öldürülenler de yüzbinleri bulmaktadır. Bütün bu barbarca davranışlarına rağmen saldırganlar, Güney Viyetnam halkının Amerikan emperyalizmine

karşı kin ve nefretini artırmaktan, dünya halk oyunda protesto fırtınalarına sebep olmaktan başka hiçbir sonuç elde edememişlerdir.

Bu eşkiyaca harbin bataklığına boğazına kadar dalan, tüm insanlığın karşısında rezil olan Amerikan emperyalizmi, eninde sonunda Güney Viyetnam sorununun barışçı yollardan çözülmesi için Paris'te görüşmelere başlamak zorunda kaldı. Ama bu görüşmeler üç yıldır devam ettiği halde, hâlâ ölü noktadan kıpırdamış değildir.

Bilindiği üzere Geçici Devrimci hükümet, daha 1969 yılının Mayıs ayında, Güney Viyetnam vatandaşlarının hayati menfaatlerine uygun olan ve Viyetnam sorununun politik bakımdan çözülmesine imkân veren 10 maddelik bir program teklif etmişti. Bu program, Viyetnam halkının ulusal çıkarlarını hiçe sayan Amerika Birleşik Devletleri'nin «karşı teklifler» öne sürmesi suretiyle düpedüz reddedilmiş oldu.

Vaşington'un temsilcileri, Amerika'nın Viyetnam harbine son vermeyi arzu ettiğini sık sık ileri sürmektedirler. Cumhurbaşkanı Nikson hemen bütün nutuklarında Çin-Hindin'deki Amerikan askerlerinin geri çekilmesiyle ilgili grafikten söz etmektedir. Aslında ise, Amerika'daki yönetici çevreler, evvelce olduğu gibi bugün de tırmanma yolunda yürümekte ve neo-kolonyalist amaçlarını yeni manevralarla gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu maksakla özellikle harbi «Viyetnamlaştırma» politikasını uygulamaktadırlar ki, böylelikle de Güney Viyetnam'da, emperyalistlerin çıkarları uğrunda Saygon ordularını çarpıştırmayı, Amerikan birliklerini ise en çetin savaş bölgelerinden çekmeyi tasarlamaktadırlar. Nikson yönetimi, bu suretle, Amerikan ordusunun şimdiye kadar 300 bin ölü ve yaralıyı bulan kayıplarını azaltmak, öte yandan da dünya kamuoyunu Amerika'nın Çin-Hindi'nden gerçekten çekilmeye hazır olduğu aldatmacasıyla kandırmak niyetini gütmektedir. Bu «Viyetnamlaştırma» sürecinde Saygon ordusuna tanklar, uçaklar, helikopterler, harp gemileri gibi Amerikan malı ağır harp araçları verilmekte, ordunun mevcudu daha da artırılmaktadır. Bunun yanı sıra Amerikan emperyalistleri, Saygon'dakine benzer kukla rejimler kurabilmek için Kamboçya ve Laos'ta da harp çıkarmışlardır. Fakat Çin-Hindi halklarının savaşı, bu halklar arasındaki savaş birliğinin kuvvetlenmesi neo-kolonyalistlerin uzun vâdeli plânlarını altüst edecektir.

Paris görüşmelerindeki Güney Viyetnam Geçici Devrimci Hükümeti heyeti, Eylül ayı ortalarında, Viyetnam sorununun barışçı yolla çözülmesini kolaylaştırmak için 10 maddelik programa önemli açıklıklar getirmiştir. Öyle ki, şayet Vaşington Güney Viyetnam'daki bütün askerlerini 30 Haziran 1971 gününe kadar çekmeyi taahhüt ederse, Geçici Devrimci Hükümet bu birliklerin çekilişi sırasında taarruz hareketlerine girişmeyecektir. Heyet ayrıca: «Viyetnam silâhlı kuvvetler sorununun iki Viyetnam arasında çözümleneceğini» de belirtmiştir.

Bu tutumun yasal, mantığı ve yapıcı nitelikleri meydandadır. Oysa Amerika Cumhurbaşkanı Viyetnam'da olduğu gibi daha birçok ölkelerde hararetle karşılanan bu teklifleri redderek, yeni bir Amerikan plânı ortaya atmıştır. Bu plân, ABD'ndeki emperyalist çevrelerin, silâh kullanarak elde edemediklerini görüşmeler vasıtasıyla koparmaya niyetlendiklerini açıkça göstermektedir. Meselâ ilk adım olarak Çin-Hindî'ndeki bütün silâhlı kuvvetlerin ateşkesmeleri, fakat bulundukları mevzilerde kalmaları teklif edilmektedir. Amerikan askerlerinin topunun birden çekilmesini ise Vaşington, evvelce olduğu gibi, «hasmın savaşı tutumunun düzeyine» bağılı olarak çözümlemekte ısrar etmektedir. Apaçıktır ki Nikson'un «plânı» savaşmakta olan yurtseverler için tam bir ültimatoma niteliğindedir. İşte Vaşington'un UKC ve Güney Viyetnam Geçici Hükümeti tarafından ortaya konan yapıcı program karşısında tepkisi bu olmuştur. Bu da Amerika'daki saldırgan çevrelerin Viyetnam sorununun bu ölkelerin ulusal çıkarlarına ve adalete uygun olarak çözümlenmesini istemediklerini göstermektedir. Bu çevrelerin bütün eylemleri, zafere ulaşmak hırsından veya hiç olmazsa Viyetnam halkına bazı şartları «kuvvet mevziinden» dikte etmeye elverişli askeri başarılar elde etmek amacıyla vazgeçmediklerini göstermektedir.

Fakat Güney Viyetnam halkını, bağımsızlık, egemenlik ve güzel bir gelecek uğrındaki yiğitçe savaşından hiçbir kuvvet vazgeçtiremeyecektir. Çünkü çağımızın yüce güçleri, yani dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş savaşı hareketi Viyetnamın yanıbaşındadır. Yeryüzündeki bütün ilerici insanlar Güney Viyetnam yurtseverleriyle dayanışma halindedir. Ve ABD'ndeki emperyalist çevreler bütün manevra ve oyunlarına rağmen, eninde sonunda Viyetnam halkının kendi yurduna sahip çıkmak, işlerini istediğı gibi düzenlemek hususundaki yasal haklarını tanımak zorunda kalacaktır. Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin kuruluşundan beri geçen on yıl içinde Güney Viyetnamlı yurtseverler canavar düşmana karşı verilen çetin savaşlarda alabildiğine çelikleşmişlerdir. Ve bugün saldırgana kesin darbeyi vurmaya, Güney Viyetnam'ı köleleştirme amacını güden emperyalistlerin plânlarını tamamiyle sonuçsuz bırakmaya azimlidirler.

A. B.

Kamboçya cinayetinin bilinmiyen yanları

MONİKA VARNENSKA

Kamboçya'yı ilk defa 1965 yılında ziyaret etmiştim. O zamanki yolculuğum birkaç hafta sürmüştü ve belleğimde öyle canlı, renkli izlenimler bırakmıştı ki, uzun zaman bunların etkisinden kurtulamamış ve içimde Kamboçya'nın bugününü ve geçmişini araştırma arzuları uyanmıştı. Bir süre sonra, 1965'te, gördüğüm ve tanıdığım Kamboçya hakkında bir kitap yazmaya koyuldum. Daha o zamanlar bu ülkenin sınır bölgelerinde (Güney Viyetnam, Laos, Taylând sınırlarında) ikide bir harp alevleri parlarsa da, topraklarının büyük kısmı nisbi bir sükûnet içinde bulunmaktaydı. İçteki güçlülere ve emperyalistlerin dıştan gelen tehditlerine rağmen Kamboçya'da durum Güney Viyetnam'dan ve Laos'tan farklı olduğu için kitabıma «Tedirgin Vaha» adını koymuş ve son satırlarında şunları belirtmiştim:

«Ratanakiri ve Mondolkiri eyaletlerinin ormanlarını, Batangbang'ın orkidelerini, Preaha ile Viheara'daki mâbetleri bir kere daha görmeyi isterdim. Elmas arayıcılarının oturdukları hücre köyleri yeniden ziyaret etmeyi isterdim. Ankor-Vata'nın tasviri güç güzelliklerini tekrar seyretmeyi isterdim.

Bu dileklerim oldu ve 1969 yılında Pnom-Penh'i bir daha görrüm. İlk önce uçağın pencerelerinden seyrettim şehri . . . Mekong ırmağı güz dolayısıyla yeniden taşmıştı ve bulanık suda ağaçların dalları görünüyordu. «İrmakların babası» kıyıda geniş bir araziye sular altında bırakmıştı. Tonle-Sap ırmağı da taşıdığından aynı adı taşıyan gölün suları bir hayli yükselmişti. Apaçık ki geleneksel ve son derecede renkli «su bayramı» başlamak üzereydi . . .

Bunun, Kamboçya halkının barış içinde geçen son bayramı olacağı o anda kimin aklına gelirdi . . .

Pnom-Penh'e ilk defa, Saygon'dan gelerek 1962 yılının Aralık ayında yalnız bir gün için uğramıştım. O zamanlar Güney Viyetnam'ın başkentinde birçok ağaçlar kesilmiş, fundalıklar köklenmişti. Böylelikle Ulusal Kurtuluş Cephesi savaşçılarının Saygon'a kolayca sızmalarına ve Amerikalı saldırganlara karşı yıldırım hücumları düzenlemelerine engel olunmak istenmişti. Bunun yanı sıra yerli halkın barınakları olan ve Amerikalılara mahsus modern apartımanlarla korkunç bir tezat teşkil eden «gecekon-dular» da şehir dışına itilmişti.

Kamboçya başkentinin de kendine göre dertleri ve sorunları vardı. Böyle olsa da Pnom-Penh'de Saygon'daki gibi her adımda dikenli tel örgülerine ve polis karakolları yakınlarında üstüste yığılmış kum çuval-

larına raslamak mümkün değildi. Not defterime memnuniyetle şunları yazdığımı hatırlıyorum: «Ne rahatlık! Burada bir tek Amerikalıya rastlamıyor insan!» Hiç şüphe yok ki, Amerikalılar Kamboçya başkentinde o zamanlar da eksik değildi, fakat göze çarpmamaya dikkat ediyorlardı.

Bu defa şehrin bir hayli yerini gördüm: hava alanı yakınlarındaki yeni üniversite binalarını, Bağımsızlık Sarayını, Milli Müzeyi, meşhur Gümüş Mabedi, Pnom-vat tepesini, Tonle-Sap ırmağının kıyı yolunu ve dillere destan pazar yerini . . . Polonya Büyükelçiliği Norodom bulvarındaki yeni binaya henüz taşınmıştı. Diğer iki büyük caddenin kesiştiği noktada Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti Büyükelçiliği bulunuyordu. 1965 yılında Pnom-Penh'te VDC'nin sadece bir ticaret temsilciliği vardı. Samdeş Pan caddesinde ise Güney Viyetnam Geçici Devrimci Hükümeti Temsilciliği'nin yerleştiği bina bulunuyordu ki, artık burası Büyükelçilik haline getirilmişti. Bu binaya yakın bir yerde de Güney Viyetnam yurtseverlerinin «Kurtuluş» adlı basın bürosu vardı.

Kamboçya semalarında kara bulutların sıklaşmakta olduğunu ve gerici çevrelerin prens Siyanuk'a baskıda bulunduklarını biliyordum. Bu konuyu yerli arkadaşlarla defalarca görüşmüştük. Fakat aramızdan hiç kimse birkaç ay sonra başgösterecek olayları henüz kestiremiyordu.

1970 yılının Ocak ayında Narodom Siyanuk, tedavi ve istirahat için eşiyile birlikte Fransa'ya gitmişti. Prens Fransaya evvelce de aynı amaçlarla gidip gelmişti. Belki de Kamboçya Devlet Başkanı bu ziyareti sırasında bazı siyasal görüşmeler de yapmıştır. Ve ziyareti oldukça uzun sürdü . . . 1970 yılının yaz aylarında ve sonbaharında Kamboçya'yı sarsan olayları değerlendirmeye kalkıştığım zaman, Fransa ziyaretinin fazlaca uzun sürmesinin, usta politikacının siyasal bunalımı ortadan kaldırmak niyetlerine bağlı olup olmadığını hususunda kesin bir kaniya varamadım. Bu sorunun cevabı belki de gelecekte verilir. Fakat şurası muhakkak ki, Siyanuk hükümetinin tutumundaki belirli zayıflıklar, iç politikadaki kararsızlık ve tutarsızlıklar, Kamboçya'daki aşırı sağcıların hazırladıkları devlet darbesinin yapılmasını önemli ölçüde kolaylaştırmıştır.

Kamboçya olayları gelişirken Saygon'da bulunuyor ve olup bitenleri endişeyle izliyordum. Güney Viyetnam gazeteleri devlet başkanının devrildiğini ve general Lon Nol'un başkanlığında bir hükümet kurulduğunu büyük başlıklarla haber verdiler. Kukla rejim tarafından İngilizce olarak yayınlanan «Saygon Post» gazetesi, sevincini, «Siyanuk uzaklaştırıldı» başlığı altında ilân ediyordu. Güney Viyetnam Cumhurbaşkanı Yardımcısı Kao Ki yeni Kamboçya rejimine derhal resmi bir mesaj göndererek, iki taraf (yani Saygon'daki kukla rejimle, Kamboçya'daki yeni hükümet) arasında dostluk bağlarının kurulacağı ümidini belirtti. «Ortak düşman

komünizme karşı savaş!» cinsinden mesajların gürültüsü arasında, Saygon'daki daha gerçekçi politikacıların sesi ilk zamanlarda basbayağı boğuldu. Örneğin, kukla parlamentodaki Dışişleri Komisyonu Başkan yardımcısı Tiyen Ke Kamboçya'da yeni bir silâhlı savaş cephesinin kurulabileceğini ve harbin bütün Çin-Hindi yarımadasına yayılabileceğini açığa vurdu.

Netekim öyle de oldu. Çok geçmeden gazetelerde endişe ve güvensizlik havası esmeye başladı. Çünkü, Pnom-Penh'deki darbeyi örgütleyenlerin kolay ve çabuk zafer ümitleri gerçekleşmemişti. Yurt dışında bulunan devlet başkanı enerjik diplomatik teşebbüslere girişti ve dünya kamuoyunun geniş tabakalarının desteğini sağladı. Buna karşılık Kamboçya'daki yeni iktidar Siyanuk'a karşı tek cephe meydana getirmeyi başaramadı. Lon Nol'a bağlı birliklerle prence bağlı ve sadık askerler arasında çarpışmalar başladığına dair haberler yayılmaya başladı. Pnom-Penh hava alanı ikide birde, birkaç gün sivil uçaklara kapalı tutuluyordu. Bu sıralarda çeşitli hava kanallarından gelen uçaklar Lon Nol rejimine Amerikan silâhları taşımaktaydı.

Olaylar bu şekilde gelişirken Saygon gazetelerinde, ilk bakışta acayip görünen haberler çıkmaya başladı. Bu haberlerde «Kamboçya», «Pnom-Penh», «Viyetnamlılar» gibi kelimelerin arasında «Polonya» kelimesi de yer almaktaydı. Kimbilir ne sebepten olacak, Frans Pres Ajansının bültenlerinde Pnom-Penh'deki Polonya Büyükelçiliğinin kapandığı ve personelinin ülkeyi terkettiği haberi verilmişti. Bir süre sonra, pek de göze çarpmıyacak bir yalanlama yayınlandı. Fakat uydurma haber Amerikan ajanslarından UPI tarafından çoktan dünyaya yayılmıştı. Bunun üzerine not defterime şu cümleleri yazmışım: «Frans Pres Ajansının Saygon'daki muhabiri hatasını pek acemice kapatmaya çalışıyor. Güya haberde Pnom-Penh'deki Viyetnamlı diplomatların Kamboçya'dan ayrılışları ve bunların Polonya Büyükelçiliği personeli tarafından uğurlanışları konusunda karışıklık olmuş. Böyle bir «yanlışlığın» rasgele olmasına ne demeli? . . . »

Bu haberler gazeteler yayınlanmazdan önce şunu öğrenmiş bulunuyordum: Gericilerin kıskırttığı bir kalabalık, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti elçiliği binasına saldırmış. Polonya elçiliği mensupları, Viyetnamlı diplomatların imdadına yetişerek, onları kıskırtılmış kalabalığın elinden kurtararak kendi elçilik binasına götürmüşler.

Kamboçya'yı her ne pahasına olursa olsun ziyaret arzumun başlıca sebeplerinden biri bu idi. Kismetim de varmış: Daha önce almış olduğum giriş vizesi henüz geçerliydi. Pnom-Penh hava alanı zaman zaman «kapalı» kalmaya devam ediyordu ve bunun kaç gün süreceği önceden bilinmiyordu. Bununla birlikte herşeyi göze olarak ve birçok engelleri yenerek Saygon-Pnom Penh-Bangkok seferini yapan «Air Viyetnam» adlı Güney Viyetnam şirketinin uçaklarından biriyle yola çıktım . . .

İlk bakışta Pnom-Penh eskisi gibi görünüyordu. Fakat aradan çok geçmeden, şehre huzursuzluğun, endişenin hâkim olduğunu anladım. Sokak ağzlarında ve köşebaşlarında askerler ve yarı-askeri örgütlere bağlı üniformalı gençler göze çarpıyordu. Okul bahçelerinde öğrenciler askeri marşlar söyleyerek yürüyüş yapıyorlardı.

Monivong caddesindeki Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti Büyükelçiliği binasını görünce tüylerim diken diken oldu. Kapıları kırılmış, odaları yağma edilmişti. Avluda parça parça edilmiş buzdolapları, telefonlar, yakılmış kitap ve dergi kalıntıları göze çarpıyordu. Bunların arasında Polonya'da yayınlanan Varşova ayaklanmasına dair İngilizce bir broşürün parçalarını buldum. Binaının iç ve dış duvarlarına katranla Viyetnam aleyhtarı şiarlar yazılmıştı. Güney Viyetnam Geçici Devrimci Hükûmetinin Sanmdeş Pan caddesindeki büyükelçilik binasının duvarlarında da benzeri şiarlar vardı.

O anda kısa bir süre öncesine kadar Güney Viyetnam ormanlarında saldırganlara karşı savaşıyor ve sonra Pnom-Penh'e gelerek Çin-Hindi'nin kurtuluşu uğrındaki savaşa diplomatik alanda devam etmiş olanları düşünüyordum. Viyetnamlıları döğmek, öldürmek, duvarlara Viyetnam aleyhinde şiarlar yazmak üzere aldatılan kimseleri düşünüyordum. Bu tethişçilerin ardında kimler vardı? Elbetteki, ancak ve ancak Çin-Hindi halklarını bölmek isteyenler.

Pnom-Penh şehrinde geçen feci olaylara tanık olanların, olaylara katılanların hikâyelerinden, emperyalistlerden yana aşırı sağcıların düzenledikleri katliâmları tespitte çalıştım.

Polonya Büyükelçiliği personeli, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti'nin Monivong bulvarındaki binasından dumanlar yükseldiğini görmüşler. Viyetnamlı dostların yardımına koşmak için girişilen ilk denemeler başarısızlığa uğramış. Başlangıçta dışarıdan hiç kimse, harap edilen binalara girmeye muvaffak olamamış. Girebildikleri zaman kanlar içinde yatan Viyetnamlı diplomatları, ortalığın yakılıp yıkıldığını, yağma edildiğini görmüşlerdir.

Polonyalı diplomatlar saldırıya uğrayan Viyetnamlı arkadaşlarına ellerinden gelen yardımı yapmışlar. Viyetnam Büyükelçiliğinde 40 kadar Viyetnamlı varmış. Büyükelçilik personeli, iki hafta sonra, uluslararası kontrol komisyonuna ait özel bir uçakla Hanoy'a dönmek imkânını bulmuş.

Bu anlattıklarım, saldırgan emperyalist kuvvetlerin Çin-Hindi topraklarında tutuşturdukları harp alevleri içinde olup biten faciaların ancak kırıntısıdır.

Şunu belirtmek lâzımdır ki, katliâmların perde arkasındaki yöneticileri tarafından bilinçsiz kimselere benimsetilen metotlardan nefret eden birçok Pnom-Penh'li cesaret ve dürüstlük örnekleri vermişlerdir. Bunlardan birini

özetliyelim: Güney Viyetnam Geçici Hükümeti Büyükelçiliği sekreterlerinden biri olaylardan bir gün önce, gizli yollardan Kamboçya'ya gelir oğlu ve kızıyla buluşuyor. Düşmanlara karşı savaşmak üzere partizan olduğu günden beri, yani 10 yılı aşkın bir zamandır çocuklarını göremiyen baba, diplomat olunca onların Pnom-Penh'e gelmelerini sağlıyor. Katliâmın başladığı günün sabahı, oğlu şehri gezmek üzere elçilikten çıkıyor. Ve büyükelçilik kuşatılınca babasının, kızkardeşinin ve diğer vatandaşlarının bulunduğu binaya dönme imkânı kalmıyor. Şehrin diğer taraflarında da Viyetnamlılara karşı katliâmlar düzenlenmesi dolayısıyla Büyükelçilikte herkes endişeye düşüyor. Her an ve hiç sebepsiz, katliâmı girişenler tarafından öldürülmesi mümkün olan delikanlı, tesadüfen yerli bir gençle tanışıyor. Ve bu genç, Viyetnamlı diplomatın oğlunu bütün gümrüz gizledikten sonra, gecenin karanlığında Büyükelçiliğe götürüp ümidin kaybetmiş olan babasına teslim ediyor . . .

. . . Olaylar başladığı gün sivil ya da yarı askeri üniformalı birtakım gençler sokaklara dağılarak, birkaç saat içinde başkentin her yanına afişler, plâkatlar, şiarlar yapıştırdılar ve halkı Siyanuk ile Viyetnamlılara karşı savaşa çağırdılar. Bu ilkel afiş ve şiarlar en bayağı demagojinin ve bağınazlığın örneği idi. Katliâmı düzenleyenler anti-komünizm kışkırtıcılığı yapıyorlardı. Örneğin, evlerin duvarlarına, ağaçlara, hattâ mezar taşlarına yapıştırılan şairlerden birinde şöyle denilmekteydi: «Viyetkonğ (burjuva propagandası Güney Viyetnamlı yurtseverlere böyle der) kolerc basilinden de zararlıdır ve mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda kökünün kurutulması gereklidir». Apaçıktı ki, katliâmlar gibi, kışkırtıcı propaganda işleri de dikkatle hazırlanmıştı. Bazı söylentilere göre, bu kampanya CİA tarafından yetiştirilmiş uzmanlarca yönetiliyordu. Kamboçya'da olan bitenlerin sadece emperyalistlere, Amerika'daki yöneticilere çevrelere yaradığı meydandaydı. Buna rağmen devlet darbesinde başlıca rolü oynamış olan ABD, bu darbeye ilgisi olmadığına dair resmî bir demeç yayınlamıştı.

. . . Kamboçya'dan büyük üzüntülerle ayrıldım. Mekong ırmağı her zamanki gibi hızla akıyordu. Pnom-Penh'in bahçelerinde yine bu iklime özgü çiçekler açmıştı . . . Mekong boyunca uzayıp giden, su üzerine kurulmuş evlerden ibaret semtlerde oturan Viyetnam asıllı balıkçıları ortalıkta görünmüyordu. Sürekli olarak Kamboçya'da oturan birkaç yüz bin Viyetnamlı arasından, yolunu bulanlar, katliâmlara kurban gitmemek için ülkeden ayrılmışlardı.

Emperyalistler, amaçlarına daha kolay ulaşabilmek için Çin-Hindin'de çelişki ve anlaşmazlıklar yaratma yolunu tutmuşlarsa da, kanaatime göre bunda başarı sağlayamayacaklardır. Çin-Hindi topraklarında yaşayan halkların birliği, ortak düşmanları olan Amerikan emperyalizmine karşı

savaştaki dayanışmaları, dünyanın bu bölgesinde geleceği belirleyen unsurlardır.

1965 yılının Ağustos ayında Pnom-Penh'deki sarayında ziyaret ettiğim prens Narodom Siyanuk'la bir mülakat yapmışım. 1970'te kendisiyle Hanoy'da görüşüm. Demokratik Viyetnam Cumhuriyeti'nin başkentine bir dostluk ziyaretinde bulunmak üzere gelen Siyanuk, beş sene önce kabul ettiği Polonyalı kadın gazeteciyi unutmamıştı. Özellikle harp hakkında, Kamboçya halkının kurtuluş harbi hakkında konuştuk. Prens Siyanuk bu konuda şunları söyledi:

«...Savaş devam ediyor ve gitgide genişliyor. Saldırganlar Kamboçya'yı çabucak ve kolaylıkla ele geçireceklerini zannetmek hatasına düştüler. Oysa tam tersi oldu: Güney Viyetnam'daki kurtuluş hareketi güçlenerek memleketimize de uzandı. Bu ise Güney-Doğu Asya'nın diğer halklarına kuvvetli etkilerde bulundu. Hükümetimiz, asla sürgünde bulunan bir hükümet değildir. Kamboçya'daki kurtarılmış bölgeler gittikçe genişlemektedir. Bu bölgelerde partizanlara ait üsler vardır ve bunlar durmadan güçlenmektedir. Kurtarılmış bölgelerde ulusal yönetim kurulmuştur. Ulusal Cephenin kontrolü altında bulunan bölgelerde hükümetimizde en önemli bakanlıklarda bulunan kimseler çalışmaktadır. Lon Nol'un iktidarı memlekete yayılmamıştır. Başkentte bile bazı bakımlardan pek başarılı sayılamaz. Güney Viyetnam kukla rejiminin Başkan yardımcısı Kao Ki, bundan bir süre önce Pnom-Penh'i ziyareti sırasında, havacı olması dolayısıyla başkent üzerinde helikopterle dolaşmak arzusunu ortaya atınca, Lon Nol buna razı olmamıştır, çünkü uçuşun güvenlik içinde geçmesini garanti etmek imkânını bulamamıştır.»

Prens Siyanuk ile Hanoy'da yaptığımız görüşme sırasında, Kamboçya, Viyetnam ve Laos halkları arasında meydana gelen silâh arkadaşlığı ve Çin-Hindi halklarının saldırgan emperyalizme karşı meydana getirdikleri ortak cephe konuları üzerinde de durduk. Bu cephe her günkü savaşlarda dökülen kanlarla gitgide daha güçlü bir hal almaktadır. Hiç şüphe yok ki, Çin Hindi halklarının ortak savaşı sırasında daha birçok engellerin yenilmesi gerekecektir. Fakat şurası muhakkak ki, temel Fransız sömürgecilerine karşı ortak savaşta atılan ve Amerikan saldırganlarına karşı direnişin ateşinde kuvvetlenen Çin-Hindi yurtseverlerinin birliği durmadan güçlenmekte ve dünyanın her tarafında geniş yankılar uyandırmaktadır.

Bolşevik Partisi'nin kaynağı

75 yıl önce, 1895 yılının güzünde, Rus imperatorluğunun o zamanlanki başkenti Peterburg'da, proletaryanın en yığınsal olduğu bu şehirde, «İşçi sınıfının kurtuluşu için savaş birliği» kurulmuştu. Tarihte sık sık görüldüğü gibi, zamanın geçmesi ve işçi hareketinin gelişmesiyle, bu olayın önemi daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

Savaş Birliği» V. İ. Lenin'in girişimiyle kuruldu ve onun yönetimi altında gelişti. Lenin, «Savaş Birliği»ni devrimci partinin çekirdeği (nüvesi) olarak nitelemektedir. (1) Rusya işçi sınıfının gelecekteki partisinin birçok nitelikleri bu Birlikte «programlaştırılmıştı». Bunun için de «Birlik»in kuruluş tarihi, çalışma metodları ve amaçları yalnız o döneme ait değildir. «Birlik»in tarihsel tecrübelerinden birçoğu bugün de aktüeldir ve komünistlere savaşlarında yararlı olabilir. «Savaş Birliği» bilimsel sosyalizm fikirlerini Rusya'da ilk defa işçi hareketine katmaya başladı. Ondan önce Rusya'da sosyal demokrasi, Lenin'in dediği gibi, «dölyatağında gelişme süreci»ndeydi (2), Rusya koşullarında da politik düşünce doğal olarak derneklerde geliyordu. Bu derneklerdeki fikri-teorik tartışmalarda Marksizm yavaş yavaş üstün gelmeye başlamıştı. 1893 Ağustos'u sonunda Peterburg'a gelen Lenin, liberal halkçılığın ve «legal» Marksizmin eleştirilmesinde ve ideolojik alanda bozguna uğratılmasında, devrimci aydınlarla işçiler arasında bağların sağlamlaşmasında sonuç belirleyici bir rol oynamıştı.

İşçi sınıfı saflarında geniş ve sistemli çalışmalar artık günün ödevi haline gelmişti. Bu ödevin, sağlam devrimci geleneklere sahip olan, fakat hiçbir politik partisi, hiçbir sendikası ve başka işçi örgütü bulunmayan bir ülkede gerçekleştirilmesi gerekiyordu. 1895 yılının Kasım ayında bütün Marksist dernekler Peterburg'da bir politik örgütte birleştiler ve bu örgüt Aralık ayında «İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Savaş Birliği» ismini aldı. V. İ. Lenin, V. V. Starkov ve G. M. Krjijanovski Birliğin ilk üç kişilik yönetim kurulunu meydana getiriyorlardı.

Savaş Birliği» düzgün kuruluşu olan bir örgüttü. Genel şehir komitesi ödevini gören yönetim merkezi (küçük bir grup), üç bölge grubu (aslında bölge komiteleri) ve 20—30 sosyal-demokrasi derneği vardı. V. İ. Lenin o zamanlar, «Devrimci disiplini, örgütü ve konspirasyonu (gizli çalışmaları) güçlendirip geliştirmeden hükümete karşı savaşmak mümkün değildir» diyordu. (3) Bunun için de santralizm prensibi, Birliğin temel çalışma ilkesiydi ve çalışmalar sıkı bir konspirasyon içinde yapılıyordu. Aynı

(1) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 2, sayfa 460.

(2) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 6, sayfa 180.

(3) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 2, sayfa 468.

zamanda, koşulların müsaadesi oranında demokrasi de geliyordu: İşçi bölgelerinin temsilcileri ayda en az iki defa toplanarak, beyannamelerin metinlerini ve karar tasarılarını inceliyorlardı.

«Birlik», proletaryanın sınıf savaşını yönetmek için kurulmuştu ve bu savaşın gelişmesine çok yardımcı bulundu. «Savaş Birliği» üyeleri derneklerdeki propaganda çalışmalarına ara vermeden, fabrikalarda ajitasyon çalışmalarına daha fazla ağırlık vermeye başladılar. «Birlik»in beyannameleri ve ajitasyon broşürleri, Lenin'in belirttiği gibi, Peterburg işçilerinde, kapitalistleri ve çarlık hükümetini demaske etmek için gerçek bir hırs uyandırmıştı. V. İ. Lenin, 1895 yılının Kasım ayı başında, Tronton fabrikasındaki grevle ilgili beyannameyi ve «Fabrika işçilerinden kesilen para cezası kanununun açık anlamı» adlı broşürü yazdı (Broşür 1895 yılının Aralık ayında neşredildi). «Birlik»in bütün yayınlarının sorumlusu yine o idi. «Birlik»in ajitasyon ve örgütsel çalışmaları, başkent proletaryasının günden güne daha aktif katıldığı grev hareketinin genişlemesine yardım ediyordu. 1896 Mayıs'ında Peterburg dokuma işçilerinin muazzam grevi yapıldı. Alman sosyal demokratlarının merkez organı «Vorwärts» (Forverts) gazetesi bu grevle ilgili olarak şunları yazdı: «Petersburg olayları, sosyalizmin yığınlar arasında başarılı olarak yayıldığını göstermektedir. Burada en büyük hizmeti, Rusya'da sosyalist fikirlerin yayılması için yorulmadan çalışan, Peterburg'taki «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Savaş Birliği» görmektedir.

1895 yılının Aralık ayı başlarında Lenin ve «Birlik»in diğer yöneticileri polis tarafından tutuklandılar. Fakat örgütün başarılı çalışmaları 1896 Ağustosuna kadar devam etti. Ardarda yapılan yeni tutuklamalardan sonra «Birlik» yönetimi, onun savaşçı ve devrimci karakterini değiştiren kişilerin eline geçti.

«Savaş Birliği»ne Bolşevik Partisi'nin meydana gelişinde belirli bir aşama gözü ile bakılabilir. Lenin'in o zamanki tüm faaliyetinde, işçi sınıfını ve bütün emekçi yığınlarını mevcut düzene karşı kesin savaşa sevkedecek savaşkan devrimci bir örgütün kurulmasını hızlandırma isteği sezilmektedir. Lenin'in o dönemde yazdığı bir makalesinde şu sözleri dikkate değerdir: «Ve yoldaşlar, işbaşına! Değerli zamanımızı boşuna harcamıyalım.»⁽⁴⁾

«Savaş Birliği» yıllarında Lenin'in bütün faaliyetine devrimcilik coşkusu hâkimdi. Fakat o ve arkadaşları, aynı zamanda atacakları her adımı tüm aydınlarıyla düşünce süzgecinden geçiriyorlardı. Bu yüzden onların devrimci çalışmalarında coşku ile fikir ahenkli bir şekilde kaynaşmıştı.

Lenin'in o zamanki koşullarda devrim sorunlarının çözümündeki tutumundan bugün de öğrenilecek çok şeyler var. Örneğin, gelecekteki parti-

(4) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 2, s. 466.

nin hangi sosyal temel üzerine kurulacağı, partide kimlerin çözümleyici rol oynayacakları sorunları daha o zamanlar Lenin'i yakından ilgilendiriyordu. Sosyalizmin işçi hareketi ile birleşmesini kendiliğinden oluşan bir süreç olarak değil, işçi sınıfını sosyalist fikirlerin tarafına çekmek ve proletarya arasında bu fikirlerin yayıcısı olacak bilinçli işçiler müfrezesi eğitip yetiştirme hedefine yöneltilmiş faaliyet olarak görüyordu.

Genç Lenin bu ödevleri candan benimsiyor ve çalışmalarında o kadar tabii hareket ediyordu ki, kendisi ile bağlantısı olan işçilerden hiçbirini, onun, işçilerle yakınlaşması için bazı görünmez engelleri aşması gerektiğini anılamıyordu.

Lenin «Rus sosyal demokratlarının ödevleri» adlı makalesinde «Savaş Birliği»nin tecrübelerini genelleştirerek şunları yazmıştı: «Çalışmalarımız herşeyden önce ve en fazla şehirli fabrika işçilerine yöneliktir. Rus sosyal demokrasisi güçlerini dağıtmamalı, sosyal demokrasi fikirlerini en iyi benimseyen, entelekt ve politik bakımdan en gelişmiş bulunan, sayıca ve ülkenin büyük politik merkezlerinde yoğunlaşması bakımlarından en önemli olan sanayi proletaryası arasındaki faaliyette birleştirmelidir.»⁽⁵⁾ «Savaş Birliği»nin Peterburgta 70 fabrikanın işçileri ile bağlantısı vardı. Binden fazla işçinin çalıştığı en büyük 22 fabrika, 500–1.000 işçi çalıştıran 17 fabrika bunlar arasında bulunmaktaydı. Kısacası «Birlik» Peterburg'taki sanayi proletaryasının en önemli kesimi üzerinde etkisini yaymaya muvaffak olmuştu.

Lenin ve diğer devrimciler, ilerici işçilere, Marksist fikirleri benimsemeleri, sınıf bilincini yükseltmeleri, proletarya hareketini kendilerinin geliştirmeleri için bütün varlıklarıyla yardım ediyorlardı. Birinci Rusya Devriminden sonra Lenin şunları belirtmiştir: «Parti çalışmalarını kendi eline alan yeni tip sosyal demokrat işçi artık doğmuştur.»⁽⁶⁾ Bunu gerçekleştirmek için ilk adımlar, daha «Savaş Birliği»nin çalışmaları döneminde atılmıştı.

Daha sonraları Bolşevik Partisi'nin kuruluşunda büyük bir rol oynamış olan işçi müfrezesini meydana getirmek son derecede önemli bir işti. Fakat, o zamanlar Lenin'in meşgul olduğu geleceğe ait ödevlerden sadece birisiydi.

Örneğin Lenin, derneklerde işçiler arasında propaganda yapılmasının gereği üzerinde ısrar ederken, aynı zamanda, işletmelerde ajitasyonun geniş ölçüde geliştirilmesine dikkati çekiyordu. Fakat, işçi sınıfının bütün tabakalarına, hatta en geri kalmışlarına dahi etkide bulunma isteğine dayanan bu iş yapılırken, çoğu zaman, «o anın çıkarları» gözönünde tutuluyor, «sosyalizmin ve politik savaşın büyük idealleri geri plâna

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 2, s. 448.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 19, s. 372.

atılıyordu». (7) Lenin bu tehlikeyi görüyor, haber veriyor, buna karşı savaşıyor ve «Birlik»in hizmetleri olarak şunları belirtiyordu: «Bu dönemdeki sosyal demokratlar ekonomik ajitasyon için canla başla çalışırken, bunu kendilerinin biricik ödevi saymıyorlardı, tam tersine, genellikle Rusya sosyal demokratlarının en geniş tarihsel ödevlerini ve özellikle çarlığı ortadan kaldırma ödevini gerçekleştirmek için ta başlangıçtan beri çalışıyorlardı.» (8)

«Birlik», bildiri ve broşürlerin sistemli olarak yayınlanması alanında başarılı işler yaptı. Fakat, Rusya çapında bir gazetenin, «Raboçee delo» nun yayınlanması Lenin'in girişimiyle oldu. Bu gazete beş yıl sonra çıkacak «İskra»nın ilk şekliydi. «Raboçee delo»nun ilk sayısında Lenin'in «Fridrih Engels»in ölümü ile ilgili yazısından başka birkaç makalesi yayınlandı. Bu sayı jandarmanın eline düştüğü için dünya yüzü görmedi. Gazetenin kurucularından biri olan Krjijanovski şunları belirtiyor: «Bu sayıda sosyal demokrasinin on yıllık çalışma doğrultusu çok doğru olarak belirlenmişti.»

Devrim dâvasının gelişmesi, çalışmalara yeni güçlerin katılmasını gerektirdiği halde, konspirasyon genel çalışmalara daha az insanın katılmasını zorunlu kılar. Lenin bu çelişkinin çözümünü, çeşitli dernek ve kişilerin ödevlerini âzami ölçüde sınırlandırma ve daraltmada görüyor ve. «Devrimci çalışmalarda belirli fonksiyonların son derecede çeşitli yönleri vardır» diyordu. (9) Artık o, legal ve illegal çalışmaları doğru bir şekilde birleştirme yolunu bulmuştu. O zamanki Rusyanın koşullarında bunu gerçekleştirmeden devrimci partinin mevcudiyeti imkânsızdı.

«Savaş Birliği»nin kurulduğu yıl, yurt dışına çıkmış, «Emeğin Kurtuluşu» grubu ile bağlar kurmuş, Batı Avrupa'daki işçi hareketini yakından tanımıştı. Dönüşte Vilno, Moskova, Orehovo-Zuevo şehirlerine uğradı ve mahalli sosyal demokratlarla ilişkileri düzenledi. Peterburg proletaryası örgütünün diğer Marksist örgütlerle kuracağı ilişkilerin yollarını da saptadı. Yıl sonunda hapisaneyeye düşen Lenin, geniş ve etkili devrimci örgütün kuruluşu için çalışmalarına oradan devam etti ve «Sosyal Demokrat Partisi program tasarısı ve izahı» adlı broşürü yazdı.

Daha sonraları, «Birlik»in çalışma dönemi hakkında, kendine özgü özeleştirisi ile şunları yazdı: «Ben, birçok sorunun çözümünü ödev edinmiş bir dernekte çalışıyordum. Bu derneğin üyesi olan bizler, hepimiz, bu işin zanaatçılığından öteye geçemediğimizi anlıyor ve bunun derin acısını çekiyorduk. Halbuki öyle bir tarihsel dönemde bulunuyorduk ki, bilinen

(7) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 4, s. 267—268.

(8) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 6, s. 31.

(9) V. İ. Lenin, Toplu eserleri, c. 2, s. 468.

kuralı biraz değiştirerek şöyle diyebilirdik: verin bize devrimciler örgütünü, Rusya'yı altüst edelim!»⁽¹⁰⁾

Dünya komünist hareketi tarihinin aşamaları ve dönemleri vardır. 1895 yılı şüphesiz ki böyle bir aşama idi. Fridrih Engels henüz ölmüştü ve bir süre, güçlenen oportünizmin, Marksizmin devrimci ruhunu ortadan kaldıracağı sanılıyordu. Fakat devrimci gelenek devam etti. Jak Düklo şunları belirtmiştir: «Engels hayatının sonuna kadar İkinci Enternasyonal'de oportünistlere karşı savaştı. Fakat onun ölümünden bir yıl sonra, 1896'da Londra Kongresinde Enternasyonalin yöneticileri, sözde devrimci, uygulamada ise oportünist olan kendi doğrultularını kabul ettirmek için onun yokluğundan istifade ettiler. Aynı zamanda, Lenin 1895 yılında Rusya'da «İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Savaş Birliği»ni kurdu. Birliğin içinde, aynı zamanda onun vasıtasıyla oportünizme karşı uzlaşmaz bir savaş yürütüldü.»

Oportünizme karşı savaşta Lenin tarafından yaratılan en etkili silâh, yeni tip partinin kurulması idi. «Savaş Birliği» bu partiye giden yolu açtı.

«Savaş Birliği» üyelerinden M. A. Silvin, anılarında, proletaryanın çarlık karşı yığınsal savaşının başlangıcındaki ağır günlerde Lenin'in kandisine şu sözlerle cesaret verdiğini yazıyor: «Göreceksiniz, yakında gerçek parti haline geleceğiz. Devrim ve biz, görevini yerine getirmeye hazır bir komünist partisi olarak ortaya çıkacağız!»

A. Masyagin

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, *Toplu eserleri*, c. 6, s. 127.

FKP'nin 50'inci yılını kutlama mesajı

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar,

Fransız Komünist Partisi'nin ellinci kuruluş yılı dolayısıyla Sizleri bütün Türk Komünistleri adına candan kutlarız.

Fransız Komünist Partisi, Fransız işçi sınıfının ve Fransız halkının devrimci geleneklerinin gerçek mirasçısı, ekonomik, sosyal ve politik haklarının en uzlaşmaz savunucusu, Marksçı-Leninci avangardı olarak doğdu, örgütsel ve ideolojik alanlarda geniş ve sağlam adımlar attı, saflarının arılığını hedefe ulaşmanın şartı ve başlıca ödevi bildi; sağ ve «sol» oportünizme karşı amansızca savaştı.

Milli kurtuluşları uğrunda savaşan halklar, Fransız Komünist Partisi'nin emperyalist sömürge harplerine karşı bütün varlığı boyunca yürüttüğü kahramanca mücadeleleri, onun, proletarya enternasyonalizmine bağlılığının ifadesi olan büyük yardımlarını hiç bir zaman unutamazlar.

FKP varlığı boyunca emperyalizme, faşizme, gericiliğe, tekeli sermaye ve harbe karşı, işçi sınıfının ve bütün ilerici kuvvetlerin birliği uğrunda çetin, fakat evrensel önemde başarılı savaşlar verdi, vermekte devam ediyor.

Marksizm-Leninizmi yaratıcı bir şekilde uygulamasını bilen FKP, kuruluşundan sonra kısa bir süre içinde dünya komünist ve işçi hareketinin başlıca dayanaklarından biri haline geldi ve bu niteliğini her zaman muhafaza etti.

Dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde birliğinin kuvvetlenmesi uğrundaki ortak mücadelemizde Fransız Komünist Partisi'nin büyük kavgasını belirtmek ödevimizdir.

Yaşasın Fransız proletaryasının şanlı avangardı Fransız Komünist Partisi!

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Birinci sekreteri:

Yakub Demir

1970 yılında Türkiye'deki devrim hareketinin gelişmesine toplu bir bakış

EMİNE YALAZA — KEMAL CANER

Genel durum

Yirmi yıldan fazla bir zamandan beri Türkiye'nin kapitalist yoldan gelişmesi uğrunda harcanan çabaların 1970 yılına ait bilânçosu bu düzeni şirin göstermekten uzaktır.

Bugün Türkiye'de, endüstrileşme bakımından geri kalmış her ülkede olduğu gibi endüstrinin yapısını küçük üniteler teşkil ediyor. Öyle ki, sanayi alanında on kişiden az işçi çalıştıran işletmelerin oranı $\frac{0}{100}$ 55'i buluyor. Büyük işletme sayılabilecek, yani 800'den fazla işçi çalıştıran işletmelerin oranı ise ancak $\frac{0}{100}$ 1 civarındadır. Endüstrinin milli gelire katkısının $\frac{0}{100}$ 19 olması, ihracatta ise sanayi mamûllerinin ancak yüzde 17'yi teşkil etmesi bunun tabii bir sonucudur. Kısacası Türkiye bugün hâlâ küçük mal üretiminin ağır bastığı bir memleketdir.

Yurdumuzun sanayileşmesi amacıyla kurulmaya başlanmış olan ve sonradan amacından saptırılan iktisadi kamu kuruluşlarına yüklenen ödev, ürünleri düşük kâr hadleriyle satarak özel sektöre kaynak transfer etmekten başka bir şey değildir. 1970'te, Türk parasının değerinin düşürülmesine rağmen, kamu kesimi ürünlerine zam yapılmaması yoluyla bu kaynak transferleri daha da artırılmıştır. Kısacası, Adalet Partisi iktidarı döneminde kamu kuruluşları, tamamiyle özel sektörün hizmetinde birer arpalık durumuna getirilmiştir. Diğer taraftan da, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa dayanarak yabancılara ve bu sermayeyle işbirliği yapanlara durmadan çeşitli kolaylıklar sağlanmaktadır (vergi indirimleri, vergiden muafiyet, gümrük kolaylıkları, kâr transferleri vb.).

Yine bu yıl, Türkiye'yi Ortak Pazar ülkelerine açık pazar haline getirme çabalarına hız verilerek, Türk parasının değeri düşürülmüş, Ortak Pazar Geçiş Dönemi Anlaşması imzalanmıştır. 1969 yılında 278 milyon doları bulan dış ticaret açığının 1970 yılında daha fazla olacağı, Türkiye'nin sadece dış borçlarının 60 milyar lirayı aştığı da biliniyor.

Adalet Partisi iktidarının «Türkiye'yi kalkındırma» adını verdiği 1969—1970 devlet bütçesinde ağırlık, askeri masraflara ve işbirlikçi özel sektöre verilmişti. Bütçe açığının kapatılması için getirilen zam ve vergiler emekçi yığınlarınca protesto edilince, muhalefet partilerinden başka AP içindeki Demirel aleyhtarlarının da katılımıyla bütçe taarısı reddedilmişti. Bunun üzerine, hâlâ tam olarak uygulanamayan Personel Kanununu Ve Finansman Kanununu içine alan, açığı ise bugün bile tam olarak resmen söylen-

miyen ve muhalefete göre 6 milyar lirayı aşan ikinci bir bütçe tasarısı kabul edilmiştir.

Dış baskı sonucunda yapılan devalüasyonun gerektirdiği tedbirleri alma yeteneğine sahip olmayan AP hükümetinin elinde döviz bulunmadığından, bir süre ülke ekonomisi için gerekli ithal malları bile getirilememiştir. Ve bu devre içinde, devalüasyonu önceden haber alan AP iktidarına yakın çevreler, işbirlikçiler (Mıgırdıç Şelefyan olayı, Demirel Kardeşler vurgunu örnekleri), bir taraftan paralarını dolara çevirirken, stoklarını da karaborsaya sürmeye başlamışlardır. Böylece sadece ithal mallarında değil, bütün tüketim maddelerinde devalüasyon oranını aşan ölçülerde yeni fiyat artışları olmuş (bu artış ortalama % 40—50'yi, ithal mallarında ise ortalama % 120'yi bulmuş) ve olmaya devam etmektedir.

Döviz bakımından tamtakır bir hazineye sahip Adalet partisi iktidarı «etiket mecburiyeti» gibi lâftan öteye geçmiyen tedbirlerle ekonomiyi elbetteki içine düşürdüğü çıkmazdan kurtaramıyacak, fiyat artışları ve karaborsa devam edecekti. Öyle de oldu.

Özetlersek, yeni fiyat artışlarına sebep olan Ortak Pazar geçiş dönemi giriş, Türk parasının değerinin % 66 oranında düşürülmesi, emekçi kitleleri geniş ölçüde vergilendiren, fakat hâlâ uygulanmayan personel ve finansman kanunları, hayat pahalılığına ayak uydurmayan tarım ürünleri için tespit edilen taban fiyatları, üniversite reformunun gerçekleştirilmemesi AP iktidarına karşı ülke çapında başlamış olan genel hoşnutsuzluğu, işbirlikçiler hariç, bütün sınıf, zümre ve tabakaları kaplayan genel eylemlere dönüştürdü.

Köylü, aydın ve gençlik hareketleri

Toprak reformu istekleri ve hazire topraklarını ağaların elinden kurtarma eylemleri, Çorlu ve Hayrabolu köylülerinin işgal ve mitingleri şeklinde yurdun her köşesinde devam ederken, tarım üreticilerinin protesto eylemleri büyük ölçüler aldı. Üretici protestolarının ortak yanı, tarım taban fiyatlarının artan fiyatlar yanında çok düşük kalmasıydı. Çay üreticilerinin, tütün ve fındık üreticilerinin direniş ve işgallerinde yaralananlar oldu, Ordu'daki fındık direnişi bir üreticinin ölümüyle sonuçlandı. Bunları, Ege bölgesindeki pamuk ve üzüm üreticilerinin mitingleri izledi. Afyon bölgesindeki afyon üreticilerinin miting ve direnişleri, Amerikan emperyalizmine karşı yönelerek siyasal nitelik aldı.

Paramızın değerinin düşürülmesi ve ithal malları fiyatlarının % 200'e kadar artması sonucunda, hammadde ve yedek parça ithalatına sıkı sıkıya bağlı olan sanayi dalları olduğu kadar, ulusal nitelikteki küçük sanayici, esnaf ve zanaatkarlar da büyük çapta zarar gördü. Diyarıbakır'da 20 bin esnaf ve zanaatkarın yürüyüşü, Ankara ve Trabzon'da

bakkalların, şoför ve oto sahiplerinin genel boykotu, büyük şehirlerdeki lokanta ve eğlence yerlerinin boykotu vb. AP iktidarının işbirlikçi politikasına karşı eylemlerdir.

Siyasal amaca göre hazırlanan Personel Kanunu Tasarısının sınıflan-dırma esasları, istihdam şekli ve kapsamının haksızlıklarla dolu oluşu geniş ölçüde itirazlara yol açtı, memur gösterileri birbirini izledi. Tasarı-nın yayınlanmasından hemen sonra İstanbullu yargıç ve savcılar ortak bir bildiri yayınlıyarak tasarı hükümlerinin değiştirilmesini istediler. Bunu assubay eşleriyle çocuklarının yaptıkları yurt ölçüsündeki protesto yürü-yüşleri izledi. 25 bin teknik elemanın boykotundan sonra çeşitli protesto yürüyüşleri düzenlendi; doktorlar, eczacılar ve hemşirelerin yürüyüşünü diğer kamu görevlileri ve Personel Sendikalarının büyük Ankara yürüyüşü izledi. Bu tepkiler üzerine tasarıda değişiklik yapılmasına ve tasarının mali kapsamının genişletilmesine rağmen, toplum polisleri de dahil, sağlık, teknik elemanlar, öğretmenler vb. protesto tepkileri ve eylemleri durmadı.

1968'de Üniversite reformu isteğiyle başlayan öğrenci eylemleri üniver-site reformunun sıkı sıkıya bağlı olduğu birçok ekonomik ve sosyal sorun-ların çözümünü gerektirdiğinden giderek siyasal niteliğe büründü. AP iktidarının, genel bunalımdan doğan genel hoşnutsuzluğu örtbas etmek için getirmeye hazırlandığı faşist baskı ve terör kanunlarını haklı göster-mek amacıyla eli altındaki komandolara devrimci gençlere karşı silâhlı saldırılar tertiplemesi sonucunda 1970 yılı içinde çoğu devrimci onbir genç öldürüldü.

İşçi sınıfının eylemleri

İşbirlikçi özel sektörü besleyen, NATO amaçlarına yöneltilmiş harpçi bütçe açığını kapatmak için getirilen vergiler ve zamlar, ülkedeki hayat pahalılığını, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi yığınların geçim sıkın-tısını bir kat daha artırmış, ekonomik çöküntüyü daha da hızlandırmıştır. Bu yüzden emekçilerle işverenler arasında çelişmelerin artması, dolayısıyla ekonomik eylemlerin siyasal ve başta Amerika olmak üzere emperyalizme karşı, anti-emperyalist bir karakter alması, emperyalist ülkeleri, özellikle Amerika Birleşik devletleri'ni ve onlara bağlı işbirlikçi çevreleri tedbirgin etmeye başlamıştır. Bu çevrelerin temsilcisi olan AP ileri gelenleri, 1965'te olduğu gibi, geçen yılın Ekim ayında yapılan genel seçimler arifesinde de grev, toplu sözleşme ve sendikal haklarla ilgili kanunları değiştireceklerini sık sık tekrarlamışlardı. Demirel ve etrafındakiler bu niyetlerini gerçekleştirmek amacıyla emek kanunlarını değiştirmek için tasarılar hazırlamışlarsa da işçi sınıfının, sosyalist akımın, TKP'nin, yurtsever bur-juva çevrelerinin, bu arada CHP sol kanadının ortak direnişleri bu teşeb-büslerin gerçekleşmesine engel olmuştu.

Fakat CHP'de yönetimi elinde tutan İnönü ile arkadaşlarının Bayar'ı ve diğer düşükleri «kuyudan çıkarmak» üzere, Demirel iktidariyle anlaşarak Anayasayı değıştirme yoluna sapması, iki burjuva partisinin Anayasadaki işçi haklarına saldırmak üzere de anlaşmış olduklarını gösteriyordu. Netekim aradan çok geçmeden Sendikalar Kanununu değıştirmek için teşebbüse geçildi. Bu konuda Türk-İş'in başında bulunan Demirsoy-Tunç grubunun, devrimci sendikacılığı yok ederek, Türkiye'de sendikacılığı tekelleri altına almak için Sendikalar Kanununun değıştirilmesi için sabırsızlık gösterdikleri görölüyordu. Demirel-İnönü-Demirsoy arasında tam anlaşmaya varıldığı anlaşılınca olaylar hızla gelişmeye başladı. İşçinin sendikal haklarını kısıtlamayı, istediğı sendikayı seçmesini engellemeyi, devrimci sendikacılığı yoketmeyi ve Türk işçisini Demirsoy-Tunç gibi şarı sendika ağalarına bağı tutmayı amaç edinen tasarı Meclise getirildi. İktidarın Çalışma Bakanı tarafından «kanunlaştıktan sonra Türkiye'de Türk-İş'ten başka büyük işçi örgütü kalmıyacağı» açıkça belirtilen bu tasarı AP ve CHP olaylarıyla hızla kabul edilerek Senatoya gönderildi.

İşçi sınıfı bu saldırı karşısında kollarını bağlayıp bekliyemezdi. Netekim Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DISK), büyük burjuvazi ile sarı sendikalar ortaklığının Anayasadaki sendike haklarını çiğnemek üzere harekete geçmesi üzerine bütün işçileri Anayasaca sağlanan haklarını savunmak üzere direnişe geçmeye davet etti. DISK yöneticileri bu sorunla ilgili olarak yaptıkları bütün konuşmalarda, yayınladıkları bildiri ve çağrılarda işçilerin düzenliyecekleri protesto, gösteri, grev ve yürüyüşlerinin Anayasa çerçevesi içinde yapılmasını istiyor, tahrip ve saldırı teşebbüslerine girişecek kışkırtıcıların hareketlerine kapılmama uyarısında bulunuyorlardı.

DISK'in çağırısı, sadece bu Konfederasyona bağı sendikalar arasında değil, Türk-İş ve Bağımsız Sendikalar üyesi işçiler arasında da derin yankılar uyandırdı. İstanbul ve Kocaeli gibi en büyük sanayi bölgelerindeki fabrika ve işletmelerde İşçi Direnme Komiteleri kurulmaya başlandı. Bu komiteler işçileri 15 Haziran günü eyleme çağırıyor, eylemin grev ve protesto yürüyüşleri şeklinde olacağını belirtiyordu.

İktidar, Anayasa çerçevesi içinde yapılmasına rağmen işçi eylemlerini önlemek için eli altındaki bütün güçleri seferber etmişti. İstanbul, Kocaeli fabrika ve işletmelerinin hemen hepsinden gelen 100 binden fazla işçi, polis barajlarını silip süpürürken, yurtsever subaylar ve erler işçilerle kucaklaşmışlar ve geçebilmeleri için barajları kaldırmışlardı. Bu tutum karşısında telâşa düşen iktidar, orduya ve polise ateş açma izni vermiş ve bunun sonucunda 4 kişi öldürölmüş, 43'ü ağır olmak üzere 200 kadar işçi yaralanmıştı.

Olayların bu şekilde gelişmesi, işçi sınıfının, yalnız kendi haklarını savunacak değil, kendisiyle beraber bütün ulusu de kurtarabilecek bir güç olduğunu göstermiştir.

15—16 Haziran olayları, işçi kılığına girip tahrip hareketlerine başvurarak iktidara Sıkıyönetim zemini hazırlayan MDD'cilerin gerçek çehrelerini ortaya koymalarını sağlamış, bu da işçi hareketinde birliği kuvvetlendirici unsurlardan biri olmuştur.

15—16 Haziran olayları, Türk-İş yöneticileri gibi sarı sendikacıların işçi yığınları önünde demaske edilmesi ve ayrıca, işçi sınıfının politik gücünü ortaya koyarken bütün yurtseverleri birleştiren bir kutup olarak belirmesi, CHP içinde anti-emperyalist, demokratik, yurtsever unsurlara, baştakilerin AP ile ortaklığa girmesine karşı koymak ve yöneticileri çark-geri etmeye zorlamak imkânını yaratmıştır.

Genel olarak, DISK tarafından örgütlenen bu eyleme, söz konusu kanunun hazırlanmasında iktidarla işbirliği yapan Türk-İş yöneticilerine rağmen, Türk-İş üyesi işçilerin de geniş ölçüde katılması, işçi sınıfında bilinçlenmenin hızla arttığını ve bu sınıfın devrimin öncü gücü olduğunu bir kere daha göstermekle işçi sınıfını küçümseyenlere unutulmaması gereken bir ders vermiştir. Bu güçlü eylemde Türkiye İşçi Partisi siyasal bir örgüt olarak doğrudan doğruya yönetici bir rol oynamamış olsa da, DISK yönetici ve üyelerinden çoğunun TIP üyesi olmaları ve bu harekette başlıca rolü oynamaları iktidarın ve egemen sınıfların, hareketi «ayaklanma» olarak nitelermelerine, dolayısıyla Sıkıyönetimi ve askeri mahkemeleri meydana getirerek işçi sınıfını ve kendisine önderlik eden örgütleri baskı ve terör yoluyla yıldırmaya kalkışmalarına yol açmıştır.

16 Haziranda ilân edilen Sıkıyönetimle, Milli Güvenlik Kurulu perdesi arkasında askeri yönetime girilmiş oldu. Gerek sıkıyönetim komutanlığı, gerekse askeri mahkemeler mevcudiyetleri boyunca doğrudan doğruya işverenlerin birer temsilcisi gibi davranarak, suçlamalarda, işten çıkarılmalarda, toplu sözleşmeler imzalanmasında vb. de patronların destekçisi oldular. Sıkıyönetimin, iktidarın gözüyle suçlu gördüğü ve haklarında dâva açtığı DISK yöneticileri, işçiler ve bu arada onları savunan avukatlar, askeri makamları ve askeri mahkemeleri geçmişte zaman zaman tanık olduğumuz gibi itiraz edilemez, astığı astık, kestiği kestik birer kuruluş olarak kabul etmeyip, sıkıyönetimin ve askeri mahkemelerin Anayasaya aykırı olduğunu, iktidarın ve egemen sınıfların âleti halinde çalıştığını, duruşmaların vatandaşlara açık olması gerektiğini vb. savunarak birçok hususlarda olumlu sonuçlar elde etmişlerdir. Yöneticilere karşı açılan dâva, uzun tartışmalı duruşmalardan sonra, Sıkıyönetimin sona ermesiyle sivil mahkemelere geçmiştir.

Sıkıyönetim duruşmaları süresinde baskılara ve tutuklamalara devam edilmiş, TIP, Devrimci Sendikalar, TÖS, öğrenci kuruluşları basılmış,

devrimcilere karşı terör ve baskı artırılmıştır. Bu sadece sıkıyönetim çerçevesinde kalmamış, polis kuvvetleri aracılığıyla gerici kuruluşlar ve gruplar, Milli Hareket Partisinin faşist komandoları tarafından da Türkiye'nin her tarafında sürdürülmüştür.

Diğer olaylar

Konya'da, Yozgat'ta, Adıyaman'da, Burdur-Bucak kasabasında, Tokat'ta, Nevşehir-Gölşehirde, Ankarada TOS mensuplarına, devrimci gençlere sopalı saldırılar yapılmış, tutuklamalar olmuş, devrimci yayınlar hakkında «Komünizm propagandası» iddiasıyla dâva açılmıştır.

Devrimcilere karşı girişilen bu baskılar, yurt dışına kadar uzanmış, Hakkı Keskin gibi devrimci gençler vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Aynı baskı yurt dışındaki işçilere karşı da sürdürülmek istenirken genel bir direnişle karşı karşıya kalan AP hükümeti, vatandaşlık konusundaki kanundışı davranışını düzeltmek zorunda kalmıştır.

Yüksek komuta kademelerindeki değişiklikler, alt kademelerdeki tâyin ve emekliye sevk etmeler, Silâhlı Kuvvetlerin mevcut düzeni her vasıtayla savunması yolunda alınan diğer tedbirler, orduyu, AP iktidarının ve emperyalistlerin kör bir âleti haline getirme eğilimini açıkça göstermektedir. Sıkıyönetim kaldırılır kaldırılmaz, devrimci hareketlerin ezilmesinde kullanılmak üzere Doğuda özel surette hazırlanmış, özellikle Kürt vatandaşlara karşı baskı ve terörde denenmiş bir «Komando Birliği» İstanbul'a getirilerek Balmumcu'ya yerleştirilmiştir. Askerlik süresi dört ay kısaltıldığı halde, İstanbul bölgesinde askeri baskıyı devam ettirmek için 1968 Kasımında askere alınanlar terhis edilmemiş, yıllık izinler kaldırılmıştır. Polis kadrosu da takviye edilmeye başlamıştır. Râmi kışlasına yerleştirilen toplum polisine 450 kişilik yeni bir kadro verilmiş, önümüzdeki yıl İstanbul polis kadrosunun 10 bin kişiye, toplum polisi mevcudunun 6 bine yükseltilmesi kararlaştırılmıştır. Toplum olaylarını bastırmak, sindirmek için bir «Plânlama Şubesi» kurulmuştur.

Ayrıca Türk Ceza Kanununda toplum hareketlerini cezalandıracak hükümler bulunmadığı bahanesiyle yeni yeni kanun tasarıları ve bu tasarıları haklı ve gerekli göstermek için çeşitli biçimlerde komando baskınları artırılmıştır. Bu yeni faşist kanunları çıkarsa, her türlü toplantılar keyfi olarak dağıtılabilecek, yöneticileri tutuklanabilecektir, gösteri ve mitinglere izin verilmeyebilecektir, dernek ve örgütler kapatılabilecektir. Bu tasarılar özellikle devrimci sendika ve gençlik örgütlerini hedef almaktadır.

Baskılara ve işkencelere rağmen . . .

Emperyalistlerin geri kalmış ülkelerdeki kurtuluş hareketlerini bastırmak için uyguladıkları bütün baskı ve terör metodlarını AP iktidarının yurdu-

muzda sahneye koymasına ve sıkıyönetim mahkemesi işkencelerine rağmen, işçiler, sıkıyönetim kalkar kalkmaz, bilhassa son ekonomik kararların da etkisiyle geniş bir harekete geçmekte gecikmemişlerdir. Çünkü sıkıyönetim devresinde işten atılan 1.300 işçiden sonra toplu halde işçi çıkarmaları devam etmiştir. İlk elde İzmir-Aliağa Rafinerisi inşaatından 480, Sungurlar fabrikasından 130, Gebze'deki Amerikan Kamyon-Montaj fabrikasından 140, İzmitteki Kraysler montaj fabrikasından 203 işçi işten çıkarılmıştır. İzmir Aliğa Rafinerisinde devrimci Yapı İşçileri Sendikası Başkanı Necmettin Giritli'nin patronun adamı tarafından kuşunlanarak öldürülmesine rağmen, 480 işçinin geri alınması uğrındaki grev sürdürülmüş, işveren işçilerle pazarlığa oturmak mecburiyetinde kalmıştır.

Çıkarılan işçilerin geri alınması, artan hayat pahalılığına ayak uyduracak tarzda toplu iş sözleşmeleri yapılması uğrındaki grevler sıkıyönetimin kalktığı ilk günden başladı. İzmit'teki Yarımca-İpraş rafinerisinde çalışan 500 işçinin grevi, Amerikalı patronu koruyan AP iktidarından 2 defa ertelendi. Ancak Aralık ayında, grevde direnen işçilerin bazı isteklerinin gerçekleştirilmesiyle sona erdi. Petrol-İş ve TES-İş grevleri 19 Eylül'e kadar sürdü. Samsun Azot fabrikası grevi 23 gün sonra Bakanlar ve sendikacılar toplantısı kararıyla durduruldu. Devlet Su İşlerinde uygulanan grev de 19 Eylül'de toplu iş sözleşmesinin imzalanmasıyla sona erdi. 25 Eylül'de İstanbul'da Kaplan-Teks tül fabrikasında işçiler oturma grevine geçtiler ve topluca devrimci bir sendikaya üye oldular. Aynı gün deniz adamlarının grevi başladı. Türk-İş yöneticilerinin patron hesabına müdahalesi sonucunda işçilerin bazı istekleri yarı yarıya yerine getirildi. İzmir liman işçileri Türk-İş'in müdahalesini bir sessiz yürüyüşle kınadı. Eylül sonunda PTT işçileri önce pasif direnişe, daha sonra da grevlere başladılar. 2 Ekim'de İzmit'teki Demir-Döküm fabrikasında grev başladı. Grevin üçüncü günü, patronların adamlarıyla grevci işçiler arasındaki tartışma sırasında grevci işçilerden Nizam Dere, greve katılmayan birisi tarafından vurularak öldürüldü.

8 Ekim'de Gebze'de Amerikalılara ait kamyon-montaj fabrikasında 140 işçinin işten çıkarılmasını protesto için açlık grevi, aynı gün Kayseride fırın işçilerinin toplu sözleşme anlaşmazlığından doğan grevi başladı. 10 Ekim'de TES-İş Federasyonunun 5 bölgede, 5 bin işçinin greve geçmesi kararı alındı. Yine 10 Ekim'de, İpraş Rafinerisi işçileri, Tarsoz Amerikan şirketinde patronun tutumunu protesto için 2 günlük oturma grevi ve yürüyüş yaptılar. Aynı gün DİSK'e bağlı Lâstik-İş, İstanbul'da, işten çıkarılanların iadesi için ve toplu sözleşme anlaşmazlığı sebebiyle 10 iş yerinde grev kararı aldı. 13 Ekim'de Eskişehir'de Yol-Su-Elektrik Sendikası, işçiler 3 ay aylık alamadıkları için grev kararı verdi. Yine aynı gün Topkapı Plâstel Fabrikası, işten çıkarılan arkadaşlarının geri alınması için işçiler tarafından işgal edildi, polisin müdahalesi sonucunda 5 kişi tutuklandı. 14 Ekim'den 25 Ekim'e kadar Gutyar Lâstik fabrikasında pasif

direnme devam etti. Sağlık-İş Sendikası, sağlık işçilerinin memur sayılmasına karşı 14 Ekimde direnişe geçti, bu direniş fasılalarla devam etti. Lâstik-İşin İstanbul'da 15 Ekimde uygulamaya başladığı 10 iş yerindeki grevler, kısa bir sürede işçilerin tüm isteklerinin gerçekleştirilmesiyle sona erdi.

13 Ekimde, işten çıkarılan arkadaşlarının geri alınması ve işçilerin sendika değiştirmeye zorlanmamaları için Gizlavet Fabrikasında girişilen oturma direnişi 16 Ekimde Patron-Türk İş-İktidar ortaklığının bir örneği ile karşılaştı, Toplum polisi ve doğuda Kürt vatandaşlara terör yaparak ustalaşmış olduğu için İstanbul'a getirilen komando birliği, fabrika kapıları ve duvarlarını tanklarla yıkarak işçilerin üstüne coplarla yürüdü, çoğu kadın olan ve kendilerini müdafaa için iki ellerinden başka hiçbir aracı bulunmayan işçileri kurşun yağmuruna tuttular. Bu dengesiz çatışmada Hüseyin Coşkun adındaki işçi polis kurşunlarıyla öldürüldü, çoğu kadın olan yüzden fazla işçi yaralandı ve yüzlerce işçi tutuklandı. Bu olay birçok işçinin, Türk-İş yöneticilerine bağlanan sendikaların patronun emrinde sarı sendikalar olduğunu yakından öğrenmek fırsatını bulması ve Devrimci İşçi Sendikalarına üye olmaya başlamaları bakımından olduğu kadar, yukarıda sözü geçen ortaklığın (İktidar-Patron-Türk İş yöneticiler ortaklığının) maskesini yırtması bakımından da önemlidir.

Sarı sendikalara karşı mücadele

Adana'da 10 binden fazla dokuma işçisi, haklarını savunmayan sarı sendikalara karşı Kasım ayında eyleme geçti. Birkaç günde 9 binden fazla işçi Türk-İş'ten çıkarak DİSK'e geçti. İşçiler, patronlarla yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde, kendilerini, işçi haklarını sonuna kadar savunan DİSK'in temsil etmesini istediler. Fakat Bossa, Güney Sanayi ve Öz Bucaklar fabrikalarının patronları Türk-İş'in yerine DİSK'le toplu sözleşme görüşmelerine oturmaya yanaşmadılar. Öte yandan işçilerin DİSK'e geçmelerini önlemek için Türk-İş yöneticileri ve patronlar her türlü baskı yollarına başvurmaya başladılar. Bunun üzerine Adana'da çeşitli fabrikalarda çalışan 10 binden fazla işçi, Türk-İş'e bağlı Teksif Sendikası'ndan daha kolay istifa edebilmek için üç fabrikayı işgal etti.

Türk-İş yöneticileri, işverenler ve iktidar üçlüsü, işçi sınıfının eylemini kırmak ve işçileri her ne pahasına olursa olsun Türk-İş'te tutmak için işçi sınıfının üzerine yine polis, komando, jandarma ve asker sürdü. Bu saldırılardan en kanlısı Hacı Ömer Holdinge ait Bossa Fabrikasında oldu. İşçilere ilk önce komandolar saldırdı. İşsiz ve bilinçsiz kimselerin kiralanmasıyla meydana getirilen bu komandoların başında Türk-İş'in bazı temsilcileri bulunuyordu. İşçiler saldırganları püskürtünce fabrika etrafında mevzilenen Ankara, Konya, Gaziantep ve Hatay'dan getirilme toplum polisi, Türk-İş'in kiraladığı saldırı gruplarıyla birlikte fabrikaya yürüdü.

Öte yandan Konya valisinin müracaatı üzerine Adana'danki 6. Kalorduya mensup topçu birlikleri fabrika çevresine ve şehir içine yerleşti ve olağanüstü tedbirler aldı. 12 Kasım'da fabrikanın duvarlarını buldozerlerle yıkarak içeri giren toplum polisi, komandolar ve jandarmalar, işçilere karşı silâh ve göz yaşartıcı bomba kullandılar. Toplum polisi bazı işçileri bayıltıncaya kadar dövdü. İşçiler toplum polisine ve diğer saldırı gruplarına karşı kendilerini savundular. Olaylar sırasında 100'den fazla işçi ve 27 polis yaralandı. Polis 160 kişiyi tutukladı. 151 işçi mahkemeye verildi. Bossa Fabrikasından 140 işçi işten çıkarıldı. 12 Kasım kanlı olaylarından sonra işçilerin yoğun halde bulundukları semtler âdeta birer sıkıyönetim bölgesi haline getirildi. Patronlar ve Demirel hükümetinin temsilcileri, işçileri zorla, dayakla, işsiz bırakma tehdidiyle Türk-İş'e bağlı sendikalarda tutmaya çalışmaktadırlar.

İktidar çevreleri ve patronlar Adana olaylarını alelâde bir sendika rekabeti olarak göstermeye çalıştılar. Oysa Adana dokuma işçilerinin direnişi işbirlikçi iktidara ve onun desteklediği Türk-İş'e, işçilerin ekonomik ve sosyal haklarını tanımak istemiyen patronlara, işçilerin sendika seçme özgürlüğünü baltalamak, bu hakkı ellerinden almak isteyenlere karşı bir savaştı.

Adana'da birkaç günde 9 binden fazla işçinin Türk-İş'ten istifa ederek DİSK'e geçmeleri basit bir sendika değiştirme olayı değildi. Bu, işçi sınıfının, büyük sermayeye, sömürücü holdinglere ve bunların ardındaki emperyalizme karşı savaşta daha yüksek bir sınıf bilinci düzeyine ulaştığının bir belirtisidir.

Adana tıpkı İstanbul, İzmit, İzmir gibi büyük holdinglerin, yabancı-yerli sermayenin kümelendiği, Amerikan tarım tekelleri temsilcilerinin yerleştiği bir merkezdir. Ayrıca, Amerikan emperyalizminin Doğu Akdeniz'deki en büyük stratejik askeri üssü olan İncirlik Üssü de burada bulunmaktadır. Emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi bu merkezlerde her zaman işçi sınıfına karşı polisi, jandarmayı, komandoları ve toplum polisi haline getirmeye çalıştığı Silâhlı Kuvvetleri kullanarak kanlı saldırılar tertiplemektedir.

Türkiye'de işbirlikçi burjuvazi işçi sınıfının sendikalaşma, bilinçlenme sürecini frenlemek, işçi sınıfının ekonomik, sosyal ve politik istekleri uğrındaki savaşına engel olmak için elindeki bütün araçları seferber etmiştir. Gerici iktidar çevreleri işçi sınıfına karşı kanlı saldırılar tertipliyerek uzun yıllar boyunca yürütülen çetin mücadeleler sonucunda elde edilen bazı demokratik hakları yoketmeye çalışmaktadır.

AP iktidarının, muhalefetteki bazı burjuva partilerinin ve Türk-İş yöneticilerinin elele vererek 274 sayılı Sendikalar Kanununu değiştirmek, işçilerin sendika seçme özgürlüğünü kısıtlamak, devrimci sendika

hareketini ortadan kaldırmak için düzenledikleri tertiplere, terör ve sıkı-yönetime rağmen işçi sınıfı verdiği politik savaşı sendikal haklarına, devrimci sendikalarına sahip çıktı. Birçok işyerinde Türk-İş temsilcilerinin patronlardan yana oldukları apaçık ortaya çıktığından işçiler yığınsal halde devrimci sendikalara geçmektedirler. Adana'dan sonra Karadeniz Ereğlisi'nde 4 bin işçi Türk-İş'e bağlı Metal-İş Sendikası'ndan çıkarak DISK'e bağlı Maden-İş Sendikası'na geçti. İşçi akını önlemek için her türlü zorbalığa başvuran Türk-İş yöneticileri, Ereğlide de Metal-İş Sendikası yöneticileri noterliğe giderek sendikadan istifa eden işçilerin evraklarını imha etmeye kalkıştılar.

Türk-İş yöneticileri işçiler arasındaki nüfuzlarının hızla azalmasını ve işçilerin yığınsal Türk-İş'ten istifa ederek devrimci sendikalara geçmesini önlemek için Türk-İş Genel Merkezine patlayıcı madde atılmasını fırsat sayarak, işçileri, devrimci sendikalara, yurtsever güçlere karşı kıştırmaya kalkıştı ve 31 Aralıkta yurt çapında iki saatlik grev uyguladı.

İşçi sınıfı saflarında nüfuzlarını yitirdiklerini gören Türk-İş elebaşları yurt çapında işçiler arasında referandum yapılarak işçilerin hangi sendikaları tercih ettiklerinin ortaya çıkması hakkında DISK yöneticilerinin, devrimci sendikaların yaptıkları teklife yanaşmamaktadırlar.

Pahalılıkla mücadele

Devalüasyondan sonra yığınsal tüketim mallarına ardarda yapılan zamlar emekçi sınıfların bütün tabakalarını direnişe geçirdi. 10-11 Kasım'da 50 bin şoför Türkiye çapında genel boykot yaptılar. 20 Aralıkta İstanbul'da 85 bin kapıcı ve kaloriferci adına «Hükümeti ve düzeni protesto yürüyüşü» yapıldı. 35 binden fazla teknik eleman kendilerinin Personel Kanunu kapsamına alınmasına karşı çıkarak bütün yurt ölçüsünde direnmektedir. Teknikerler kendilerinin işçi olduklarını belirterek, işçi sınıfının saflarında kalmak istediklerini açıkladılar.

İşçi sınıfının ekonomik ve sosyal hakları uğrunda, patronların keyfi işçi çıkarmalarına karşı savaşı devam etmektedir. Otomobil sanayiinde artan işçi çıkarmalarını ve özellikle Gen-Oto Fabrikasında çalışan işçilerin yarısından fazlasının işten çıkarılmasını protesto amacıyla Marmara çevresindeki 22 otomobil fabrikasında çalışan 8 bin işçi 29 Aralıkta oturma grevi yaptı. Pendik'teki Ytong Fabrikasında çalışan 250 işçi 24 sendikali işçinin patron tarafından işten çıkarılmasını protesto için 10 gün grev yaptılar.

Berec Pil ve Batarya Fabrikasında çalışan binden fazla işçi, Türk-İş'e bağlı Petrol-İş Sendikası yöneticilerinin ve patronun DISK'e bağlı Kimya-İş Sendikası'na geçmek isteyen işçilerin işten çıkarılmasını protesto amacıyla greve başladılar ve patron, işçileri yeniden işe almak zorunda

kaldı. Yarımca'daki Seramik Fabrikasında çalışan 1.200 işçi Türk-İş'e bağlı Çimse-İş Sendikasının aldığı grev kararını uygulamaması üzerine 21 Aralıkta greve geçtiler.

Tarsus Basma Fabrikasında 650 işçinin katıldığı ve DiSK'e bağlı Tüm-İş Sendikasının yönettiği grev üç aydan beri, Gebzedeki Bayer Tarım İlaçları Fabrikasında 120 işçinin grevi 1 Aralıktan beri, Levent'teki Doğan Lâstik Fabrikasında 170 işçinin grevi 9 Aralıktan beri, Çemlik Viskoz Fabrikasında 555 işçinin katıldığı grev 19 Ekimden beri, Öğretmen Corapları, Öz Sümbül Kumaş ve Şişli Yün Fabrikaları grevleri ile, Kent Akümülatörleri Fabrikasındaki grev devam etmektedir.

1970 yılında 35'i büyük olmak üzere 100'den fazla grev yapılmıştır, bunlara 300 bin civarında işçi katılmıştır. 1970 yılında işçi sınıfının direnişlerine, çeşitli eylemlerine bir milyon işçi katılmıştır.

İşbirlikçi burjuvazi işçi sınıfının savaşına engel olmak için elindeki bütün araçları seferber etmiştir. Haziran ayında değiştirilen Sendikalar Kanunu memleketin objektif koşullarına aykırı düştüğünden AP iktidarının bütün kanlı terörüne rağmen uygulanamamakta, büyük sermaye çevreleri işçi sınıfının grevlerini önleme, devrimci sendikacılığı tasfiye etme hedeflerini gerçekleştirememektedir. Fakat iktidar şimdi Ceza, Cemiyetler, Toplantı ve Yürüyüş kanunlarını, 275 sayılı Grev ve Toplu Sözleşme Kanununu değiştirmek istemektedir. Gerici çevreler bir yandan işçinin grev hakkını karmakarışık bir formaliteler ağında boğmak, toplu sözleşmeleri sarı sendika temsilcileriyle uygulamak için yollar aramakta, öte yandan da grev, toplantı ve yürüyüş yapan işçilere karşı yeni faşist tedbirler getirmek istemektedirler.

İşçi sınıfı, 1970 yılındaki eylemleriyle, gerici ve işbirlikçi burjuvazinin uyguladığı bütün kanlı faşist saldırılara göğüs gererek, elde ettiği hakları korumaya ve bunlara yenilerini eklemeye, bu suretle memleketin anti-empyalist, demokratik devrimler yolu ile sömürden kurtulma mücadelesine öncülük etmeye kararlı ve aynı zamanda yetenekli olduğunu ispat etmiş bulunmaktadır.

Günümüzün çözüm bekleyen 1 numaralı problemi

Anti-emperyalist, anti-oligarşik, devrimci demokratik halk cephesinin kurulması biraz daha gecikirse sivil veya üniformalı taşizme iktidar fırsatları kazandırılmış olur.

MİM SARACOĞLU

— 1 —

— 1970 yılında memleketimizin en karakteristik, en göze çarpan niteliği nedir?

Sorusunun tek kelimeyle karşılığı şudur bizce:

— Bunalım!

Öyle bir bunalım ki, toplumsal hayatımızın politik, sosyal-ekonomik ve kültürel alanlarının tümünü sarmış, derinlere işlemiş, birçok organlarda unmaz yaralar açmıştır. Toplumun ekonomisi, Amerikan ve Batı Alman tekellerinin, emperyalist finans kapitalin borç verirken dayattıkları koşulların kabulü yüzünden emperyalizmin uydusu bir ekonomi halini almıştır. Bu durum, özellikle 1970 yılında uygulanan devalüasyonla daha açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Uzmanların belirttiğine göre, işbirlikçi Türk burjuvazisinin yönetiminde bulunan devletin borçları, 1970'de, yakın yılların hiçbirinde olmadığı ölçüde artmıştır. Emperyalist finans kapitalinin diktası ile yürürlüğe konan devalüasyon, borçlanma alanında bir sıçrayış yapılmasına yol açmıştır. Dış ve iç borçlar 90 milyar Türk lirasını aşmıştır. Sadece bu borçların bugün her Türk vatandaşına düşen payı 2.200 Türk lirasıdır. Döviz olarak ödemesi gereken dış borçlar 3 milyar 227 milyon 200 bin dolardır. Hatta Lüksemburg gibi küçümencik bir devlete dahi borçlanılmıştır (100 bin dolar).

Emperyalist tekelci kapitalistlerin bir sömürü örgütü olan «Türkiye'ye yardım konsorsiyumu»ndan ve benzerlerinden alınan borçlar «bağlı» borçlardır. Bunlar bir yardım değil, emperyalist tekellerin mallarını onların dikte ettiği fiyatlarla satın alma borçlarıdır, Türkiye'yi emperyalist ekonomi politikasına, neo-koloniyalizme uydulaştırma borçlarıdır. 1970 devalüasyonundan sonra, emperyalist uydusu Demirel hükümetine vaadedilen «1 milyar dolarlık kredi» ile uyduluk daha da perçinlenmektedir.

Bu dış borçlarla «Demirel kardeşler» gibi vurguncu milyonerler türetilerek memleketteki emperyalizme bağımlı burjuva cephesi güçlendirilmeye çalışılmaktadır. Zira, «özellikle Qrta Doğu savaşından sonra Türkiye'nin stratejik durumu bizim için daha büyük bir önem kazanmıştır. Hele incirlik ve Karamürsel üslerini elimizden çıkaramayız» diyen Amerikan emperyalizmi kendi çıkarları gereğince, Türk burjuvazisini sonuna kadar desteklemek ve memleketimizi Yunan «kara albayları»nın Yunanistanına benzetmek için elinden gelen her şeyi yapmak zorundadır. Bu yoldaki hazırlıklar gözlerimiz önünde yapılmaktadır.

1970'te iktidar çevrelerinin «faili meçhul cinayetler serisi» haline getirdikleri politik baskının temeli, bilindiği üzere, sırtını emperyalizmin global stratejisine dayamış olan ekonomik baskıdır. Başta Amerikan emperyalizmine ve genellikle emperyalizme, memleketteki askeri üslere, ikili anlaşmalara, yabancı sermaye ile ortaklaşa kurulan işletmelere, yurdumuzu emperyalist uydusu haline getiren dış borçlara, kısacası, emperyalizme ait her şeye karşı işçi sınıfının öncülüğünde, bütün yurtsever güçlerin ortak cephesinin saflarında, asgarî müştereklere dayanan bir program etrafında ardıcıl bir savaş yürütülmesinde biraz daha geç kalırsak, sivil veya üniformalı açık faşizmin gerçekleşmesini kolaylaştırmış oluruz.

— 2 —

Memleketimizdeki devrimci güçlerin eylem düzeylerine ve diğer ülkelerin tarihsel tecrübelerine bakarak, en küçük bir yanıltma payı olmadan şunu cesaretle söyleyebiliriz: Amerikan emperyalizminin Türk burjuvazisine verdiği milyarlarca krediyle, NATO maskesi altındaki üsleriyle, uzman maskeli ajanlarıyla memlekete bu derecede nüfuz etmesine, maddi ve ideolojik yollardan ordumuza, dış (ve hatta iç) ticaretimize, dış ve iç politikamıza bu derecede hâkim olmasına meydan verilmeseydi, demokrasi savaşımızda çok daha güçlü mevziler elde edilecek, ve şüphesiz, sosyalizme geçiş dönemi için sağlam bir zemin yaratılmış olacaktı.

Emperyalizm toplumsal yapımızın her kesimine sokulmuştur. Toplumu- muzun alt ve üst yapısındaki bunalımları, emperyalizmin yapısındaki genel bunalımın bizim koşullarımıza yansımış biçimleridir. Yani bunların başlıca suçlusu emperyalizmdir, emperyalizme bağımlı oluşumuzdur. Emperyalizm, iddia edildiği gibi, gözle görünmeyen, soyut bir nedef değildir, her bunalımda, parlamentoda, «toplum polisi»nde, komandalarda, «faili meçhul» politik cinayetlerde, işsizliğimizde, açlığımızda, Milli Güvenlik kurulunda, MİT'te, Türk-İş'in yönetici çevrelerinde, sağın her kademesinde, kuran kurslarında, solun sağcı ve «solcu» oportünizminde, Ceza Kanununun 141'inci ve 142'inci maddelerinde, hergün, her saat artan hayat pahalılığında, hulâsa her kötülükte, her aldatmacada, egemen sömürücü sınıfta, işbirlikçi burjuvazi ile kolkoladır, sınıf savaşında topu, tüfeği ile onun ardındadır. 1970 yılının Türkiye'si, bu boy hedefinin ne büyük bir tehlike olduğunu devalüasyon felâketinden sonra daha iyi anlamıştır.

Bütün bunlar apaçık gösteriyor ki, memleketimizde bugün temel çelişki, emperyalizmle emekçi halkımız arasındadır. İşbirlikçi egemen sınıfın sömürgeci sermayesi ve onun sınıfı, emperyalizmin (en başta Amerikan emperyalizminin) ekonomik, mali, askeri ve politik desteği ile tutunabilmektedir. Bu desteğe, bu dış etkene memlekette barınma hakkı vermek, işbirlikçi burjuvaziyle bağlarını tamamiyle koparmak lâzımdır. Zira emperyalizme karşı mücadele, aynı zamanda yerli işbirlikçi sınıfa ve onların savundukları çürümüş toplumsal düzene karşı mücadeledir. Birine karşı savaşırken ötekini de karşıımızda bulmaktayız. İkisi de boy

hedefidir. Birini nötrale edip ötekine çullanmak, yürüttüğümüz devrim savaşının stratejisine aykırıdır. Hele yalnız işbirlikçi sömürücü sınıfı karşımıza alıp ötekini görmemezlikten gelmek veya tarafsızlaştırdığımızı sanmak, saflarımızın yığınsallaşmasını engeller. 15—16 Haziran işçi hareketinde anti-emperyalist somut hedefler de belirtilmiş, emperyalizmin ekonomik ve politik sömürü ocaklarını gösteren somut şarlar ortaya konmuş olsaydı, harekete katılanların sayısı çok daha fazla olacaktı. Ve hiç şüphesiz, etkisi de daha geniş alanlara yayılacaktı.

Bizde Marksist-Leninist dünya görüşünü henüz benimsemekte alan genç devrimci güçler, zamanımızın şu büyük gerçeğini, çağımızın şu genel objektif kanununu, eylemlerinde kılavuz edinmektedirler: Çağımızın en karakteristik niteliği kapitalizmden sosyalizme geçiştir. Günümüzün temel çelişkisi de sosyalist sistemle emperyalizm arasındaki çelişkidir. Memleketimiz, yirmi yıldan beri emperyalizmin Orta Doğu'da ön karakolu haline getirilmiş olmasına rağmen, kapitalizmden sosyalizme geçişe doğru yürütülen devrimci savaşta bir hayli yol alınmıştır. Biz de, dünya arenasında sosyalist güçlerle emperyalizm arasında yürütülmekte olan çetin sınıf savaşında emperyalizme kendi çapımızda darbeler indirmekteyiz. Altıncı Amerikan Filosunun limanlarımıza eskisi gibi sık gelemeyişi ve hatta en muhtaç olduğu zamanlarda gelmeye cesaret edememesi, devrimci güçlerimiz için övünülecek bir zaferdir. Hem de bu, özgürlük ve ilerleme yolumuz emperyalizm tarafından tıkandığı bir zamanda başarıldı. Dünya arenasındaki amansız sınıf savaşında ilerici güçlere bir katkımızdır bu! Emperyalizme karşı ölüm-kalım savaşı yapan Çin-hindi halklarına, Arap halklarına küçük de olsa bir yardımımızdır bu! Demek ki biz, memleketimizde emperyalizme darbeler indirmek suretiyle, dünyadaki diğer anti-emperyalist halkların savaşına da katkılarda bulunuyoruz. Emperyalizm darbe üstüne darbe indiren Viyetnam, Kamboçya, Laos ve Arap halkları da, dolayısıyla, bizim savaşımıza yardım etmiş oluyorlar.

Kısacası, Türkiye'de de, kapitalist yörüngede olan diğer geri kalmış ülkelerde olduğu gibi, yerli işbirlikçi burjuvazi bütün sosyal-ekonomik politikasında emperyalizmle tamamiyle bütünleşmiştir. Emperyalizm, onun organizminin her hücrelerine ve egemen sınıf olduğu için de toplumsal hayatımızın her alanına girmiştir. Emperyalizme indirilen her darbe, besinini ondan alan yerli egemen sömürücü sınıfı zayıflatır. İşbirlikçi burjuvaziye indirilen her darbe de emperyalizmin dayanaklarından yoksun eder.

Fakat, darbelerimizin ezici, kesin sonuçlu olabilmesi için, şimdiye kadarki devrimci hareketin artık tek bir genel kurmay başkanlığı, tek bir komuta heyeti etrafında birleşmesi, gerillâ hareketi dağınıklığından kurtularak ordulaşması lazımdır.

Memleketimizdeki objektif koşullar bunun geciktirilmemesini istemektedir. Sübjektif etkenler de bu aşama için yoğunlaşmıştır. Kısacası, devrimci güçlerin tek bir cephede birleşmesi sorunu gündemdedir ve bir an önce çözüm beklemektedir. 1970 yılının başından beri devam edegelen işçi, gençlik, köylü, öğretmen ve diğer emekçi yığınlarının çeşitli biçimlerdeki, örgütlü veya spontane hareketlerini (devrimci çıkışlarını) birer birer ele alıp tahlil ettiğimiz zaman (hatta bir sinema şeridi gibi sadece gözden geçirdiğimiz vakit), demokratik milli cephede birleşme sorununun dev gibi karşımıza dikilmiş olduğunu ve en kısa zamanda çözümlenmesinin bir zorunluk haline gelmiş bulunduğunu anlarız.

Son yıllarda, gerek ilerici aydınlar arasında, gerekse gençlik hareketi içinde bu yönde bazı girişimler yapılmış, fakat, sosyal-ekonomik yapısı icabı bütün varlığı ile devrimci olan işçi sınıfının bu hareketteki kesin rolünün hesaba katılmaması, çeşitli örgütler ve gruplar arasındaki görüş ayrılıkları ve sebatısızlıklar yüzünden asıl amacından daha başlangıçta saptırılmış, ya da objektif koşullarımıza ve bilime aykırı yanlış taktikler uygulanması yüzünden, bilerek veya bilmiyerek burjuvazinin terör kısıkaçı içine girmiştir.

— 3 —

İttifaklar sorununda, sınıfların, sosyal tabakaların devrimdeki yeri, etkisi ve rolünün bilinmesi son derecede önemlidir. Bu mesele üzerinde doğru ve tam bir görüş birliğine varılmadan kurulacak ittifaklar ömürsüz olur. Tarihin kesin hükmü şudur: Toplumun ileri doğru gelişmesinin hızı, olgunlaşmış problemlerin çözümünde işçi sınıfının göstereceği eylemlerin derecesine bağlıdır. Bu genel kanun memleketimizde de yürürlüktedir. Hâlen işçi sınıfımız üç buçuk milyonluk bir kitleyi kapsamaktadır. Bir milyondan fazla işçimiz sendikalarda örgütlüdür. 15—16 Haziran olayları, yurdumuzda temel devrimci gücün işçi sınıfı olduğunu en küçük bir şüphe bırakmıyacak biçimde ıspat etmiştir. Yetkili CIA ajanları bile, 15—16 Haziran olaylarından sonra, «Türkiye'deki sol hareketin ileride sistemi (burjuva-kapitalist düzenini) yıkabilecek duruma gelebileceği» sonucuna varmışlardır. «Türkiye'de bugünkü durum (15—16 Hazirandan sonraki durum kastediliyor) çok naziktir. Böyle devam ederse Silâhlı Kuvvetleri de etkileyebilir. Daha da kötüleşmesine izin verilirse (Amerikan emperyalizmi izin verirse!?) NATO'nun güney kanadında çöküntüye yol açabilir. Türkiye büyük bir dikkatle izlenmelidir». (1) Bu satırlar, emperyalizme en ağır darbenin nereden geldiğini acı tecrübeleriyle öğrenmiş olanların görüşlerini dile getirmektedir. Memleketimizde işçi sınıfı ve onun yönetimindeki sosyalist hareket işte bu durumdadır. Kısacası, bizde devrimci

(1) CIA yetkililerinden Saunders'ın «Akşam» gazetesi muhabirine verdiği beyanattan.

hareketin temeli, mihrak noktası işçi hareketidir, proletaryanın sınıf savaşıdır. Bunu anlamıyanlar, ne gerçek devrimci olabilirler, ne emperyalizme ve sömürücü işbirlikçi burjuvaziye karşı başarılı bir savaş verebilirler ve ne de anti-emperyalist, anti-oligarşik, anti-feodal demokratik devrim cephesinde etkili bir güc haline gelebilirler.

Sağlam bir ulusal cephe, bir halk cephesi, bir halk birliği işçi sınıfının birliği etrafında kurulacağına göre, işçi sınıfının birliğini parçalamakla görevli olan Türk-İş yöneticileri gibi emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin ve polisin ajanlarını, MDD'ciler ve diğer sağlı «sollu» revisyonistler gibi yanlış devrimcileri etkisiz bırakmak, sosyalist hareket militanların en başta gelen ödevidir.

— 4 —

İşçi-köylü iltifakı gerçek demokrasiye ve sosyalizme giden devrim yolunun en sağlam-garantisidir. Tarihsel gelişmenin şaşmaz hükmü budur. Toprak sorunu sosyalist devrimin olduğu kadar, demokratik devrim döneminin de en çetin bir sorunudur. Toprak devrimi isteği, kurulacak ulusal cephenin programındaki asgari müşterekler arasında, şüphesiz ki, baş köşeyi alacaktır. Ne var ki, toprak devrimin en hararetli savunucu ve eylemcisi olan sosyalist hareket içinde, son zamanlarda, bu konuda, yanlış görüşler ve hatta bu görüşlere dayanan zararlı şiarlar ortaya atılıyor. «Memleketimizde temel çelişki emekle sermaye arasında olduğu için boy hedefimiz kapitalist ilişkilerdir» deniliyor. Toprak reformu veya toprak devrimi şiarını savaş şiarı yapmanın çağımızda bir geriye dönüşe çağrı olacağı ileri sürülüyor. Bu iddiada bulunanlar, tıpkı AP yöneticileri gibi, memleketimizde topraksız ve az topraklı köylüye dağıtılacak büyük özel çiftliklerin ve hazine arazisinin az olduğunu (işlenir toprakların yüzde biri), bunları modern tarım işletmeleri haline getiren çiftlik ağalarının elinden alıp muhtaç çiftçiye dağıtmanın hiçbir şeyi çözümlenmeyeceğini istatistik rakamlarına dayanarak ispat etmeye çalışıyorlar. Yine bu görüşte olanlara göre, «kapitalizmin belli bir aşamasına geldikten sonra, ileri metotları kullanan büyük tarım işletmelerinin bölünmesini istemek, hem teorik anlamıyla ve hem de pratik anlamıyla yanlıştır.» «Tüm büyük işletmelerin kamulaştırılıp dağıtılacağı düşünülürse, «optimal çevrede» bundan yararlanacak aile sayısı 100.000'i bulmayacaktır. Oysa 1963 sayımına göre sadece topraksız aile sayısı 300.000'den fazladır. Öte yandan, toprağı kendisine yetmeyen aile sayısı da 3.000.000 civarındadır.» «Türkiye'de ortalama işletme büyüklüğünün 50 dönüm olduğunu ve ileri tarım yapılabilmesi için 235 dönüm olması gerektiğini söyledik. Buna göre, Türkiye'de tüm ekilir toprakların 27 milyon hektar olduğu, bu kesimde 4 milyon ailenin yaşadığı düşünülür ve bir an için toprakların

dengeli dağıtıldığı varsayılırsa, mevcut ekilebilir toprakların ancak 1 milyon 148 bin aileye yeter durumda olduğu, ya da 3 milyon tarım ailesinin topraksız kaldığı görülmektedir.» Ve sonunda şu hükmeye varılıyor:

«Burada, işçi sınıfı, topraksız toprak sloganı atmalıdır mı sorusu akla gelecektir. Bu soruya verilecek cevap olumlu olacaktır. Fakat hem baş sorun olmamak, hem de sloganın anlamı iyi belirtilmek şartıyla.»

Çok yanlış, karmaşık bir problem olan toprak sorunu, karşılıklı diyalektik bağ ve etkilerinden tecrit edilerek, yalnız bir-iki yönü ile — o da somut değil, eklektik olarak — ele alındığı zaman bundan başka bir sonuca varılamaz elbette.

Şunu derhal belirtelim ki, memleketimizde kapitalist toplumsal-ekonomik ilişkilerin en aşağı elli yıldır bir türlü gelişmemesinin, «Atatürk devrimleri» diye sözü edilen üst-yapı reformlarının geniş toplum katları tarafından tepilerek, orta çağ feodalizm kalıntılarının, dinsel-geleneksel ayakkabılarının tekrar su yüzüne çıkmasının, bağımsız bir kapitalist sanayiye kavuşamayışımızın, kısacası gerikalmışlığımızın başlıca nedeni, burjuva-kapitalist devriminin burjuva demokratik devrimi aşamasına ulaştırılmayıp, yani toprak reformunun yapılmayıp, feodalizmin köylerdeki bütün kuruluşlarının tasfiye edilmeyişidir, kapitalist ilişkilerin köylere burjuva demokratik devrimi biçiminde giremeyişidir.

Bir tarım ülkesi olduğumuz halde, tüm köy ekonomisinin kapitalist ilişkiler temeli üzerine oturtulmayı ve büyük köylü çoğunluğunun mal-para-mal kısır döngüsünün dışına çıkamayışı yüzünden hâlâ üretim yetersizliği içindeyiz, hemen hemen her yıl Amerika'dan, yüksek faizlerle buğday satın almaktayız. Netekim 1971 yılı için de Birleşik Amerika'dan atış pahasına 500 bin ton buğday ithal edilecektir.

«Bizim köylü, kapitalizmin gelişmesinden fazla, yeteri kadar gelişmemesinin ıstırabını çekmektedir» diyen Lenin'in bu sözü bizim köylümüz için de ne kadar doğrudur! Feodalizmden kapitalizme geçişte burjuvazinin başlıca ödevi, tarihin objektif zorunluğunu geciktirmemek, toprak sorununu kapitalist ilişkilerin gerektirdiği şekilde bir an önce çözümlenektir. Fakat Türk burjuvazisi, Büyük Ekim Devriminin göz kamaştırıcı ışıkları altında kendi zayıflığını açık seçik görmüş, burjuva demokratik devrimini gerçekleştirirse, sınıf savaşının kendisini tarih sahnesinden silkip atacağından ürkmüş ve bu yüzden de, karanlık köşe arayan yarasalar gibi feodalizm karanlığına sığınmış, ağalık müessesesinin ekonomik gücüne, sosyal-politik etkilerine olanca güvenliği ile yaslanmıştı. Feodalizmin kalıntıları titizlikle korunmuş, kapitalizmin köylerde Prusya sistemiyle (Grosbauer-Kneht ilişkileri içinde) gelişmesine özellikle Demokrat Partinin iktidarı zamanında hassasiyet derecesinde bir titizlik gösterilmiş, Adalet Partisi bu süreci hızlandırmıştır. Ve şimdi, «Atatürk devrimleri» deyimiyle

sık sık sözü edilen üst-yapı reformlarının buz üstüne yazılmış yazılar gibi göz göre göre silinmekte olmasına kızılıyor. Neden? Hani bunların ekonomik temeli? Tarihsel gelişme sürecinin yegâne reel itme gücü, insanların, geniş emekçi yığınlarının ihtiyaçlarıdır, en başta ekonomik ihtiyaçlarıdır. Bu ihtiyaçların zorunlu kıldığı değişiklikler yapıldı mı? Türk burjuvazisi, feodalist toplumsal-ekonomik müessesenin kalıntılarına sırtını dayadı, halk yığınlarının ve en başta köylü emekçilerin ekonomik güçsüzlüğü, gerikalmışlığı, tutucu gelenekleri, bilgisizlik ve örgütsüzlüğü üzerine iktidarını kurdu.

Şimdi toprak sorunu işte bu aşamada bulunuyor. Toprak devrimi sloganı ile güdülen amaç, toprak ağalığı müessesesini, feodalizm kalıntılarını bütün orta çağ görüş ve gelenekleriyle birlikte ortadan kaldırmak, geniş köylü yığınlarına, toprağı kendi çıkarlarına ve dolayısıyla memleketin çıkarlarına en uygun bir şekilde işlemek, kolektif işletmeciliğe dayanan çağşal köy ekonomisini yaratmak, bütün köylülere her yönden hızla gelişme olanaklarını sağlamaktır. Bu yüzdendir ki, topraksıza, az topraklıya toprak sloganı, memleketteki çelişkilerin başlıca sorunudur ve çözümleninceye kadar başlıca sorun olmaya devam edecektir.

Dağıtılacak toprak yokmuş! Nasıl yokmuş! Var! 1945'ten beri göstermelik ve avutmalık toprak reformu tasarıları hazırlanıyor. Ve büyük toprak sahipleri, ne olur ne olmaz diye, 1945'ten beri muvazaalı hukuk yollarından akrabaları arasında «toprak dağıtımı» yapıyor. Bu yüzden birçok büyük özel mülkiyet toprakları küçülmüş gibi gösterilmiştir. Gerçekte, bugün tapu kütüklerinde görüldenden birkaç misli kamulaştırılacak büyük özel toprak var. Batı Anadolu'da ağalık müessesesi kalmadı deniliyor. Yalnız Aydın ilinde en aşağı 500 bin dönüm toprak 8—10 ağanın tasarrufundadır. 'Denizli'de, Muğlada, Manisa'da ve hatta İzmir ilinde de en bereketli yüzbinlerce dönüm arazi ağaların elindedir. Dünyanın en verimli topraklarına sahip olan Söke ovası, Menderes vâdisi, baştanbaşa ağaların işgalindedir. Antep, Urfa, Diyarbakır, Mardin, Maraş gibi illerde ağalar, tarım arazisinin yüzde 70'ini tasarrufları altında bulunduruyorlar. Adana'da «Grosbauer» tipindeki kapitalist sömürü sistemi alabildiğine gelişmiştir. Memleketteki bu durum, burjuva partilerine ve parlamentoya bütün tipikliği ile aksetmiştir.

Köylerde yapılan anketler, tarım kesiminde yaşayan ailelerden yüzde 52.1'ine tarım gelirinin yetmediği, yüzde 43.7'sine zoru zoruna yettiği, ancak yüzde 4.1'inin gelir artışına sahip olduğu sonucunu vermiştir. Bazı bölgelerde gelir yetersizliği yüzde 76'yı aşmaktadır. Bu geçim zorluğu, yüzünden köylüler, «mülk»lerini bırakarak ailece şehirlere akmaktadır. Yine son yapılan bir anketin sonucuna göre, topraktan kaçmak isteyen köylülerin oranı yüzde 80'e yakındır. Demek ki, köylülerimizin yüzde 80'i mülkünde geçimini sağlayamıyor.

Halk cephesini kurma eylemleri sırasında köylerdeki ilerici güçlerin, şehirlere yerleşen, fakat köyleriyle sıkı bağları bulunan işçilerin, gençlerin, yurtsever öğretmenlerin uyarıları ile çeşitli köylü örgütleri çabucak kurulabilmektedir. Köylerde bunun için gereken objektif koşullar ve sübjektif etkenler var artık. İşçi sınıfının politik eylemlerinin yoğunlaştığı dönemlerde köylerin hızla, hatta çok kısa bir zamanda aktif örgüt ağırlarıyla birbirlerine ve işçi hareketine bağlandıklarını diğer ülkelerin tarihsel tecrübelerinde de görmektediriz.

— 5 —

Memleketimiz gençliği, özellikle üniversite gençliği, 1968'den beri devrimci harekette çok önemli bir uyandırıcı, uyarıcı rol oynamaktadır. Onların savaşı, çoktan üniversite problemlerinin dışına taşmış, bütün halkımızın gündemde bulunan ve çözüm bekleyen sorunlarını kapsayan bir genişlik ve derinlik kazanmıştır. Egemen sınıfın iktidar çevreleri, gerici burjuva partilerinin desteği ve Amerikan eskeri-sivil casusluk örgütlerinin de yardımı ile ellerinden gelen her baskı, tedhiş, cinayet çaresine başvurdıkları halde gençlik hareketini durduramamışlardır. Durdurmak da ne kelime! Onların her tedbiri gençlik hareketini daha da kamçılamiş, daha da sertleştirip yaygınlaştırmıştır. Anti-emperyalist savaşın memleket ölçüsünde yayılmasında, gençlik hareketi halk üzerinde uyarıcı, bilinçlendirici, cesaretlendirici bir rol oynamaktadır. Halk görmüştür ki, burjuva sınıfı ve onun iktidar mekanizması köküne kadar çürümüştür; bu sınıf, bu iktidar, kendi çıkarlarından başka çıkar tanımamakta, yalnız halkı sömürmeyi, halkı soymayı, vurgunlar vurmaya çalışmaktadır. Halk görmüştür ki, bu işbirlikçi sınıf ve onun iktidar mekanizması, gençliğin, yurtsever aydınların, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin can düşmanıdır. Hele hükümetin, gençler arasında işlemekte olduğu «faili meçhul» politik cinayetler geniş halk yığınlarının yüreklerini sönmez bir hınçla doldurmuştur.

Gençlik hareketi işte böyle yankılar uyandırarak devam etmektedir.

Ne var ki, en kısa zamanda gereken tedbirler alınmazsa, birhayli başıboş, birhayli dağınık gençlik hareketi yozlaştırılacaktır. Yozlaştırılma yolundadır. İşçi hareketiyle, köylü hareketiyle organik bağları bulunmayan, işçi sınıfının temel amacını gözden kaybeden, sol hareketin bilimsel doğrultusundan sapmalar içinde kaynaşan her gençlik hareketinin âkıbeti neyse bunun da öyle olacak (En kısa zamanda gereken tedbirler alınmazsa tabii)!

Fakat, sol hareketin bilimsel doğrultusundan sapanlardan bir kısmı, devrimci eylemleri sırasında doğru yolu bulmaktadırlar, bulacaklardır. Doğru yolda olanlar zaten işçi sınıfıyla her türlü bağlarını geliştirmekte, yani işçi sınıfının bilinç düzeyine yükselmektedirler. Sol hareketin bilimsel

doğrultusunda yürüyenerin çoğaldığını görüyoruz. Hârikulâde güzel şey bu! Sosyalist ülkeler topluluğundaki başarılar, dünya işçi sınıfının atımları, dünya kurtuluş hareketinin gelişmesi ve emperyalizm cephesindeki derin bunalım, baştanbaşa çürümüş işbirlikçi burjuva sınıfındaki hiçbir şeyin durduramayacağı çöküntü, onların sayısını hergün, her saat çoğaltmaktadır. Gençlik hareketi içindeki bu sağlam kesim, anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimci demokratik cephenin vazgeçilmez bir ortak gücüdür elbette.

Gençlik hareketi içinde ve genellikle memlekette, halk cephesinde cesaretle yer alabilecek başka demokratik örgütler de var. Bunlar üzerinde ayrıntılarıyla durmayı şimdilik gereksiz sayıyoruz. Dikkat edilecek nokta, emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı olan ve halkın çıkarlarını savunan örgütlerin bu cephede temel güçler olmasıdır.

Ayrıca milli burjuvazi var, küçük burjuvazinin diğer kanatları var. CHP'nin sol kanadını teşkil eden ilerici parti üyeleri var. Bizim kanımızca onlar, ancak halk cephesi bir varlık olarak ortaya çıktıktan ve kendisini kabul ettirdikten sonra, emperyalizm karşısında, işçi sorunu, köylü sorunu, devrimci gençlik sorunu ve sosyalizm sorunu karşısında daha açık, daha kesin bir tutum alabilecekler, ve hiç şüphesiz, aralarından birçok ileri görüşlü gruplar ve kişiler demokratik halk cephesine katılacaktır.

Milli burjuvazi, ekonomimizin emperyalizm uydusu durumundan memnun değildir. Hele son devalüasyon kararı ve ortak pazar ilişkilerinin güçlendirilmesine doğru atılan adımlar onun zararınadır. Fakat, bütün buna rağmen milli burjuva temsilcileri, henüz emperyalizme, NATO'ya, memleketimizdeki Amerikan üslerine, açıkça ve kesinlikle mücadeleci bir tutum alamamaktadır. CHP içindeki milli burjuvazi temsilcileri, 15—16 Haziran olaylarından önce sendika kanunlarındaki değişiklik tasarılarını tasvip ettiği halde, büyük işçi hareketinden sonra 180 derecelik bir dönüş yaparak bu tasarılarla karşı çıkmıştır. Bu da gösteriyor ki, milli burjuvazinin bazı kanatları, ilerici hareketin etkinleşmesiyle onu destekleyici bir tutum alabilmektedir. Başka memleketlerin tecrübeleri de milli burjuva hakkındaki bu görüşü destekler mahiyettedir.

Küçük burjuvazinin diğer kanatlarına gelince, bunların da, işbirlikçi egemen burjuvazinin durumu daha fazla sarsıldıkça sola kaydıklarını ve içlerinden bir kısmının ardıcıl devrimciler arasına katıldığını görmekteyiz.

Marks'ın deyişle halklar, tarihin yaratıcı güçleridir, kendi kader dramlarının hem yazarları, hem de aktörleridir. Fakat halkın, bu yaratıcılık ödevini, fazla kurban vermeden ve kısa zamanda başarıyla gerçekleştirebilmesi için, objektif tarihsel koşulları diyalektik bağları içinde tahlil etmesini bilen ve doğru sonuçlara vararak bu koşullara uygun

strateji ve taktiği hazırlayan, halk yığınlarını bu taktiğe göre seferber edebilen bir yönetim birliğine sahip olması gerekir. Memleketimizde artık geciktirilmeden kurulması bir zorunluk halini alan anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimci demokratik halk cephesi işte bu çok önemli ödevi görevedir. En geniş emekçi yığınlarını ıstaplar içinde kıvrandıran sömürücü düzeni tarih, yine Marks'ın deyişyle «ölümsüz ölüme» mahkûm etmiştir. Tarihin bu amansız hükmünü, halkımız, ancak işçi sınıfının yönetimindeki savaşçı halk cephesi saflarında yerine getirebilecektir.

TÜSTAV

Sayın Okuyucular

Bu sayısı ile altı yaşını tamamlayan «Yeni Çağ» dergisi, bildiğimiz gibi, komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi olan «Barış ve Sosyalizm Problemleri»nin Türkçe yayınıdır. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin adından da anlaşılacağı üzere, her sayıda, dünya barışının korunması ve sağlamlaştırılması sorunlarıyla birlikte, sosyalizm uğrunda uluslararası çapta yürütülen savaşın çeşitli aktüel sorunları, ulusal kurtuluş hareketinin ortaya attığı problemler ele alınarak, Marksizm-Leninizmin bilimsel dünya görüşü açısından aydınlatılmakta, kapitalizm ve emperyalizmin ekonomik, sosyal, politik ve ideolojik bunalımlarının iç yüzü açıklanmaktadır.

«Yeni Çağ», bu problemlerden başka, «özel sayfalarında» Türkiye Komünist Partisi'nin çalışmalarını yansıtmakta, memleketimizin tarihsel gelişmesinin ortaya çıkardığı sorunlara en doğru çözüm yolunu bulmaya çalışmaktadır.

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını yazarken titizlik göstermelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda ve genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirdiğinizde, yeni adresinizi bize derhal bildirmanız gerekir.

Dergiye arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş davamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmayanlar, arzu ettikleri takdirde, dış kapaktaki adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler:

1. *Dava ve müdafaa* (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan Zeki Baştımar'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa)
2. *Sovyetler Birliği Komünist Partisinin programı*
3. *Nazım Hikmet, Bütün eserleri*. Şimdiye kadar 7 cilt çıkmıştır.
4. *Bilimsel Komünizm*
5. *Lenin* (biyografisi)
6. S. Üstüngel'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «*Güneşli dünya*» adlı eseri
7. Ahmet Saydan'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle aydınlatan «*Alman Demokratik Cumhuriyeti*» adlı eseri
8. *Büyük Oktobr 50 yaşında*

«YENİ ÇAĞ» ın

1970 yılına ait 12 sayısında yayınlanan yazılar

	sayı	sayfa
1. Leninizm ve Çağımız. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü:		
Albert Buhman: Hayat Lenin'in enternasyonalizm teorisini doğruluyor	2	103
Alvaro Kunyal: Politika ve dünya görüşü olarak proletarya enternasyonalizmi	4—5	345
A. Kerim: Leninizm ve ulusal kurtuluş hareketinin bazı sorunları	3	205
Boris Panemaröt: Devrimler çağının ulu önderi	2	81
B. Metüz: Leninizm ve kapitalist ülkelerdeki demokrasi savaşı	3	191
Dejo Nemeş: Leninizm ve dünya sosyalist sisteminin gelişmesi	1	19
Dolares Ibaruri: Leninizm, demokrasi ve sosyalizm savaşımıza yön veriyor	4—5	296
D. Arenns: Gençliği kazanma savaşı	3	216
E. Rantee: Leninizm ve demokrasi savaşıyla sosyalizm arasındaki bağ	3	187
Gustav Husak: Lenin'in parti öğretisi ve Çekoslovakya'nın durumu	1	5
Güs Holl: Marksizm-Leninizm, birleşik ve yenilmez bir öğretiler	4—5	289
Hayman Lumer: Lenin'in kapitalizmin genel bunalımı hakkındaki görüşleri	2	103
H. Numata: Leninizm, devrim ve parlamento	3	162
H. Dis: Leninizm ve ideoloji savaşının bazı yönleri . .	3	177

	sayı	sayfa
<i>İb. Nörlünd:</i> Lenin ve küçük ülkelerdeki işçi hareketinin bazı problemleri	2	121
<i>İvan Prımov:</i> Lenin'in kooperatif plânı ve Bulgaristanda uygulanışı	3	213
<i>İ. Gabari:</i> Leninizm ve İran'da sosyal devrim sorunları	3	182
<i>Jan Brül:</i> Leninizme içten bağlılık zaferin teminatıdır	2	127
<i>J. Batal:</i> Leninizm ve ulusal sorun	3	167
<i>Jak Düklo:</i> Leninizmin zaferi	4—5	279
<i>K. Zarodov:</i> Komünist hareketinin bayrağı Leninizm	3	221
<i>Kostos Koliyanis:</i> Leninizm ve Yunanistan Komünist Partisinin tarihsel tecrübesi	4—5	335
«Leninizm ve Çağımız» konusu üzerinde uluslararası konferans	1	34
<i>Lenin'in</i> hayatımızdaki etkileri	2	133
<i>Lenin'in</i> 100. doğum yıldönümü dolayısıyla SBKP MK'nin hazırladığı tezler	2	141
« <i>Lenin</i> , olanca canlılığı ile aramızda yaşıyor!»	6	399
<i>L. Besara:</i> Leninizm ve Lâtin Amerika'daki devrim savaşının aktüel sorunları	3	196
<i>Luçano Grupi:</i> Devrimci eylem metodu olarak Leninizm	2	115
<i>Meir Vilner:</i> Leninizm ve devrim savaşımızdaki yeri	4—5	382
<i>Reza Radmanış:</i> Lenin ve öğretisinin hayat ve savaşımızdaki yeri	4—5	360
<i>Rodney Arismendi:</i> Devrimci-komünist ve devrimcilerin önderi	4—5	260

	sayı	sayfa
<i>Todor Jivkov</i> : Enternasyonal ve ulusal ödevlerin uygulanmasına ilişkin Leninist prensip	4—5	307
<i>Ts. Namsaray</i> : Leninizm ve az gelişmiş ülkelerin kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçişleri sorunu	3	172
<i>Tim Bak</i> : Lenin ve barış, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin yeni sorunları	7	491
<i>Valter Ulbriht</i> : V. İ. Lenin ve Almanya Birleşik Sosyalist Partisi	4—5	371
<i>V. Erlih</i> : Leninizm ve şövenizme karşı proletarya enternasyonalizmi için yürütülen savaş	3	200
<i>Yakub Demir</i> : Lenin ve Türkiye'de devrim hareketinin bazı problemleri	4—5	249
<i>Yanoş Kadar</i> : Dünya sosyalizme gidiyor	4—5	322
<i>Yan Şilalyak</i> : Lenin'in proletarya enternasyonalizmi hakkındaki fikirleri daima yaşayacak	2	109
 <i>2. F. Engels'in 150-ci doğum yıldönümü dolayısıyla:</i>		
Büyük düşünür, büyük devrimci Fridrih Engels	8—9	567
Engels'in hayatından sayfalar	8—9	575
«F. Engels ve Komünist hareketi» konulu uluslararası teori konferansı	8—9	619
<i>Bela Vesi</i> : Engels'in devlet görüşü	8—9	664
<i>Ç. Unu Raca</i> : Engels'in ulusal kurtuluş hareketi ve Hindistan'ın problemleri hakkındaki görüşü	8—9	679
<i>Davit Elazar</i> : Engels'in toprak sorunu görüşleri ve Bulgaristan Komünist Partisi'nin tarihsel tecrübesi	8—9	669
<i>Ernesto Racienieri</i> : Engels'in son yılları ve Marksizmin tarihselliği	8—9	959
<i>Ervin Suker-Şiling</i> : Engels ve komünist hareketinin stratejisi	8—9	636

	sayı	sayfa
<i>Gustavo K�olman: Engels ve enternasyonalizm</i> . . .	8—9	650
<i>Hayman Feygan: Engels ve İngiliz işçi sınıfı</i> . . .	8—9	684
<i>iv. N�rlund: Engels ve Kom�n�stlerin</i> <i>birleştirici-yöneltici rolü</i>	8—9	645
<i>Hulio Lacorde: Engels ve proletarya sınıf savaşının</i> <i>belliba�lı bi�imleri</i>	8—9	654
<i>Konstantin Zarodof: Marks-Engels-Lenin ��retisini</i> <i>hayat tamamıyla do�rulamı�tır</i>	8—9	689
<i>Kurt Hager: Bilimsel sosyalizm b�y�k teorisini,</i> <i>uluslararası i��i sınıfının �nderi Fridrih Engels</i> . . .	8—9	625
<i>Saliba Hamis: Engels'in i��i sınıfının parti</i> <i>��retisine katkısı</i>	8—9	640
<i>V. i. Lenin: Fridrih Engels</i>	8—9	568
<i>Yan Foytik: Engels'in tarihsel determinizm</i> <i>hakkındaki fikirlerinin akt�elli�i</i>	8—9	674

3. D nya Kom n st Hareketi sorunları:

<i>C. Unni Raca; G. �ahnazarof; L. Yunttila: Kallektif</i> <i>yaratıcılı�ın g�c� (Kom�n�st ve i��i partileri</i> <i>temsilcilerinin 1960 danı�ma toplantısının onuncu</i> <i>yıld�n�m� m�nasebetiyle)</i>	10	731
<i>Jak D�klo: Fransız Kom�n�st Partisi'nin 50. yılı</i> . . .	11	872
<i>L�dvik Svoboda: �a�sal dünyada Sovyetler</i> <i>Birliği'nin rolü</i>	11	815
<i>Rubens Iskaro: Devletlerin barış içinde yanyana</i> <i>yaşamaları ve devrim savaşı</i>	11	846
<i>Venelin Kotsef: Anti-kom�n�zmlle savaş ortak</i> <i>davamızıdır</i>	7	501

	sayı	sayfa
<i>Y. Kovalçık; H. Lohorde; M. Harmel; P. Entjes:</i> Komünist hareketinin gelişmesinde önemli aşama (1969 yılı danışma toplantısının yıldönümü münasebetiyle)	7	483
Demokrasi ve bağımsızlık yolunda önemli bir aşama	11	881
<i>4. Komünist ve işçi partilerinde:</i>		
<i>A. D.: İşçi sınıfı , toplumsal değişimlerin yönetici gücüdür</i>	6	428
<i>Andre Vöge: Demokratik santralizm ve parti-içi demokrasinin gelişmesi</i>	10	776
<i>Avrupa kapitalist memleketleri komünist partilerinin toplantısı</i>	7	514
<i>Etyen Fajon: Fransız Komünist Partisinin XIX. Kongresinde kabul edilen tezler üstüne</i>	6	414
<i>5. Günümüzde sosyalizm dünyası:</i>		
<i>G. Ostroumov: Lenin'in kooperatif plânının bugünü ve yarını</i>	2	149
<i>Ivan Abacıref: Bulgaristan'da köy ekonomisinin gelişmesinde yeni aşama: tarım-sanayi kompleksleri</i>	12	918
<i>Leonid Borisof: Bugünkü Sovyetler Birliği</i>	11	829
<i>Miroslav Mots: Çekoslovakya bunalımdan çıkış yolunda</i>	10	756
Sosyalis ülkelerin politik düzeni	10	781
<i>6. Kapitalizmin kalelerinde:</i>		
Bugünkü emperyalist Amerika	1	55
<i>Lutz Mayer: Batı Alman emperyalizminin gelişmesinde yeni eğilimler</i>	7	532

	sayf	sayfa
Viktor Perlo: Tekellerin saldırısı	1	56

7. Ulusal-Kurtuluş Savaşı sorunları:

A. B.: Ateş çemberinde geçen on yıl	12	933
A. Fantis: NATO Kıbrıs'ın bağımsızlığını tehdit ediyor	12	928
Lonhino Besara; Hose Dikman: Amerikan emperyalizminin dış politikası ve Lâtin Amerika . .	7	545

8. Olaylar ve yankılar:

Ceyms Oldriç: Kambocya ve Amerikan saldırıları . .	7	516
Şrinivas Ganeş Sardesay: Hindistanda politik savaş	7	522
Yan Prajski: 1969 yılının politik olaylarına toplu bir bakış	1	35
Yuriy Jukof: Avrupa'nın kaderi	10	744
L. Korvalan: Şili halkı iktidarı eline alıyor	12	904
Monika Varnenska: Kambocya cinayetinin bilinmeyen yanları	12	938

9. Tarihten sayfalar:

Erih Honeker: 8 Mayıs 1945, halkların hayatında tarihsel bir dönüm noktasıdır	6	402
Otto Müller: Raystag yangını olayının içyüzü . . .	1	70

10. Konferans, kitap ve dergiler:

X X: Avrupa ülkeleri komünist ve işçi partileri temsilcilerinin toplantısı	3	226
X X: Leninizmin rolü ve anti-komünizm üzerine eleştiri	3	227
G. Pirogof: İttifaklar politikasının başarısı	1	73
X X: Yeni bir kitap: «Leninizm ve devrim süreci» . .	3	226
X X: Bolşevik Partisi'nin kaynağı	12	944

11. Politik yorumlar, kısa haberler ve mektuplar:

Dergiye gelen mektuplar	6	465
Dergiye gelen mektuplar	7	554
Evremon Jen'i kaybettik	1	76

	sayı	sayfa
<i>Komünist partilerinden haberler</i>	1	77
<i>Nasır</i> tarihte ebediyen yaşayacaktır	11	884
<i>S. M. Budyoni: K. E. Voroşilof'un ölümü</i>	1	75
<i>Yan Prajski: Emperyalizmin beşinci kolu: Komplocular</i>	6	435
<i>Yan Prajski: Amerikan emperyalizminin</i> <i>Kambocya cinayetleri</i>	6	441
<i>Yan Prajski: Kapitalist olmayan gelişme yolu</i> <i>üzerine yeni bir tartışma</i>	6	443
<i>Yan Prajski: Ordular var halka karşı, ordular var</i> <i>halktan yana</i>	10	768
12. Özel sayfalarımız:		
<i>A. Saydan: Dünya sosyalist hareketinde türeyen</i> <i>yeni revizyonist akımlar</i>	3	234
<i>A. Saydan: Haziran olaylarının gözler önüne</i> <i>serdiği büyük gerçek: İşçi sınıfımız, devrimin</i> <i>yönetici gücüdür</i>	6	471
<i>A. Saydan: 15—16 Haziran olaylarını izleyen</i> <i>gelişmeler</i>	7	557
<i>A. Saydan: Engels ve Türkiye'nin tam</i> <i>bağımsızlığına kavuşması sorunu</i>	11	887
<i>Emine Yalaza; Kemal Caner: 1970 yılında Türkiye'deki</i> <i>devrim hareketinin gelişmesine toplu bir bakış</i>	12	950
<i>M. Saracoğlu: «Güneşin Dünya»</i>	11	894
<i>M. Saracoğlu: Günümüzün çözüm bekleyen</i> <i>1 numaralı problemi</i>	12	961
<i>TKP MK: Lenin'in 100. doğum yıldönümü dolayısıyla</i> <i>TKP MK'nin bildirisi</i>	4—5	392
<i>TKP MK'nin çağırısı</i>	6	569
<i>Yakub Demir: Türkiye Komünist Partisi'nin 50'nci</i> <i>yıldönümünde TKP MK Birinci Sekreteri Yakub</i> <i>Demir yoldaşın konuşması</i>	8—9	695
<i>Yakub Demir: TKP MK Birinci Sekreteri Y. Demir</i> <i>yoldaşın Macar Sosyalist İşçi Partisi</i> <i>X. Kongresinde yaptığı konuşmanın metni</i>	11	885
<i>Kardeş Partilerin kutlama mesajları</i>	8—9	714
<i>Fransız Komünist Partisi'nin ellinci yılını kutlama</i> <i>mesajı</i>	12	949

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Lenin yılı	899
Lenin yılı ile ilgili haberler	902
<i>Luis Korvalan</i>	
Şili halkı iktidarı eline alıyor	904
<i>Ivan Abacref</i>	
Bulgaristan'da köy ekonomisinin gelişmesinde yeni aşama: tarım-sanayi kompleksleri	918
<i>Andreas Fantis</i>	
NATO Kıbrısın bağımsızlığını tehdit ediyor	928
<i>A. B.</i>	
Ateş çemberinde 10 yıl	933
<i>Monika Varnenska</i>	
Kamboçya cinayetinin bilinmiyen yanları	938
<i>A. Masyagin</i>	
Bolşevik Partisinin kaynağı	944
Özel sayfalar	
FKP'nin 50. yılını kutlama mesajı	949
<i>Emine Yalaza-Kemal Caner</i>	
1970 yılında Türkiye'deki devrim hareketinin gelişmesine toplu bir bakış	950
<i>Mim Saracoğlu</i>	
Günümüzün çözüm bekleyen 1 numaralı sorunu	961
Sayın Okuyucular	971
«Yeni Çağ»ın 1970 yılına ait 12 sayısında yayınlanan yazılar . . .	972

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşcası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thâkurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» — Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thâkurova 3 — Czechoslovakia

Fiyatı 1 lira